

ПІЛОТНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ SELFIE

ФІНАЛЬНИЙ ЗВІТ УКРАЇНА

Серпень 2021

Даний звіт є спільним документом Об'єднаного дослідницького центру (JRC, В.4) Європейської комісії та Європейського фонду освіти (ЄФО).

Рукопис завершено у серпні 2021 року.

Автор: Тетяна Нанаєва, національний експерт проєкту SELFIE в Україні.

Співавтори: Алессандро Бролпіто та Ніколета Джіаннуцу.

Контактна інформація:

Європейський фонд освіти

Алессандро Бролпіто – alessandro.brolpito@etf.europa.eu

Об'єднаний дослідницький центр

Ніколета Джіаннуцу – Nikoleta.GIANNOUTSOU@ec.europa.eu

Сезар Гіреро-Раміла – Cesar.HERRERO-RAMILA@ec.europa.eu

Сукупні та анонізовані дані, представлені у цьому документі, були отримані Європейською комісією з бази даних проєкту SELFIE і не обов'язково відображають офіційну позицію Європейської комісії чи ЄФО.

Європейська комісія та ЄФО не гарантують достовірності даних, включених до цього документу. Ні Європейська комісія та ЄФО, ні будь-яка особа, що діє від імені ЄФО або Європейської комісії, не несуть відповідальності за використання інформації, що міститься у цьому звіті. Думки, висловлені у цьому звіті, належать виключно авторам і ні за яких обставин не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейської комісії або ЄФО.

Якщо інше не зазначено, відтворення цього документу дозволено за ліцензією Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0): (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) за умови посилання на першоджерело та із зазначенням будь-яких внесених змін.

© Joint Research Centre та European Training Foundation, 2021

Об'єднаний дослідницький центр та Європейський фонд освіти, 2021 рік

Відтворення дозволено за умови посилання на першоджерело:

JRC and ETF, Nanaieva T. with Brolpito A. and Giannoutsou N. (2021), SELFIE Pilot Ukraine: Country Report, European Training Foundation.

JRC та ЄФО, Нанаєва Т., Брольпіто, Джіаннуцу Н. (2021), Пілотне впровадження SELFIE в Україні: звіт, Європейський фонд освіти.

ПОДЯКИ

Фінальний звіт щодо пілотного впровадження SELFIE в Україні є результатом спільної роботи Європейського фонду освіти (ЄФО), Об'єднаного дослідницького центру Європейської комісії (JRC), Міністерства освіти і науки (МОН) України, Міністерства цифрової трансформації (Мінцифри), Комітету з цифрових технологій при МОН України та регіональних управлінь освіти в Україні.

Тетяна Нанаєва, національний експерт проекту SELFIE в Україні, є основним автором цього звіту. Алессандро Бролпіто (ЄФО) та Ніколета Джіаннуцу (JRC) є співавторами та редакторами, тому несуть загальну відповідальність за цю публікацію.

Особлива подяка висловлюється С'юзан М. Нільсен, Ерміні Мартіні, Крістін Гемшемаєр, Олені Бех, Фабіо Нашімбені з ЄФО, Сезару Гіреро-Рамілі, Ліліан Вейкерт-Гарсії від JRC та Алессандрі Мольц з МОП за надання експертизи та пропозицій щодо першого проекту цього звіту.

Це дослідження було б неможливим без співпраці з міністерствами, обласними управліннями освіти, регіональними координаторами проекту SELFIE та координаторами закладів освіти, з директорами, вчителями та учнями 96 закладів освіти у 10 областях України, що брали участь у пілотуванні проекту. Ми вдячні наступним зацікавленим сторонам за їхню активну участь, обмін досвідом та думками, які допомогли отримати більш повні результати цього звіту, а саме:

- *Артуру Селецькому*, Заступнику Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) у системі освіти за адміністративну підтримку;
- *Валерії Іонан*, Заступнику Міністра цифрової трансформації за стратегічну, технологічну та комунікаційну підтримку проекту;
- *Катерині Вибрик*, національному координатору пілотного проекту SELFIE в Україні;
- *Роксолані Швадчак*, члену національної координаційної групи при МОН України;
- *Ірині Шумік*, Генеральному директору Директорату професійної освіти при МОН України за підтримку проекту SELFIE у системі ПТО;
- *Вікторії Карбишевій*, члену національної координаційної групи від Директорату ПТО МОН України;
- *Килині Бішер*, *Олексію Мінакову* за PR підтримку проекту SELFIE з боку Міністерства цифрової трансформації України;
- *Тетяні Голубовій*, *Валерії Шматовій*, *Ірині Мисів* за PR підтримку проекту SELFIE з боку МОН України;
- *Людмилі Черніковій*, проректору Комунального закладу "Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти", за координацію SELFIE у Запорізькій області;
- *Маргариті Носковій*, директору Центру інноваційних освітніх технологій Національного університету "Львівська політехніка", за координацію SELFIE у Львівській області;
- *Алессандрі Мольц*, старшому спеціалісту з розвитку професійних навичок групи технічної підтримки з питань гідної праці Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи;
- *Андрію Литвинчуку* з Інституту освітньої аналітики при МОН України за зовнішню експертну оцінку пілотування проекту;
- Регіональним координаторам проекту SELFIE у сфері ПТО;
- Модераторам та фасилітаторам проекту SELFIE в Україні.

Зміст

ПОДЯКИ	3
РЕЗЮМЕ	6
1. КОМАНДА SELFIE В УКРАЇНІ	7
2. ПОЛІТИКА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	8
2.1 Ключові нормативні документи	9
2.2 Ключові ініціативи у сфері цифровізації освіти в Україні	10
2.3 Ключові ініціативи у загальній середній освіті	11
2.4 Ключові ініціативи у професійній освіті	13
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ	15
3.1 Методологія відбору закладів-загальної середньої та професійної освіти в Україні для участі у пілотуванні проєкту	15
3.2 Переклад та адаптація матеріалів проєкту SELFIE	17
3.3 Підготовка до реалізації пілотного проєкту	18
4. РЕАЛІЗАЦІЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ SELFIE	20
4.1 Мотивація закладів освіти щодо участі у пілотному проєкті	20
4.2 Запуск пілотування проєкту	21
4.3 Управління пілотним проєктом	21
4.4 Комунікація між учасниками пілотного проєкту	22
4.5 Реалізація пілотного проєкту	23
5. НАСТУПНІ КРОКИ НА РІВНІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ: ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ SELFIE ДО КОНКРЕТНИХ ДІЙ	23
5.1 Методологія	23
5.2 Майстер-класи з питань аналізу звітів SELFIE	25
5.3 ХАКАТОН SELFIE	29
5.4 Висновки з майстер-класів та хакатону	37
6. НАСТУПНІ КРОКИ НА СИСТЕМНОМУ РІВНІ: КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ	40
6.1 МЕТОДОЛОГІЯ	40
6.2 КІЛЬКІСНІ РЕЗУЛЬТАТИ	41

6.3	ЯКІСНІ РЕЗУЛЬТАТИ	44
6.4	ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	52
7.	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ ПРОЄКТУ В УКРАЇНІ	55
8.	НАСЛІДКИ COVID-19	58
9.	ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ	60
9.1	Рамковий аналіз для розширення та інтеграції інструменту SELFIE у системі освіти та навчання	64
9.2	Основні висновки та рекомендації	65
	ДОДАТКИ	68
	Додаток 1 – Коротко про систему освіти в Україні.	68
	Додаток 2. Резюме пілотного впровадження SELFIE в Україні	69
	Додаток 3 – Перелік інструментів, подібних до SELFIE та інших інструментів, що використовуються в системі загальної середньої освіти та професійно-технічної освіти.	69
	Додаток 4 – Огляд ключових кількісних показників за результатами пілотного впровадження інструменту SELFIE в Україні	70
	Додаток 5 – Стратегічне планування дій	74
	Додаток 6 – Корисні посилання	76
	Додаток 7 – Список скорочень	78
	Додаток 8 – Словник термінів	78

РЕЗЮМЕ

SELFIE – це безкоштовний інструмент, який допомагає закладам освіти проаналізувати стан та ефективність використання цифрових технологій в освітньому процесі. SELFIE дозволяє отримати уявлення про поточний стан цифровізації закладу освіти і розробити стратегічний план дій з метою розширення їхніх цифрових можливостей.

Пілотування інструменту SELFIE було ініційовано в Україні з такими ключовими цілями:

- допомогти українським закладам освіти визначити, наскільки ефективно вони використовують цифрові технології в освітньому процесі, розкрити свій цифровий потенціал та допомогти спрямувати подальший розвиток цифровізації закладу відповідно до сильних та слабких сторін, визначених у звітах SELFIE;
- визначити, чи відповідає цей інструмент потребам українських реформ та цілями цифрової трансформації освіти, і чи потребує він певної адаптації;
- розробити комплекс рекомендацій щодо поступової інтеграції інструменту SELFIE в систему освіти в Україні, починаючи з 2021-2022 навчального року.

Цей фінальний звіт містить загально-системну інформацію, загальні строки пілотування, організаційну структуру та супроводжувальну організаційну діяльність, основні висновки та результати, а також деякі рекомендації щодо подальшого розвитку інструменту та розширення/реалізації проєкту SELFIE в Україні.

Пілотування проєкту було ініційоване ЄС та Україною серією переговорів у 4-му кварталі 2020 року. Проєкт було розроблено у 1-му кварталі 2021 року та реалізовано в Україні у 2-3-му кварталі 2021 року під керівництвом Міністерства освіти і науки України за активної підтримки Міністерства цифрової трансформації, Комітету з цифрових технологій при Міністерстві освіти і науки, регіональних та місцевих органів управління освітою, обласних інститутів підвищення педагогічної освіти (ОІППО), навчально-методичних центрів ПТО (НМЦ ПТО), регіональних та шкільних координаторів, а також модераторів та фасилітаторів SELFIE в Україні.

Для пілотного впровадження було обрано 90 закладів освіти з двох освітніх систем (загальної середньої та професійно-технічної освіти) у 10 областях України, у тому числі 60 загальноосвітніх шкіл з двох областей (по 30 з кожної) та 30 закладів П(ПТ)О з десяти областей (по три заклади П(ПТ)О з кожної). В процесі пілотування до проєкту за власної ініціативи приєдналися ще шість закладів освіти, тож загальна кількість закладів, що взяли участь у пілотуванні, склала 96.

Усього 96 закладів освіти провели 123 опитувань SELFIE. Деякі заклади освіти створили та провели декілька опитувань SELFIE в рамках однієї сесії з метою виявлення цифрового потенціалу на кількох рівнях освіти (наприклад, початковому та базово-середньому, або базово-середньому та профільному). Усі пілотні заклади освіти вчасно виконали свої вправи і отримали власні шкільні звіти. Загальна кількість учасників досягла 20 845. Щоб перенести результати опитувань SELFIE до стратегічних планів дій з цифровізації, було проведено декілька заходів, включаючи майстер-класи та хакатон для керівників шкіл та шкільних координаторів.

На основі результатів та ключових висновків пілотування проєкту, інструмент SELFIE можна рекомендувати для впровадження в загальноосвітніх та професійної освіти на добровільній основі. Найкращим терміном протягом навчального року для проведення опитувань за допомогою інструменту SELFIE можуть бути сесії в осінні та зимові періоди. Якщо буде обрано сесію у весняний період, анкетування SELFIE слід проводити якомога раніше, у квітні. Травень та червень не рекомендуються через іспити та заліки учнів, а також закінчення навчального року. Детальні рекомендації для кожного рівня наведені у розділі 9.

Активне залучення та керівна роль Міністерства освіти і науки у тісному партнерстві з Міністерством цифрової трансформації підтверджує той факт, що інструмент SELFIE можна ефективно використовувати на системному загальнонаціональному рівні, а не лише на рівні закладів освіти.

1. КОМАНДА SELFIE В УКРАЇНІ

Команда пілотного проєкту SELFIE включала в себе представників Міністерства освіти і науки (МОН): Заступника Міністра освіти з питань цифрової трансформації (CDTO), представників інших ключових департаментів МОН, що мають відношення до проєкту, а саме - директорат цифрової трансформації, директорат шкільної освіти, директорат професійної освіти, відділ преси та інформації, керівника Експертно-консультативного комітету з цифрових технологій в освіті при МОН України, керівника відділу цифрової освіти Українського інституту розвитку освіти (УІРО), представників Інституту освітньої аналітики (IOA), представників Міністерства цифрової трансформації, а саме:

- *Артур Селецький*, заступник Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) у системі освіти.
- *Валерія Іонан*, заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції, цифрових навичок та цифрової освіти.
- *Катерина Вибрік*, національний координатор пілотного проєкту SELFIE в Україні, радник заступника міністра цифрової трансформації.
- *Тетяна Нанаєва*, національний експерт проєкту SELFIE в Україні, голова Експертно-консультативного комітету з цифрових технологій в освіті при МОН, національний координатор мережі EU4Digital за напрямком eSkills в Україні.
- *Роксолана Швадчак*, член проєктної команди SELFIE, в.о. голови директорату цифрової трансформації.
- *Вікторія Карбишева*, член проєктної команди SELFIE, керівник департаменту Директорату професійної освіти.
- *Юрій Ковальчук*, член проєктної команди SELFIE, Керівник департаменту цифрової освіти, Українського інституту розвитку освіти при МОН.
- *Ірина Мисів, Валерія Шматова, Килина Бішер, Олексій Мінаков та Тетяна Голубова* – PR-менеджери Мінцифри та МОН України.
- *Людмила Чернікова*, проректор Комунального закладу "Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти", регіональний координатор SELFIE у Запорізькій області.
- *Маргарита Носкова*, директор Центру інноваційних освітніх технологій Національного університету "Львівська політехніка", регіональний координатор SELFIE у Львівській області.

- 10 регіональних координаторів проекту SELFIE в системі ПТО у 10 областях України.
- 10 модераторів та фасилітаторів проекту SELFIE.

SELFIE PILOT ORG. STRUCTURE IN UKRAINE

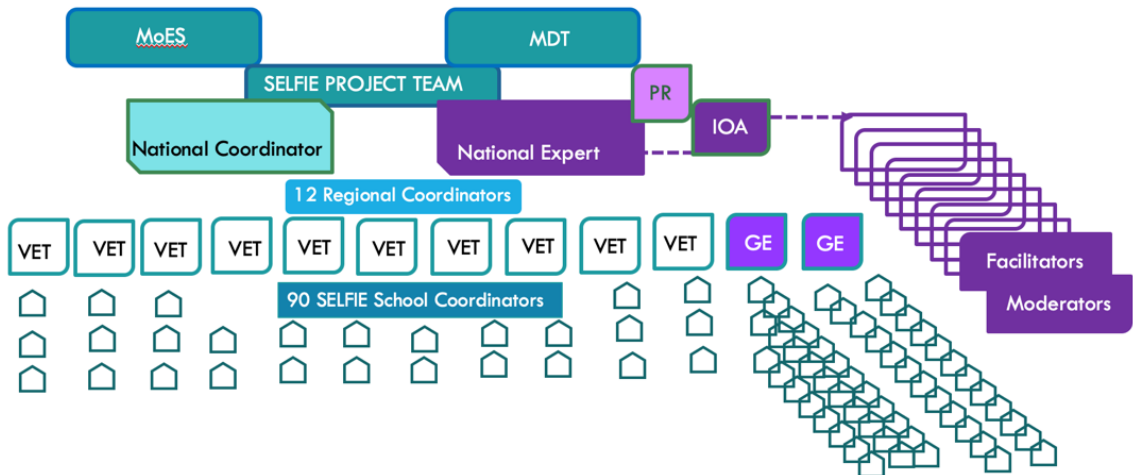

Рис. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПІЛОТНОГО проекту SELFIE в Україні

Регулярні щотижневі зустрічі на чолі з національним координатором та національним експертом SELFIE сприяли ефективній реалізації пілотування, моніторингу процесу впровадження відповідно до Плану дій пілотного проекту SELFIE. Встановлені канали комунікації в месенджерах сприяли ефективному своєчасному обміну інформацією, зворотнього зв'язку та співпраці між усіма учасниками пілотування, а також із іншими зацікавленими сторонами проекту SELFIE в Україні.

Координатори SELFIE здійснювали організацію проектом на всіх рівнях – національному, регіональному та на рівні закладу освіти, комунікацію, організацію заходів тощо. Роль національного експерта полягала в розробці вмісту програм майстер-класів та хакатону, організації групової роботи під час онлайн заходів, у підготовці вмісту анкетувань, інтерв'ю та кейс-стаді, аналізу стану пілотного впровадження та у підготовці звітів SELFIE. Роль модераторів полягала у здійсненні навчання, підготовці та підтримці координаторів закладів освіти та модерації роботи у групах під час установчого семінару, хакатону SELFIE та інших заходів в рамках реалізації пілотного впровадження в Україні.

Організаційна структура виявилась ефективною та дозволила успішно реалізувати проект в Україні.

2. ПОЛІТИКА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Зміни, які стосуються цифрової трансформації, відбуваються майже в усіх сферах життя людей, і система освіти також зазнає змін у цій сфері.

2.1 Ключові нормативні документи

Ключові нормативні документи, прийняті Кабінетом Міністрів України, спрямовані на сприяння цифровій трансформації України в системі освіти (Див. на офіційних сайтах Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України), а саме:

- «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки» (№ 67 від 17.01.2018) ⁴
- «Деякі питання цифрового розвитку» (№ 56 від 30.01.2019) ⁵
- «Концепція розвитку цифрових компетентностей» (№ 167 від 03.03.2021р.) ⁶
- «Концепція цифрової трансформації освіти і науки (на стадії розробки)» ⁷

У 2019 році було створено Міністерство цифрової трансформації України, яке відповідає за цифрову трансформацію в економіці та суспільстві України. З моменту створення Мінцифри в країні було започатковано понад 90 національних проєктів з цифрової трансформації за різними напрямками, в тому числі і 12 проєктів в області цифровізації освіти.

Серед них - запровадження онлайн-платформи «Дія» з інноваційними е-послугами та ініціативами щодо розвитку цифрових компетентностей, зокрема:

- *ДІЯ: Цифрова освіта* (2019 р.) – онлайн-платформа, орієнтована на розвиток цифрових компетентностей із великою кількістю онлайн-серіалів та ресурсів для різних цільових аудиторій (громадян, державних службовців, людей з інвалідністю, дітей, батьків, вчителів тощо).
- *Цифрограм* (2020 р.) – онлайн-оцінювання цифрових компетентностей. Понад 140 000 громадян пройшли тестування з моменту запуску сервісу у листопаді 2020 року.
- *Цифрограм. Твоя кібергігієна* (2021 р.) – новий мобільний застосунок з питань онлайн-безпеки з чат-ботом, який допомагає вирішити найважливіші питання безпеки в Інтернеті, навчає як управляти кількома паролями та справлятися зі спробами злому поштових скриньок тощо.

Міністерство цифрової трансформації офіційно відповідає за розвиток цифрових компетентностей в Україні. У 2019 році у партнерстві з ПРООН та кількома іншими організаціями Мінцифри провело дослідження рівня цифрової грамотності на основі Рамки цифрових компетентностей DigComp 2.1.¹¹, за результатами якого 37,9% населення (у віці 18–70 років) мають низькі базові цифрові компетентності та у понад 15,1% українців цифрові компетентності взагалі не сформовані. Це означає, що 53% населення потребують підвищення кваліфікації та/або перекваліфікації своєї цифрової компетентності. На жаль, даних про рівень володіння цифровими навичками в системі освіти явно не вистачає.

У липні 2020 року в Україні вперше з'явилась посада заступника Міністра освіти з питань цифрової трансформації (Chief Digital Transformation Officer - CDTO), ключова роль якого - керувати процесами цифровізації та цифрової трансформації в освіті. За півроку при МОН було створено Директорат цифрової трансформації в освіті. Національний координатор проєкту SELFIE є членом команди CDTO.

2.2 Ключові ініціативи у сфері цифровізації освіти в Україні

Нижче наведена інформація дає певне уявлення про національні та регіональні освітні проекти та ініціативи, пов'язані з цифровою трансформацією, щоб пояснити в яких умовах відбувалося пілотне впровадження SELFIE.

«Діджиталізація всіх сфер суспільного життя є актуальним напрямом не лише через пандемію, а й загалом через глобальні тренди сьогодення та загальнодержавну політику щодо вектору цифрової трансформації держави. Вказані кроки – пріоритетні, проте є ще низка підпроектів із цифрової трансформації, над якими наша команда працює щодня», – зазначає Міністр Сергій Шкарлет.

Міністр зазначає, що під час впровадження цифрової трансформації планується реалізувати наступні кроки:

- затвердити Концепцію цифрової трансформації освіти і науки України;
- забезпечити учасників освітнього процесу електронними освітніми ресурсами;
- створити умови для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти з інформаційно-цифрової компетентності;
- забезпечити функціонування програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»);
- запустити інформаційну систему управління професійною (професійно-технічною) освітою (EMIS);
- модернізувати Єдину державну електронну базу з питань освіти (ЄДЕБО);
- створити онлайн-платформу для комунікації між учасниками інноваційного процесу («Наука та бізнес»);
- запуск проекту SELFIE у пілотних школах і закладах професійної освіти – платформа для самооцінки закладами освіти стану своєї цифрової готовності;
- приєднатися до процесів створення та розбудови Європейської хмари відкритої науки (EOSC);
- удосконалити та наповнювати контентом платформу «Всеукраїнська школа онлайн».

За словами Міністра, за клопотанням МОН у Державному бюджеті на 2021 рік передбачено видатки за новою субвенцією місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на боротьбу з COVID-19 її наслідками під час організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти на суму 1,0 млрд грн, 980 млн грн з яких буде спрямовано на закупівлю ноутбуків для вчителів.

Крім того, у державному бюджеті за ініціативою Міністерства цифрової трансформації на 2021 рік передбачено субвенцію місцевим органам влади на покращення доступності широкосмугового доступу до інтернету в сільській місцевості. Водночас, слід зазначити, що підключення ЗЗСО до якісного та швидкісного Інтернету є безпосереднім обов'язком засновників таких закладів і має здійснюватися за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Серед багатьох цілей МОН на 2021 рік, проголошених у 2021 році, Міністр поставив завдання розробити Концепцію цифрової трансформації в освіті. Аналіз узагальнених даних після

пілотування інструменту SELFIE в Україні також може сприяти розробці Концепції та стати частиною політики цифрової трансформації в системі освіти.

У проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки, про яку згадувалося вище і яка на момент створення даного звіту знаходиться в стадії розробки, серед інших визначено такі пріоритети:

- розвиток цифрової інфраструктури;
- розвиток цифрових навичок вчителів та здобувачів освіти, у тому числі студентів університетів;
- створення реєстрів для автоматизації навчальних процесів.

Проєкт Концепції спрямований на подолання низки проблем, зокрема:

- низький рівень цифрових компетентностей учасників освітнього процесу;
- застарілий зміст освіти з навчальних предметів інформатичної галузі;
- недостатня кількість комп'ютерного обладнання та відсутність широкосмугового доступу до Інтернету в закладах та установах системи освіти і науки;
- відсутність якісного цифрового освітнього контенту для здобуття освіти;
- відсутність актуальної, достовірної інформації про здобувачів освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників, а також науковців для прийняття управлінських рішень та моніторингу ефективності політик;
- забюрократизованість процесів внутрішнього документообігу;
- незручність отримання послуг та сервісів у системі освіти;
- недоступність наукових ресурсів та інфраструктур тощо.

Кінцевої мети планується досягти через такі стратегічні цілі:

1. Цифрове освітнє середовище є доступним та сучасним.
2. Працівники сфери освіти володіють цифровими компетентностями.
3. Зміст освіти в галузі ІКТ відповідає сучасним вимогам.
4. Послуги та процеси у сфері освіти і науки є прозорими, зручними та ефективними».
5. Дані у сфері освіти і науки є доступними та достовірними.

Для кожної з цих цілей визначено конкретні шляхи та кроки, яких необхідно досягти на період до 2026 року.

2.3 Ключові ініціативи у загальній середній освіті

Модернізація системи освіти стала одним з ключових пріоритетних напрямків політики України у 2016, коли Міністерство освіти і науки ініціювало реформу загальної освіти «Нова українська школа» (НУШ)⁸. В рамках реформи було запроваджено Компетентністний підхід та розвиток ключових компетенцій ЄС, включаючи цифрову компетенцію, як обов'язкової в системі початкової та середньої освіти. Прийняття Закону про освіту у 2017 році юридично затвердило концепцію Нової української школи (НУШ) та стало основою також і для проведення реформи професійно-технічної освіти.

У березні 2021 р. Кабінет Міністрів схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей, після якої Мінцифри оприлюднило Рамку цифрової компетентності для громадян з метою широкого громадського та експертного обговорення.

Рамка цифрової компетентності для громадян ЄС (DigComp 2.1)¹¹ є концептуально референтною моделлю для професійних рамок цифрових компетентностей працівників основних професійних груп. Наприклад, Рамки цифрових компетентностей для державних службовців, для підприємців, або педагогічних працівників, яку, до речі, вже було адаптовано національними експертами та представлено МОН на затвердження.

Щойно затверджені нові професійні стандарти для вчителів та керівників шкіл, які інтегрують вищезазначені вимоги стандарту DigCompEdu та адаптованої Рамки цифрової компетентності для педагогічних працівників в Україні. Відповідно до нових професійних стандартів, цифрові компетентності визнаються обов'язковими для вчителів та керівників ЗСО, а також викладачів ЗВО.

Міністерство освіти і науки також затвердило нові освітні стандарти для учнів 1 - 4 та 5 - 9 класів, що ґрунтуються на Компетентністний основі. Незабаром мають бути затверджені ще два нових стандарти для учнів профільної та професійно-технічної освіти. На основі прийнятих стандартів на системному рівні мають бути переглянуті і оновлені освітні програми, а також типові програми підготовки та підвищення кваліфікації вчителів.

Статистичні дані про стан цифровізації ЗСО збираються та регулярно аналізуються Інститутом освітньої аналітики (IOA) МОН України. За даними статистичного звіту IOA (2019 р.) до цього часу 8% шкіл все ще мають низку швидкість підключення до Інтернету або взагалі його не мають. Однак слід зазначити, що в системі освіти відсутні статистичні дані щодо рівня володіння цифровими компетентностями у вчителів та учнів. Не аналізується стан та результати професійного розвитку вчителів з цифрової грамотності. Відсутні кількісні показники, аналіз ефективності інтеграції цифрових технологій в освітньому процесі (з якою періодичністю, з якою метою, наскільки ефективно використовуються цифрові технології в освітньому процесі). В рамках програми EU4Skills, було проаналізовано стан цифрових компетентностей учасників освітнього процесу в системі ПТО, але кількість закладів П(ПТ)О, які брали участь у дослідженні, була дуже низькою, лише сім із 640 закладів П(ПТ)О, тому не можна вважати ці результати релевантними для прийняття політичних рішень.

Підсумовуючі, у 2020–2021 навчальному році ключовими стратегічними напрямками МОН щодо цифрової трансформації освіти є наступні:

1. *Лідерство* – розробка Концепції цифровізації освіти, визначення стратегічних цілей та впровадження стратегічних планів цифровізації на всіх рівнях освіти.
2. *Інфраструктура* – покращення доступності (апаратне забезпечення, програмне та прикладне програмне забезпечення) в закладах загальної середньої та професійної освіти. Мета МОН – забезпечити 100% доступом до широкосмугового інтернету з мінімальною швидкістю 30 Мбіт/с у системі загальної освіти.
3. Нова Платформа Державних електронних журналів та щоденників була нещодавно розроблена і представлена для закладів загальної середньої освіти <https://e-journal.iea.gov.ua/>.
4. *Контент і ресурси* – забезпечити освітні заклади потужними абсолютно новими ресурсами, які працюють.

5. *Професійний розвиток вчителів* – розширити можливості для викладачів та учнів для опанування цифровими компетентностями. Наразі ініціативи розробляються у партнерстві з міжнародними та національними зацікавленими сторонами.

Для досягнення вищезазначених цілей щодо покращення інфраструктури Міністерство цифрової трансформації спільно з Міністерством освіти і науки нещодавно оголосили про субвенцію на придбання 60 000 комп'ютерів для вчителів загальноосвітніх закладів.

Міністерство цифрової трансформації зі свого боку надає можливість безкоштовного онлайн-навчання для вчителів на платформі Дія: Цифрова освіта, з метою покращення цифрових компетентностей та навичок ефективного використання цифрових технологій в освітньому процесі.

[Всеукраїнська школа онлайн \(ВШО\)](#), це сучасний онлайн-ресурс для змішаного та дистанційного навчання учнів середньої та старшої школи з матеріалами, що пройшли експертизу та відповідають державним освітнім стандартам. ВШО забезпечує учнів відеопоясненнями, конспектом, тестами та можливістю відслідковувати свій навчальний прогрес. А вчителів – необхідними методичними рекомендаціями та прикладами застосування сучасних освітніх технологій. Наразі контент платформи розрахований на два тижні навчання відповідно до календарного плану, та щотижня він буде доповнюватися. Функціонал платформи буде постійно вдосконалюватися та розширюватися.

Платформу створено Громадською спілкою «Освіторія» на замовлення Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства освіти і науки України та державної установи «Український інститут розвитку освіти», за підтримки ЮНІСЕФ в Україні, а також Швейцарії в межах Швейцарсько-українського проекту DECIDE, який виконується Консорціумом ГО DOCCU та PH Zurich. За сприяння міжнародного фонду «Відродження» створено мобільний застосунок ВШО та розширено функціонал платформи, що дозволяє вчителям адаптувати навчальні матеріали відповідно до індивідуальних потреб учнів.

Інтеграція інструменту SELFIE, який побудовано на основі рамки [Digitally Competent Educational Organizations](#)¹³ (DigCompOrg), в освітню систему України сприятиме більш ефективному та структурованому самоаналізу цифрової готовності закладів освіти та пришвидшенню процесів їхньої комплексної цифрової трансформації в Україні та, відповідно, більш ефективній реалізації планів МОН зазначених вище.

2.4 Ключові ініціативи у професійній освіті

Прийняття Закону про освіту у 2017 році юридично затвердило концепцію Нової української школи (НУШ) та стало основою для реформи професійно-технічної освіти (ПТО).

Детальніше про аналіз реформ в системі ПТО можна дізнатися в інформаційному листі ЄФО16., в якому аналізується стан сформованості цифрових компетентностей учасників освітнього процесу, а також політика та практика цифрового та онлайн-навчання (DOL) в системі професійно-технічної освіти в Україні. (<https://www.etf.europa.eu/en/document-attachments/digital-skills-and-online-learning-ukraine-factsheet-dec-2019>)

Ключова реформа в системі ПТО реалізується під егідою Адміністрації Президента України.

Згідно з результатами дослідження, 15% закладів П(ПТ)О мають низький рівень підключення до Інтернету (близько 100 закладів П(ПТ)О) та потребують термінового покращення стану, 16% мають швидкість підключення до Інтернету нижче 10-30 Мбіт/с, що недостатньо для дистанційного навчання (130 закладів П(ПТ)О). Загалом 230 закладів П(ПТ)О потребують удосконалення. Існує попит у розробці STEM лабораторій в системі ПТО для покращення якості наукової освіти, кодування, програмування, підготовки молоді до Індустрії 4.0.

Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року була затверджена Кабінетом Міністрів у 2019 році. Вона зосереджена на ключових професійних компетентностях, які також включають розвиток цифрових навичок та ефективну інтеграцію цифрових технологій. Ця політика вимагає нових освітніх стандартів у ПТО з ключовими цифровими компетентностями та навичками для ефективного використання моделей цифрових технологій (ЦТ) відповідно до нових вимог на ринку праці.

Реформа ПТО підтримується програмою EU4Skills: кращі навички для сучасної України (EU4Skills: Better Skills for Modern Ukraine), спрямованої на підвищення кваліфікації робочої сили для модернізації економіки країни. Вона забезпечує підтримку модернізації технічного та інформаційного обладнання у закладах професійно-технічної освіти.

EU4Skills та інші стратегічні проєкти у сфері ПТО в Україні.

- Програма EU4Skills: 'Better Skills for Modern Ukraine' (EU4Skills: кращі навички для сучасної України).
- Проєкт МОП «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні».
- Проєкт ПРООН в Україні в рамках Програми ООН з відновлення та розбудови миру.
- Проєкт Міжнародної організації праці «Є-ПТНЗ в Україні: безперервність навчання в умовах COVID-19».
- Програма ERASMUS+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні».
- Проєкт USAID «Економічна підтримка Східної України».

Організовується навчання з цифрових навичок в рамках програми EU4Skills для викладачів та керівників ЗП(ПТ)О. Проводяться консультації, пов'язані з цифровізацією, існує потреба в освітніх ресурсах для цифрового навчання. Для НМЦ ПТО проводяться тренінги зі створення цифрових освітніх ресурсів та контенту для вирішення даних проблем. НМЦ ПТО обладнують відеостудіями для створення відеоконтенту, і відеозапису найвідоміших практик, які будуть поширюватися як в областях, так і в Україні в цілому. Ці студії також будуть допомагати створювати цифрові освітні ресурси та контент для профтехосвіти. Інструмент SELFIE добре узгоджується з реформою ПТО з точки зору самоаналізу ЗП(ПТ)О, планування та покращення цифрової трансформації за всіма сферами зазначеними в SELFIE.

Найкращі практики цифровізації на регіональному та національному рівні

Регіональні органи управління освітою діляться своїми найкращими практиками організації дистанційного навчання у школах. Зокрема, у Донецькій області з березня 2020 року існує онлайн-школа, якою користуються понад 78 000 осіб. Її створення було засновано на досвіді та вмісті регіонального проєкту «Дистанційна освіта школярів у Донецькій області», який розпочався у 2016 році для учнів з тимчасово окупованих територій.

На сьогоднішній день на період карантину дистанційним навчанням в Донецькій області охоплено 509 навчальних закладів та відповідно 169 600 учнів.

Щоб забезпечити дистанційне навчання у Кривому Розі, у місті створено освітній портал з контентом для учнів, вчителів та батьків. Кількість матеріалів для навчання на порталі за рік зростає майже втричі; станом на 1 травня 2021 року портал розмістив понад 10 000 цифрових освітніх ресурсів.

Департамент освіти та науки Виконавчого комітету Київської міської ради провів онлайн-день відкритих дверей для учасників заходу та презентував досвід дистанційного адміністрування у школі та інструменти навчання в Інтернеті.

У контексті використання дистанційних технологій у позашкільній діяльності Національний центр «Мала академія наук України» пропонує міждисциплінарну STEM-лабораторію MANLab. Ресурс надає можливість дистанційної реалізації досліджень учнями і надає професійну методичну та технологічну допомогу в організації STEM-освіти. STEM-лабораторія MANLab спеціалізується на дослідженнях у галузі фізики, хімії, біології, географії, астрономії, екології, мінералогії.

Наразі МОН інтегрує Рамку цифрової компетентності педагогічних працівників, варіант європейської рамки DigCompEdu, адаптованої українськими експертами під реалії української освіти. Ця Рамка наразі є основою для оцінки цифрових компетентностей вчителів та розробки нових освітніх програм підвищення кваліфікації. З урахуванням вимог рамки Міністерство цифрової трансформації розробило новий онлайн-тест Цифрограм для вчителів. За перший місяць після запуску його пройшло понад 50 000 вчителів.

Запроваджено Всеукраїнську школу онлайн (ВШО) для підтримки дистанційного навчання відеоуроками, планами уроків та тестами. Використання цифрових технологій у навчанні повинно бути «переміщено» всередину школи для стимулювання інновацій та посилення педагогічних аспектів, таких як персоналізація, автентичне навчання тощо.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ

3.1 Методологія відбору закладів-загальної середньої та професійної освіти в Україні для участі у пілотуванні проєкту

Для досягнення репрезентативних результатів було прийнято рішення залучити 90-закладів освіти, з яких 60 – ЗЗСО та 30 – ЗП(ПТ)О. 60 загальноосвітніх закладів освіти у двох регіонах - Львівській та Запорізькій областях (по 30 шкіл у кожній області), які висловили зацікавленість та бажання пілотувати інструмент у тісній співпраці з обласним управлінням освіти Львівської ОДА, Комунальним закладом "Запорізьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти" Запорізької обласної ради та Центром інноваційних освітніх технологій Національного

університету “Львівська політехніка”. Методологія процесу відбору ґрунтувалася на таких критеріях з рівною часткою закладів освіти, а саме:

- Локація: 50% сільських закладів (25% з малих сіл та 25% з великих селищ) та 50% міських навчальних закладів (25% з невеликих міст та 25% з великих обласних центрів).
- Розподіл закладів по області: всі обрані заклади освіти мали бути розташовані у різних районах однієї області.
- Розмір закладу: кількість учнів у закладах: 25% з малих закладів освіти (до 200 учнів), 25% з середніх закладів (до 400 учнів), 25% з великих закладів (до 1000 учнів) та 25% з закладів із понад 1000 учнів.
- Форма власності: в пілотуванні проєкту брали участь як державні, так і приватні заклади освіти.
- Серед обраних закладів освіти були заклади з різним цифровим потенціалом та цифровою готовністю, деякі були дуже розвиненими, а деякі з низьким рівнем цифровізації. Готовність до інновацій також була різною, деякі заклади були експериментальними, деякі заклади загального середнього рівню, пілотні заклади НУШ (реформи “Нової української школи”) також були учасниками проєкту SELFIE.

Усі заклади, що брали участь у пілотуванні проєкту, відбиралися на добровільних засадах. Заяви подали значно більше закладів, ніж було обрано. Щоб зберегти зазначену вище пропорцію, було вирішено обмежити їхню кількість до 30 у кожному регіоні. Ті, хто бажав взяти участь у пілотуванні проєкту, подали он-лайн заявки із зазначенням наведеної вище інформації, необхідної для відбору, а також контактної інформації керівників та координаторів проєкту SELFIE від закладів освіти. Ця контактна інформація була дуже корисною при створенні каналів комунікації, а також для багатьох інших цілей: проведення он-лайн заходів, майстер-класів, збору відгуків, інтерв'ю, фокус-груп, опитувань тощо. Для загальноосвітніх закладів освіти усю координацію пілотування здійснювали два регіональні координатори SELFIE, а саме Людмила Чернікова, проректор Комунального закладу "Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Запорізької обласної та Маргарита Носкова, директор Центру інноваційних освітніх технологій Національного університету “Львівська політехніка” у тісній співпраці із Львівським обласним управлінням освіти Львівської ОДА. Треба звернути увагу на той факт, що при впровадженні проєкту в нових областях надзвичайно важливо, призначати регіональними координаторами людей, які є добре відомі в регіоні та мають пряме відношення до процесів цифровізації освіти на регіональному рівні. Це можуть бути представники ОІППО, або (як у випадку зі Львовом) представники закладів вищої освіти, такий як Центр інноваційних освітніх технологій Національного університету “Львівська політехніка”, який є лідером створення курсів цифрової трансформації для керівників шкіл та вчителів у своєму регіоні та в Україні. Координація проєкту має відбуватись у тісній співпраці з обласними та міськими управліннями освіти. Важливо мати правильних людей у правильному місці. Ці два регіональні координатори мають великий досвід роботи, професійні та поважні у своїх регіонах, а також на національному рівні, залучені до процесів прийняття політик, освітніх стандартів та розробки навчальних програм. Ключова роль регіональних координаторів полягає в організації всіх ключових кроків в межах пілотування проєкту SELFIE, починаючи з інформування шкіл про SELFIE та пілотну програму, координації процесу відбору, інформування шкіл, що брали участь у пілотуванні, про всі поточні події в межах проєкту, організації фокус-груп, майстер-класів, хакатону, проведення опитування та інших дій відповідно до національного Плану дій

пілотування проєкту SELFIE, а також для отримання зворотного зв'язку та відповідного коригування Плану дій SELFIE.

В системі ПТО, оскільки загальна кількість закладів П(ПТ)О в Україні значно менша, порівняно з кількістю загальноосвітніх шкіл, метод відбору 30-ти професійних закладів освіти був іншим. Для того, щоб результати пілотування проєкту були актуальними для системи ПТО, було вирішено обрати заклади освіти з 10 областей із 25 існуючих в Україні. Пілотними регіонами були Львів, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Суми, Херсон, Рівне, Черкаси, Чернігів, Донецьк, Київ. Усі заклади П(ПТ)О подавали заявки тільки на добровільних засадах.

У сфері професійної освіти було вирішено обрати три заклади П(ПТ)О у кожній з 10 областей з різною спеціалізацією у різних галузях економіки (поліграфія, сільське господарство, автомобільна галузь, торгівля, кулінарія, торгівля, послуги, транспорт тощо).

Методологія відбору закладів П(ПТ)О базувалася на таких критеріях з рівною часткою шкіл, а саме:

- локація (розподіл шкіл по кожному регіону, наприклад, не обирати всі три з одного регіонального центру);
- розмір закладу (кількість студентів і викладачів);
- цифрова здатність;
- бажано (але необов'язково) школи ПТО, які беруть участь у програмі EU4Skills, та ті, що пілотують підхід навчання на робочому місці (WBL).

Процес відбору здійснювався на регіональному рівні навчально-методичними центрами ПТО у кожному регіоні. Регіональні координатори SELFIE були обрані з 10 регіональних навчально-методичних центрів ПТО (по 3 заклади П(ПТ)О для кожного центру). Модератори SELFIE також були обрані з тих самих центрів, їхньою ключовою роллю було навчання шкільних координаторів покроковим інструкціям, модерування роботи групи під час початкових практичних заходів, а також робота групи Хакатону. У перервах між заходами SELFIE модератори надавали щоденну підтримку закладам, що брали участь у пілотуванні проєкту, якщо це було необхідно.

3.2 Переклад та адаптація матеріалів проєкту SELFIE

Усі матеріали, пов'язані з інструментом SELFIE, були перекладені національним експертом проєкту SELFIE на добровільних засадах. Офіс МОП у Будапешті сприяв перекладу посібника для координаторів SELFIE, презентації SELFIE та глосарію термінів SELFIE. З метою перевірки сприйняття кінцевими користувачами перекладу (особливо специфічної термінології що стосується цифровізації), а також для надання зворотного зв'язку, було залучено шкільних вчителів української мови та директора школи пенсійного віку. Участь директора з невисоким рівнем цифрової компетентності, була особливо цінною. Після отримання відгуків було переформульовано деякі питання та твердження.

Після завантаження всіх перекладених матеріалів на платформу SELFIE, до запуску пілотування проєкту було створено декілька пробних профілів демо- шкіл, з метою технічної перевірки інструменту, після випробування яких було також запропоновано деякі рекомендації щодо покращення перекладу опитувальників.

Перевірка перекладу матеріалів інструменту SELFIE у такий спосіб була максимально ефективною. В ході виконання вправ SELFIE лише деякі уточнюючі запитання були від учнів початкових класів, які хотіли переконатися, що вони правильно розуміють висловлювання в опитувальнику.

3.3 Підготовка до реалізації пілотного проєкту

Процес підготовки розпочався за 7 місяців до офіційного запуску пілотного проєкту, включаючи велику підготовчу роботу, деякі дослідження, консультації з ETF та JRC, визначення критеріїв відбору закладів освіти, а також пілотних цільових груп, переклад SELFIE-інструменту, налаштування анкет, обміркування можливих варіантів впровадження проєкту та аналізу ризиків та очікуваних результатів, ретельне проєктування процесу та детальне планування плану дій.

Узагальнено план реалізації проєкту можна представити наступним чином:

Підготовка пілотування проєкту відбувалася за наступними напрямками, які сприяли його ефективності:

1. **Команда проєкту.** В МОН було створено ініціативну проєктну групу, до складу якої увійшли національний експерт SELFIE, національний координатор SELFIE, представник CDTO, представник департаменту ПТО, представник Мінцифри та PR -менеджери (від CDTO, ПТО та Міністерства цифрової трансформації).

2. **Експертна допомога.** Ефективна регулярна експертна підтримка з боку команд ЄФО та JRC (розробників SELFIE) була дуже корисною з точки зору своєчасного стратегічного оперативного планування та організації заходів на національному рівні.
3. **Канали комунікації.** Для різних цільових груп учасників пілотування з метою координації дій було створено кілька каналів оперативної комунікації у різних онлайн-месенджерах.
4. **План дій.** Детальний План дій проєкту SELFIE в форматі Google-таблиці із наданим доступом для всіх членів команди, а також ключовим стейкхолдерам сприяло своєчасному узгодженню дій, моніторингу та оперативній взаємодії. Щотижневі зустрічі допомагали своєчасно коригувати план дій проєкту.
5. **Підтримка проєкту з боку МОН та Мінцифри.** МОН постійно надавав своєчасну інформацію та адміністративну підтримку обласним управлінням та закладам освіти, що брали участь у пілотуванні проєкту:
 - інформаційні листи МОН щодо інструменту SELFIE та процесу пілотування проєкту SELFIE в Україні;
 - методичні рекомендації, запитання та відповіді щодо пілоту;
 - регулярні наради в МОН стосовно проєкту;
 - окрема сторінка SELFIE на сайті МОН;
 - відкрита інформація про початок і стан пілоту, про попередні підсумки результатів впровадження та основні події проєкту на сайті Мінцифри;
 - регулярні зустрічі експертної ініціативної групи МОН та Мінцифри щодо підготовки та організації всіх етапів проєкту.
6. **Комунікаційний план** було розроблено спільною PR-групами МОН та Мінцифри у тісній співпраці з національним експертом та національним координатором SELFIE.
7. **Оцінка ризиків.** Можливі ризики та очікувані результати пілотування було проаналізовано національним експертом та обговорено з МОН та ініціативною проєктною групою, результати аналізу було інтегровано до Плану дій проєкту.
8. **Планування критеріїв оцінки ефективності пілотування.** Цей процес обговорювався та погоджувався національним експертом та Інститутом освітньої аналітики (IOA) МОН України. Було підготовлено та проведено анкетування різних цільових груп для аналізу ефективності інструменту та пілоту після проведення опитування SELFIE.
9. **Підготовка модераторів SELFIE.** Відповідно до результатів оцінки ризиків, модераторів SELFIE потрібно було попередньо підготувати для забезпечення своєчасної реєстрації закладів освіти під час практикуму на заході присвяченому запуску проєкту, а також (за необхідністю) для подальшої онлайн-підтримки закладів освіти. Підхід «train-the-trainer» в даному випадку виявився також ефективним.
10. Особливу увагу було приділено питанням реєстрації, створення додаткових відкритих власних тверджень при адаптації опитувальників SELFIE під власні потреби закладів освіти, процесу отримання відкритих відзнак, аналізу звітів SELFIE.

Пілотування проєкту SELFIE на рівні закладів освіти відбувалося наступним чином:

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ SELFIE У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ – ГРАФІК

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ SELFIE

4.1 Мотивація закладів освіти щодо участі у пілотному проєкті

Пілотування проєкту SELFIE проходило у 10 регіонах України.

Два регіони пілотували SELFIE у системі загальної середньої освіти (Львівська та Запорізька області) та 10 регіонів пілотували SELFIE в системі ПТО (Львівська, Запорізька, Рівненська, Івано-Франківська, Чернігівська, Сумська, Черкаська, Донецька, Херсонська).

Заклади освіти, перед поданням заявок на участь у пілотному впровадженні, отримали детальну інформацію про інструмент SELFIE, про критерії відбору, про ключові цілі та завдання пілоту, терміни його реалізації, очікувані результати. Участь у проєкті відбувалася лише на добровільних засадах.

Аналіз відповідей анкетування після пілоту свідчить, що для більшості керівників ключовими мотивами участі були:

- отримання об'єктивної комплексної оцінки стану цифровізації (80%), яку можна використати для подальшого розвитку закладу (60,85%);
- можливість бути одним із перших у випробуванні нового інструменту ЄС (38,3%);
- отримання відкритої цифрової відзнаки SELFIE (14,2%).

У подальшому мотивація участі може бути іншою, коли заклади, які надалі доєднуватимуться до проєкту, будуть знати не лише про сам інструмент, а й про його ефективність та корисність у процесах моніторингу та планування розвитку закладів освіти.

4.2 Запуск пілотування проєкту

Офіційний запуск пілотування проєкту SELFIE відбувся 20 квітня 2021 року під час онлайн-заходу з нагоди його початку, у якому взяли понад 250 учасників.

Пряма онлайн-трансляція дозволила побачити настановчий семінар в Інтернеті більш широкому загалу. Запис доступний на каналі YouTube ETF Open Space (Відкритий простір ЄФО): <https://www.youtube.com/watch?v=Z1QubTAnS6w>.

Інформацію про початок пілотування проєкту SELFIE було розміщено на офіційному сайті Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства цифрової трансформації України, на сайтах обласних управлінь освіти (Львів та Запоріжжя), ОІППО, а також на сайтах пілотних закладів освіти.

Під час заходу з нагоди запуску проєкту експерти ЄФО та JRC презентували проєкт SELFIE, експерти JRC провели семінар для координаторів пілотних закладів освіти щодо специфіки інструменту SELFIE та функціональних можливостей, після чого відбувся практикум, проведений українськими модераторами SELFIE з використанням покрокових інструкцій, під час якого усі 90 пілотних закладів освіти створили власні облікові записи та профілі закладів на платформі SELFIE, навчилися користуватися різними функціональними можливостями інструменту, а також почали налаштовувати сесію опитування SELFIE на квітень-травень. В результаті практикуму всі кроки реєстрації були завершені, за винятком одного. Заклади мали дізнатися більше про вміст запитань/тверджень опитувальників SELFIE, щоб згодом додати власні запитання і таким чином максимально адаптувати інструмент до своїх потреб та контексту кожного закладу. Аналіз, проведений після пілотування проєкту, свідчить, що майже 30% шкіл (27 із 90) використали цю функціональну можливість під час першого року пілотування проєкту та створили додаткові питання щодо дистанційного та змішаного навчання, а також інші питання, що були важливими для аналізу стану цифровізації кожного окремого закладу. 23 квітня всі 90 закладів розпочали проводити опитування SELFIE, а 10 травня всі 90 успішно його завершили і отримали автоматично згенеровані звіти SELFIE.

4.3. Управління пілотним проєктом

Міністерство освіти і науки надало всю адміністративну підтримку: було відправлено офіційні інформаційні листи про запуск пілотування проєкту, затверджено обрані пілотні заклади освіти. Заступник міністра та представники інших відповідних органів МОН України брали участь у всіх стратегічних заходах SELFIE, наприклад, у події з нагоди запуску проєкту, Хакатоні SELFIE, майстер-класах тощо. Міністерство цифрової трансформації також брало активну участь, надаючи організаційну та PR-підтримку проєкту.

Управління пілотним проектом на системному рівні відбувалося за допомогою мережі координаторів SELFIE, яка включала в себе національного координатора, регіональних координаторів, призначених у всіх пілотних регіонах, а також 90 координаторів SELFIE у всіх пілотних закладах освіти.

На регіональному рівні управління проектом також було високопрофесійним та ефективним: вся інформація, пов'язана з SELFIE, була вчасно розповсюджена серед ЗЗСО та ЗП(ПТ)О на регіональному рівні. Процес відбору був прозорим, адміністративна підтримка була своєчасною та професійною, що додало вартості пілотному впровадженню SELFIE. У кожному регіоні був призначений регіональний координатор SELFIE, який координував програму пілотування та підтримував спілкування на трьох рівнях:

1. *на національному* з Національним координатором SELFIE, щоб бути обізнаним щодо загального Плану дій пілотування SELFIE, часові рамки тощо;
2. *на регіональному рівні* з обласними та місцевими органами освіти, а також обласними інститутами підвищення педагогічної освіти;
3. *на рівні закладів освіти* з обраними координаторами та керівниками для отримання зворотнього зв'язку, надання експертної допомоги, проведення консультацій. Регіональні координатори були ключовими особами для мотивації, натхнення та залучення закладів освіти та для інформування їх про перебіг подій проекту та його результати.

Для роботи на регіональному рівні модератори SELFIE були попередньо підготовлені національним експертом. Координаторам закладів освіти було надано всю необхідну інформацію, допоміжні матеріали та корисні ресурси, як-от, довідник для координаторів SELFIE, покрокові інструкції щодо налаштування та використання інструменту тощо.

4.4 Комунікація між учасниками пілотного проекту

Для ефективного управління пілотом було створено декілька каналів комунікацій з усіма учасниками та зацікавленими сторонами як на національному, так і на регіональному рівнях за допомогою різних месенджерів (Telegram, Viber, WhatsApp). Існував також спільний План дій, доступний онлайн для всіх членів команди, який щотижня обговорювався та оновлювався.

Спілкування з пілотними закладами SELFIE, встановлювалося та управлялося національними координаторами через регіональних координаторів, які створювали свої власні регіональні канали комунікації з керівниками та координаторами у ЗЗСО та ЗП(ПТ)О. Національний експерт був частиною всіх регіональних каналів комунікації і був оперативно поінформований про будь-які виклики, щоб за потреби мати можливість своєчасно надати експертні знання, інформацію або підтримку. Вкрай важливо було залишатися на зв'язку під час пілотування за допомогою низки синхронізованих та асинхронних інструментів, таких як Telegram та інші месенджери та форуми.

Ключові канали комунікації для різних цільових груп, а саме:

- - представників МОН та Мінцифри з метою інформування усіх ключових зацікавлених сторін;
- - 12 обласних координаторів SELFIE з метою вирішення організаційних питань на регіональному рівні;

- - 10 модераторів SELFIE з метою підготовки до окремих заходів, майстер-класів, хакатону SELFIE тощо;
- - координаторів SELFIE на рівні закладів освіти (одна група для координаторів ЗП(ПТ)О і дві для ЗЗСО) з метою швидкого зворотного зв'язку та ефективної організації пілотування проекту;
- - PR-менеджерів обох міністерств з метою забезпечення PR-підтримки проекту відповідно до комунікаційного плану із зазначенням ключових повідомлень для всіх цільових груп проекту.

Для ефективної комунікації та висвітлення стану пілотного проекту в засобах масової інформації відповідно обговорювалися плани дій, організовувалися інтерв'ю та фокус групи, аналізувалися результати тощо.

Наразі в Україні інформація про стан пілотного проекту наявна у вільному доступі на самі КМУ, Мінцифри, МОН України, на сайтах обласних управлінь освіти та пілотних закладів тощо. На міжнародному рівні інформація про пілот в Україні доступна на онлайн ресурсах ETF та JRC.

4.5 Реалізація пілотного проекту

Підготовка тривала з вересня 2020 року по березень 2021 року. Пілотне впровадження здійснювалось у березні-червні 2021 року. Термін проведення опитування SELFIE був значно коротший - три тижні між 20 квітня та 10 травня. Всі 90 закладів освіти (100%) ефективно виконали вправи SELFIE, своєчасно отримати власні звіти стану цифровізації і відповідні цифрові відзнаки. Ще 6 закладів взяли участь із власної ініціативи. Таким чином, у національному звіті SELFIE загальна кількість закладів, що взяли участь у пілотуванні проекту, становить 96. Загалом було виконано 123 вправи SELFIE. Це означає, що 27 ЗЗСО (майже 30%) провели більше одного опитування SELFIE за одну весняну сесію. Наприклад, в окремих закладах опитування було проведено не лише серед учнів і вчителів початкових класів, а й серед старших або середніх класів. Таким чином аналіз цифровізації в цих закладах був більш детальний, а не узагальнений, і наступного року можна буде зробити порівняльний аналіз по різних освітніх рівнях.

Загальна кількість учасників пілоту в Україні сягнула 20 тисяч. Більш детальну статистичну інформацію про учасників пілотування див. у розділі 6.

5. НАСТУПНІ КРОКИ НА РІВНІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ: ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ SELFIE ДО КОНКРЕТНИХ ДІЙ

Після проведення опитувань SELFIE та отримання відповідних звітів щодо стану цифровізації закладів освіти, постало питання подальшого переходу від звітів до аналізу, та його основі - до стратегічного планування цифрових перетворень і розвитку закладів освіти, для чого було запропоновано провести майстер-класи та хакатон, про що детальніше буде сказано нижче.

5.1 Методологія

Звіт SELFIE надає керівникам закладів освіти можливість отримати порівняльний аналіз за різними напрямками та сферами цифровізації, а також за різними групами користувачів як у графічному та і в інтерактивному вигляді (набір даних для аналізу). За умови проведення опитування щороку, керівники закладів освіти отримують порівняльний аналіз динаміки позитивних змін щодо цифровізації закладу освіти.

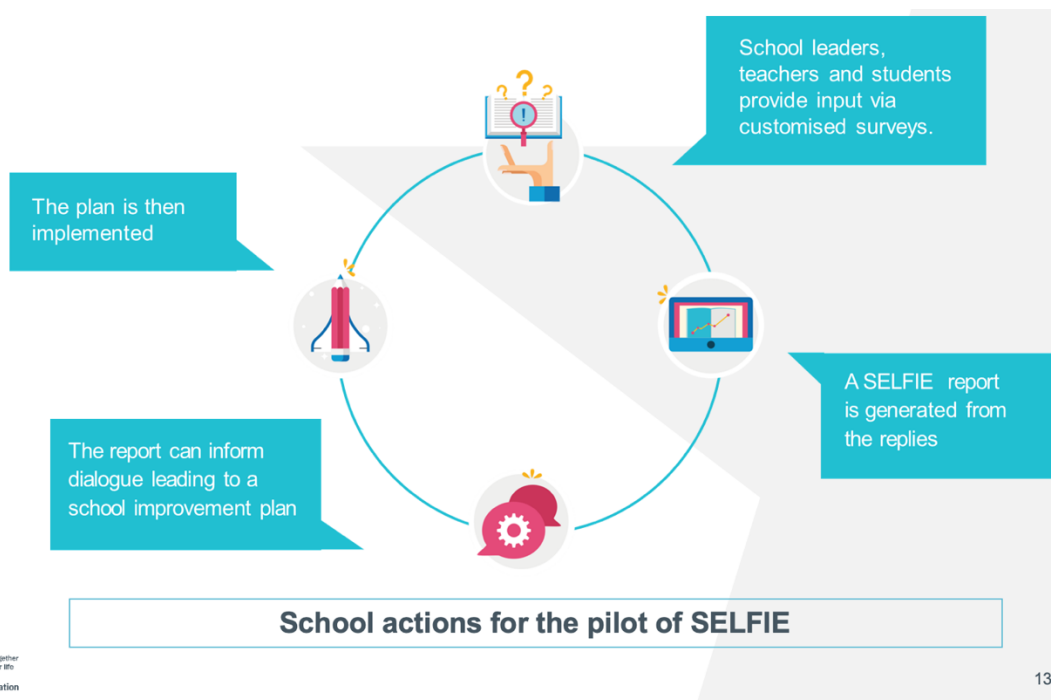
На допомогу керівникам закладів освіти для більш ефективного аналізу звітів, і відповідно, переходу від опитування і звітів до планів дій, було запропоновано низку додаткових організаційних заходів.

Описовий аналіз основних змінних у звітах SELFIE, надав можливість узагальнити дані та знайти певні закономірності або розбіжності, отримати просте середнє значення кожної змінної як на рівні країни, так і закладу за різними напрямками для різних групи учасників освітнього процесу.

Особлива увага приділялася питанням управління та стратегічному плануванню цифровізації закладів освіти, цифровому оцінюванню та найкращим практикам використання цифрових технологій в освітньому процесі. Для цього було надано описовий та порівняльний аналіз змінних.

На рівні закладів освіти процес впровадження SELFIE відбувається наступним чином:

- Керівники, вчителі та учні закладу протягом 20-30 хвилин надають відповіді в опитувальнику SELFIE та висловлюють свою думку щодо стану цифровізації за 8 напрямками, за п'ятибальною шкалою за допомогою пояснень щодо найвищого балу до кожного твердження/ запитання;
- SELFIE автоматично аналізує надані відповіді, агрегує дані і надає їх у звіті в текстовому та інтерактивному форматах;
- Звіт спонукає до активного обговорення серед учасників освітнього процесу та призводить до створення стратегічних планів дій з метою покращення стану (із зазначенням строків, відповідальних, чітких показників успішності тощо);
- Стратегічний план цифровізації (на основі аналізу звіту SELFIE) впроваджується протягом певного визначеного періоду часу;
- Наступного навчального року цикл повторюється і за допомогою функціоналу SELFIE керівники закладів освіти будуть в змозі отримати порівняльний аналіз і відстежити динаміку позитивних змін.

Джерело: Презентація ЄФО «Пілотування проєкту SELFIE в Україні», онлайн-вебінар від 20 квітня 2021 р

Описані нижче заходи в рамках пілотного проєкту мали дві ключові цілі:

- підвищити ефективність моделей використання шкільних звітів SELFIE;
- стимулювати переведенню результатів звітів SELFIE у стратегічне планування дій.

5.2 Майстер-класи з питань аналізу звітів SELFIE

Ідея майстер-класів SELFIE полягала в тому, щоб надати підтримку керівництву закладів освіти та координаторам SELFIE у забезпеченні ефективного аналізу даних звітів SELFIE та подальшого більш обґрунтованого та цілеспрямованого планування процесів цифровізацій та розвитку закладу на їх основі.

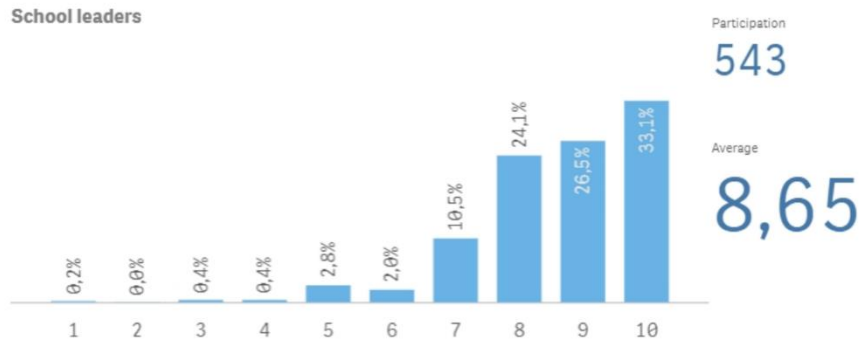
Чому було вирішено організувати майстер-класи SELFIE

Мотивація і обґрунтування

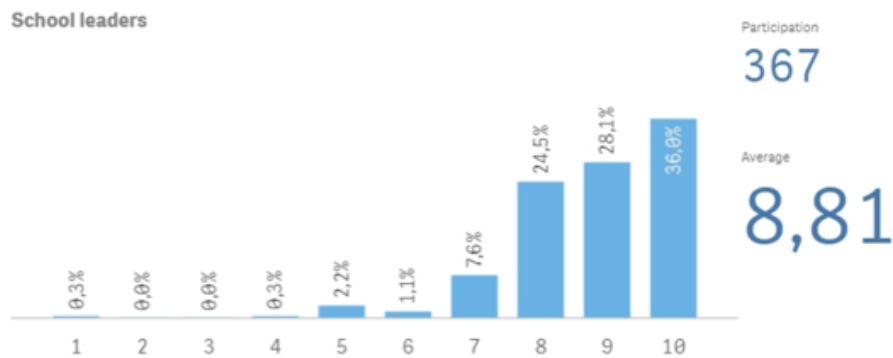
Після завершення опитування SELFIE усіма закладами освіти, відгуки керівників через створені канали комунікації показали, що більшість з них були дуже задоволені підсумковими звітами, створеними SELFIE. Середній рівень задоволеності становив 8,65 з 10. Проте подальший аналіз показав, що дуже мало керівників приступили або планували приступити до ретельного аналізу власних звітів SELFIE і майже ніхто не розпочав складати стратегічні плани дій щодо покращення недоліків, виявлених SELFIE.

Задоволеність SELFIE серед керівників закладів освіти

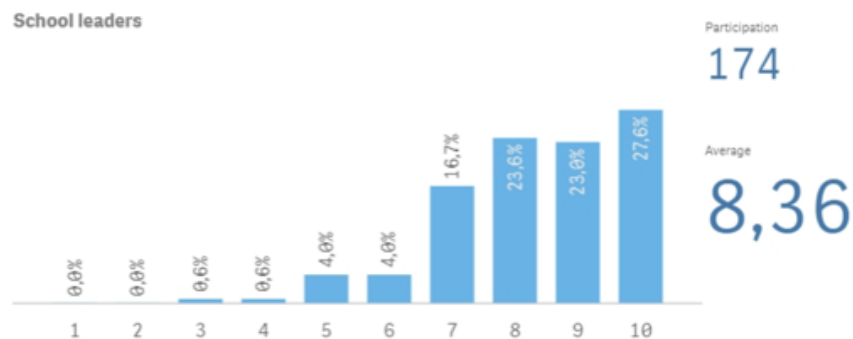
Загалом у 96 установах, що взяли участь у пілотуванні проєкту (середнє значення, максимальна оцінка - 10).

Задоволення SELFIE серед керівників шкіл

Задоволення SELFIE серед керівників закладів ПТО

Існувало кілька об'єктивних причин, чому керівники закладів освіти не вживали жодних активних заходів одразу після отримання звітів SELFIE і не розпочинали процес стратегічного планування цифровізації, а саме через:

- брак часу наприкінці навчального року, в той час як інформаційно насичені і дещо складні інтерактивні звіти SELFIE з великою кількістю візуалізованої інформації та необробленими даними вимагали певного часу для аналітики, виявлення причин, порівняння думок усіх трьох груп респондентів, порівняння звітів для різних вікових груп тощо;
- відсутність або невеликий досвід спільного вирішення проблем, зазвичай адміністрація закладу здійснює планування розвитку закладу без залучення вчителів або з невеликою кількістю вчителів, особливо на початковому етапі. Вчителі, зазвичай, залучаються для

надання певного зворотного зв'язку, а учні, у більшості випадків, ніколи не залучаються; або залучаються вкрай рідко;

- відсутність чіткого бачення ключових пріоритетів та основних кроків для вирішення проблем та мінімізації недоліків;
- відсутність чіткого бачення цілісного та систематичного планування дій щодо процесів цифровізації шкіл. З попередніх років, як правило, у фокусі була лише одна з восьми сфер SELFIE, а саме розвиток інфраструктури. Таким чином, цілісний підхід також потребує деякого часу для обдумування.

Після аналізу виявлених причин повільного перебігу подій, національний експерт дійшов висновку щодо необхідності проведення майстер-класів для керівників закладів освіти та шкільних координаторів SELFIE, напрацювання рекомендацій і настанов щодо подолання проблем, збереження високого рівня мотивації для подальших дій після отримання цінних результатів самоаналізу SELFIE. Було запропоновано проведення майстер-класів для керівників закладів освіти, відповідальних за цифрову трансформацію та шкільних координаторів, а також хакатону SELFIE, метою якого було пошук шляхів спільного вирішення проблем, визначених учасниками навчального процесу як пріоритетних для подальшого розвитку цифровізації закладу освіти.

Опис заходу та його організація

Через пандемію майстер-класи відбувались онлайн, загалом національним експертом SELFIE проведено три майстер-класи для 90 закладів освіти, що брали участь у пілотуванні проекту SELFIE: один - для 30 загальноосвітніх шкіл у Львівській області, один - для 30 загальноосвітніх шкіл у Запорізькій області та один - для 30 закладів ПТО з 10 областей України.

Учасники майстер-класів від кожного закладу освіти

Запрошення на майстер-класи поширювались через канали комунікації регіональних координаторів SELFIE. Зазвичай запрошували двох-трьох представників закладу освіти: керівника закладу, особу, відповідальну за цифровізацію, та координаторів SELFIE, якщо вони не співпадали по відповідальності. Кількість учасників кожного майстер-класу становила близько 50-90 осіб. Загалом у майстер-класах взяли участь майже 270 керівників.

Тривалість заходу

Кожен майстер-клас тривав 1,5-3 години, залежно від кількості питань, їх глибини та рівня деталізації аналізу.

Короткий опис подій

На майстер-класах закладам освіти, що брали участь у пілотуванні проекту, було запропоновано використовувати свої власні звіти SELFIE, бажано вже із попереднім аналізом. Учасники мали право вирішувати, чи хочуть вони поділитися своїми звітами SELFIE, як приклад для відкритого аналізу, або працювати над своїми звітами автономно. Організатори вирішили

використовувати саме реальний звіт SELFIE для аналізу, а не демо-версію. Слід зазначити, що було значно більше закладів освіти готових надати свої звіти для відкритого аналізу на майстер-класах, ніж це було потрібно, але з міркувань конфіденційності та економії часу, було вирішено використати лише один звіт SELFIE як реальний приклад. Назва закладу була видалена зі звіту, тому учасники не знали, звіт якого закладу аналізується, але мали змогу порівняти із своїми звітами.

Майстер-класи було структуровано відповідно до рекомендацій посібника SELFIE для координаторів закладів освіти, наданих у Розділі 2. «Максимально корисне використання шкільного звіту SELFIE»: (https://ec.europa.eu/education/node/765_en) наступним чином:

1. Загальний аналіз Аналізуючи звіти SELFIE по конкретних сферах та твердженнях/питаннях, слід звертати увагу на наступне:
 - Найнижчі оцінки (Що саме? Чому? Що можна зробити, щоб вирішити це покращити стан? тощо).
 - Найвищі оцінки (Що саме? Чому? Що стало причиною цього? Чи варто припинити зосереджуватись на цій сфері?, Чи вона ще потребує певного вдосконалення? Чи варто вже поділитися з іншими своїми найкращими практиками? У якому форматі? З ким саме?).
 - Значні відмінності у рейтингах між групами користувачів (У яких сферах? Хто оцінює вище/ нижче? Чому?).
2. Освоєння фільтрування.
3. Оскільки середній рейтинг у певній галузі або для даного твердження є показником того, наскільки заклад використовує цифрові технології в освітньому процесі.
4. Огляд всіх сфер опитування.
5. Огляд всіх груп користувачів.
6. Аналіз зв'язків та взаємозв'язків та/або кореляції між різними сферами/ групами.
7. Пошук причин.
8. Обміркування можливих рішень в рамках стратегічного Плану дій цифрової трансформації або додавання питань цифровізації до частини загального Плану розвитку закладу освіти.
9. Аналіз додаткових питань / тверджень (що можна додати і запитати наступного разу) для налаштування опитувальника SELFIE під потреби закладу і учасників освітнього процесу.

Національний експерт SELFIE здійснив детальний аналіз звіту закладу освіти, залучивши учасників до роздумів про можливі причини низьких та/або високих оцінок окремих розділів опитувальника SELFIE, до роздумів щодо відмінностей у показниках різних цільових груп. Учасникам було рекомендовано розділити великі проблеми на менші частини, щоб проаналізувати їх причин, таким чином вирішити ці проблеми цифровізації у легший спосіб. Учасники, аналізуючи власні звіти SELFIE, мали змогу задавати питання та додавати примітки до своїх звітів. Було рекомендовано структурувати свої нотатки наступним чином:

1. Що дізналися нового? Те, чого не знали раніше;
2. Ага! «Тепер розумієте як і чому!» - на що варто звернути увагу;
3. Запитання, які все ще залишаються та потребують додаткового вивчення, аналізу, внутрішніх спільних обговорень або зовнішніх експертних оцінок/коментувань.

Найпоширеніші питання учасників стосувалися більш глибокого аналізу, різниці у кореляції між відповідями різних груп опитуваних, пошуку можливих оптимальних рішень, нестандартних

способів поглянути на проблеми, що виявились. Досить часто керівники закладів освіти зазначали, що звіти SELFIE підтвердили їхні інтуїтивні припущення і є надзвичайно корисними для подальшого розвитку закладу та планування дій.

Однак, деякі керівники очікували, що у звітах SELFIE буде надано готові рішення та рекомендації (своєрідні приписи, що потрібно зробити), і були розчаровані тим, що для переходу від аналізу даних до планування дій потрібні додаткові колективні зусилля та роздуми. Для них майстер-клас дозволив отримати алгоритм аналізу звіту та довів, що він є важливою спільною дією учасників навчального процесу, яка надихає.

Ключові рекомендації для організації таких майстер-класів і висновки

Потреба продемонструвати алгоритм глибокого аналізу даних звітів SELFIE перед плануванням дій не випадкова. Метою майстер-класів, крім демонстрації процесу аналізу, було продемонструвати способи прийняття спільних, а не авторитарних рішень. Учасниками майстер-класу були команди цифрового лідерства закладів освіти, що брали участь у пілотуванні SELFIE, які мають продовжувати керувати процесами цифровізації у своїх установах не тільки у проєкті SELFIE, а й після нього. Тож їм було дуже корисно розпочати спільну роботу у своїх освітніх закладах над аналізом звітів SELFIE. Необхідно було об'єднати керівників, вчителів та учнів, обговорити сильні та слабкі сторони цифровізації, визначені у звіті SELFIE, та уважно проаналізувати усі дані, покроково кожну діаграму та всі дані.

Традиційно адміністрація закладу освіти розробляє плани його розвитку і після деяких внутрішніх обговорень офіційно їх затверджує. Учні, як правило, не задіяні у цьому процесі, за поодинокими винятками окремих освітніх закладів.

Філософія SELFIE передбачає більш сучасний, синергетичний, демократичний і ефективний підхід до обговорень результатів опитувань та подальшого стратегічного планування вдосконалення процесів цифровізації закладу.

5.3 ХАКАТОН SELFIE

Мотивація і обґрунтування

Після онлайн майстер-класів, присвячених аналізу даних звітів SELFIE, основним завданням було спрямувати заклади освіти, що пілотували інструмент, на виконання наступних кроків від аналізу звітів до синтезу даних для подальших стратегічних дій. Було запропоновано обрати одну з восьми ключових пріоритетних сфер SELFIE та розпочати пошук вирішення проблем у цій сфері. У переважній більшості це була сфера з найнижчими результатами у звіті SELFIE. Це залежало також від потреб закладу освіти та інших умов і обставин.

НАЗВА ЗАКЛАДУ: _____

ПЛАН ДІЙ

щодо підвищення ефективності застосування цифрових технологій у навчальному процесі

Навчальний рік: _____

Пріоритетна сфера для вдосконалення на основі звіту SELFIE (будь ласка, оберіть одну на даному етапі для хакатону):

- A: Лідерство
- B: Співпраця та спілкування
- C: Інфраструктура та обладнання
- D: Безперервний професійний розвиток
- E: Педагогіка: Засоби підтримки та ресурси
- F: Педагогіка: Реалізація в класі
- G: Практики оцінювання
- H: Цифрова компетентність учнів

Мета: _____ (постановка мети)

Ціль (вимірювана): _____ (постановка цілі)

N:	Заход	Показник	Ресурси	Фінансування	Персонал	Часові рамки
1						
2						
3						
4						

(Шаблон онлайн-форми, що мали заповнити заклади освіти для участі у Хакатоні).

Аналіз заповнених онлайн-форм показав, що в процесі вирішення проблем окреслених закладами освіти як пріоритетних, були визначені деякі важливі стратегічні моменти (див. нижче). Тому було вирішено надати певні структуровані рекомендації щодо їх подолання.

Попереднє завдання з аналізу звіту SELFIE та обміну ідеями

Враховуючи особливості формату хакатону та з метою підвищення ефективності його проведення національним експертом SELFIE було проведено попередній аналіз пропозицій щодо планів дій з метою вдосконалення показників цифровізації та досягненню кращих результатів.

Представникам закладів освіти, які брали участь в хакатон, було запропоновано заповнити онлайн-форму, яка допомагала їм пройти послідовні кроки щодо розробки плану дій, як це описано у посібнику SELFIE для шкільних координаторів:

https://ec.europa.eu/education/node/765_en

- Визначте, чого ви хочете досягти (мета).
- Визначте, як ви будете вимірювати результат, коли мета буде досягнута (використовуйте підхід SMART-ціль має бути конкретною, вимірюваною, досяжною, актуальною, реалістичною, визначеною у часі).
- Визначте дії, необхідні для цього, а також:
 - необхідні ресурси;
 - необхідне фінансування;
 - хто має бути залучений;
 - часові рамки.
- Розробіть стратегічний план дій, використовуючи інформацію звіту, у даному випадку лише за одним напрямком, який стосується визначеної пріоритетної сфери.

Аналіз заповнених учасниками хакатону онлайн-форм, виявив типові проблеми у формуванні стратегічного плану дій, які були притаманні більшості закладів освіти. а саме:

- невміння визначити чіткі пріоритети цифровізації;
- невміння аналізувати та шукати причини виникнення проблем;
- невміння розділити великі проблеми (і відповідно цілі) на менші завдання та визначити пріоритети до кожної з них.
- невміння визначити способи вимірювання досягнення поставлених цілей (як виявилось, у більшості випадків поставлені цілі не піддавались вимірюванню.)
- пошук креативних рішень. Деякі заклади освіти мали креативні ідеї. однак, інші заклади освіти, які теж визначили такі ж пріоритетні напрями цифровізації, не мали до них доступу для обміну інформацією;
- була відсутня або дуже мала кореляція між викликами та кроками для їх вирішення (наприклад, виявлений недолік або проблема пов'язана з розвитком інфраструктури, але крок плану дій стосувався безперервного професійного розвитку тощо).

Таким чином, аналіз вищезгаданих типових викликів при створенні стратегічних планів цифровізації закладів освіти змусив організаторів замислитися над тим, як продемонструвати та обмінятися найкращими практиками, і таким чином вдосконалити процес стратегічного планування дій на основі одержаних та проаналізованих звітів SELFIE серед 60 закладів освіти, спільно вирішуючи подібні питання та шукаючи найкращі рішення.

Ключові цілі Хакатону:

- продемонструвати, яким чином керівники закладів освіти, вчителі та учні можуть спільно працювати над вирішенням справжніх проблем цифровізації та визначених пріоритетних сфер після аналізу звітів SELFIE;
- покращити процес планування дій (встановити вимірювані цілі, шукати реальні причини, що спричинили виклик, але його результат);
- обмінюватися найкращими творчими ідеями;
- зробити процес планування дій продуктивним та цікавим.

Заходи, проведені перед Хакатоном

Вибір часу проведення: при виборі дати проведення Хакатону враховували такі умови :

- обрати дату до закінчення навчального року, щоб у закладах освіти були присутні вчителі, учні та адміністрація закладу ;
- врахувати особливості планування розвитку закладу освіти, який зазвичай починається у червні, щоб включити до загального плану розвитку освітнього закладу план цифровізації;
- не втрачати енергії та вмотивованості учасників після завершення пілотування проєкту, адже проведення Хакатону SELFIE після літніх канікул на початку наступного навчального року було б недоцільним;
- мати достатньо часу для підготовки до заходу (щоб проаналізувати пріоритети закладів освіти та запропоновані кроки для їх вирішення, підготувати модераторів груп, забезпечити всі організаційні кроки, пов'язані з реєстрацією, процесом формування груп, технічною підтримкою тощо).

Вибір платформи для Хакатону: було вирішено використовувати платформу ZOOM, що відома усім учасникам, у поєднанні з онлайн дошками та онлайн таблицями для організації спільної групової роботи під час заходу.

Пряма трансляція була доступна лише для панельних сесій, робота в групах не транслювалася у прямому ефірі через технічні обмеження та бажання створити творчу атмосферу в групах.

Вибір закладів-учасників Хакатону ґрунтувався на попередній підготовці закладів освіти до об'єктивної ідентифікації та визначення власних пріоритетів. Ключовими критеріями було бажання закладу освіти здійснити аналіз звіту SELFIE та розпочати планування дій, спрямованих на вирішення виявлених проблем. Взяти участь могли в першу чергу ті заклади, які заповнили онлайн-форму зі своїми ключовими пріоритетами. Це було попередньою умовою для аналізу пріоритетів закладу освіти та запропонованих рішень. Також важливо було об'єднати учасників хакатону у групи відповідно до їх пріоритетів.

Визначення груп закладів-учасників було здійснено відповідно до їх пріоритетів та ключових напрямків за 8 сферами SELFIE, які, на їх погляд, слід покращити у закладі освіти. Завдяки такому підходу в одній групі об'єдналися і представники ЗЗСО і представники ПТО. і, Однак, відгуки учасників роботи в групах після завершення Хакатону показали, що їх краще було розділити через специфічні особливості, що відрізняють ЗЗСО та ПТО.

Реєстрація: реєстраційну форму було складено за 2 тижні до події. В результаті представники з 60 закладів освіти подали заявки на участь в онлайн-хакатоні SELFIE. Участь була абсолютно добровільною.

Учасники: вчителі, учні, керівники закладів освіти, які пілотували SELFIE , а також регіональні та шкільні координатори і зовнішні експерти.

Кількість учасників від кожного закладу освіти (гібридна модель): кожний заклад освіти брав участь у заході невеличкою командою, яка складалася з 2-3-х представників адміністрації закладу освіти, 4-5-х вчителів та 2-3-х або більше учнів-активістів. Середня за кількістю команда складалася з 10-12 осіб. Щоб забезпечити продуктивну роботу на Хакатоні, командам доводилося працювати разом як офлайн, так і онлайн.

Запрошення: запрошення розповсюджувалися через канали комунікацій координаторів SELFIE.

Відбір модераторів: модератори груп були обрані серед модераторів SELFIE, які раніше брали участь у події з нагоди запуску пілотування проєкту SELFIE 20 квітня 2021 року.

Визначення порядку денного та заходів, які необхідно провести: програма заходу була розроблена на основі попереднього досвіду та особливостей формату онлайн-хакатону, аналізу пріоритетів, а також планів дій закладів освіти особливостей роботи груп в режимі офлайн/онлайн, з використанням технологій критичного мислення, усвідомленого вибору цілей, технології вирішення проблем тощо.

Цікаво, що список пріоритетів, визначений за напрямками SELFIE, був наступним:

<i>A: Лідерство</i>	11.7%
<i>B: Співпраця та спілкування</i>	5%
<i>C: Інфраструктура та обладнання</i>	25%
<i>D: Безперервний професійний розвиток</i>	6.7%
<i>E: Педагогіка: Засоби підтримки та ресурси</i>	20%
<i>F: Педагогіка: Реалізація в класі</i>	13.3%
<i>G: Практики оцінювання</i>	16.7%
<i>H: Цифрова компетентність учнів</i>	1.7%

Найбільшу зацікавленість було виявлено до напрямку “Інфраструктура, обладнання та цифрові ресурси”, що цілком очікувано (20-25%), тоді як напрям “Співпраця та спілкування” зацікавив незначну кількість учасників (5%), а от напрям формування Цифрової компетентності учнів виявився практично не затребуваним зі сторони учасників Хакатону (1,7%), що свідчить про недостатню увагу і не розробленість проблеми у педагогічній спільноті. Варто зазначити, що практика цифрового оцінювання, яка отримала низький бал у звіті SELFIE по Україні, став пріоритетним майже для 17% закладів освіти. Можемо припустити, що саме за цим напрямом буде зосереджена увага педагогічних колективів в найближчі роки. Треба враховувати, що закладам освіти була надана можливість вибрати лише один пріоритет для роботи під час хакатону, а це означає, що їхнім другим і наступним пріоритетами могли бути інші важливі сфери цифровізації.

Під час Хакатону

Щоб мотивувати та надихати учасників до спільного вирішення проблем, було надано окремі кількісні дані загального звіту SELFIE для використання цілісного підходу, щоб показати загальну картину та сприяти аналізу ключових проблем цифровізації освітніх закладів та більш глибокому аналізу проблеми з метою вивчення основних викликів.

Правила Хакатону SELFIE:

SELFIE HACKATHON RULES

- Спільно працюйте в командах, висловлюйтесь так, щоб інші могли почути ваші цінні ідеї.

- Після того, як ви вже запропонували всі свої ідеї, подумайте ще про три, розширьте своє бачення.

- Якщо більше немає творчих ідей, пошукайте їх в Інтернеті.

- Відвідайте інші команди (перелітайте як метелик) і навчайтеся у колег з інших закладів, які також працюють над цим пріоритетним напрямком, інтегруйте їхні рішення у свій власний творчий шлях.

- Вибирайте та обговорюйте найкращі ідеї, шукайте найкращі рішення.

- Не видаляйте нічого у спільних документах, щоб не втратити жодної цінної ідеї іншого члена команди.

- Отримуйте задоволення від процесу спільного вирішення проблем.

- Принесіть свої ідеї, як бджоли приносять мед у бджолині вулики.

Технічна підтримка: технічна підтримка була надана Олексієм Здоровцем, модератором SELFIE із Запорізького ОІППО, у тісній співпраці з Міністерством цифрової трансформації. Для роботи в групах та спільного вирішення проблем були розроблені спеціальні форми для спільного використання учасниками

Персонал, необхідний для проведення Хакатону (експерти, модератори тощо).

- **Модератори груп:** кожен модератор добровільно обрав конкретну сферу цифровізації закладу освіти в межах проекту SELFIE відповідно до галузі власного досвіду та експертизи. Для деяких груп для модерування були запрошені зовнішні експерти (наприклад, цифрове оцінювання, лідерство та безперервний професійний розвиток). Модератори груп заздалегідь проаналізували запропоновані плани дій закладів освіти, що були узагальнені в документах Google відповідно до пріоритетних напрямів. Національний експерт надав експертну допомогу кожному модератору, який працював над окремим пріоритетом, та запропонував плани дій, структуруючи їх, аналізуючи плюси і мінуси, аналізуючи проблеми, шукаючи найкращі рішення в Україні та найкращі міжнародні практики. Обговорення та аналіз конкретних методів модерування роботи в команді відбувалося в режимі онлайн з метою спільного пошуку вирішення означених закладами освіти проблем цифровізації. Найскладнішим питанням було організація ефективного модерування роботи груп в режимі онлайн та офлайн водночас.
- Під час Хакатону модератори SELFIE зробили все можливе, щоб зробити групову роботу цікавою та продуктивною.
- **Зовнішні експерти:** окрім модераторів SELFIE, для деяких груп для модерації було запрошено зовнішніх експертів (наприклад, для хакатону з питань цифрового оцінювання, лідерства та безперервного професійного розвитку), тих, хто має більш глибокі знання та експертизу у кожній конкретній сфері.
- **Зовнішні спостерігачі:** були також залучені зовнішні експерти для відвідування віртуальних групових кімнат, щоб надати за необхідністю певну експертизу, та оцінити ефективність роботи в групах та творчість команд. Останнє було зроблено з метою

отримання зовнішньої підтримки та додаткового зворотнього зв'язку для покращення формату Хакатону в майбутньому.

Спочатку була ідея запросити членів журі і провести конкурс для визначення найкращих запропонованих рішень учасниками хакатону (як це зазвичай передбачається правилами даного формату), проте було вирішено не створювати жодного суперництва, оскільки кожна група учасників працювала над своєю власною проблемою, і навіть якщо кілька шкільних команд працювали над однією пріоритетною проблемою у групі, не було потреби їх порівнювати. Найважливішим було обмінятися найкращими ідеями та надати один одному нові цікаві та творчі рішення, що і було реалізовано. Водночас, виникла потреба у визначенні критеріїв ефективності стратегічних планів дій що також було реалізовано після Хакатону.

Заходи після Хакатону SELFIE

Звіт щодо Хакатону: було кілька дискусій щодо результатів Хакатону з ініціативною групою SELFIE, зовнішніми експертами та регіональними координаторам. Підготовка офіційного звіту Хакатону не передбачалась, хоча це може бути гарною ідеєю у майбутньому.

Інтерв'ю: було проведено кілька інтерв'ю з модераторами груп та спостерігачами для оцінки та аналізу ефективності формату Хакатону, ефективності спільного вирішення проблем у командах та групах, основних проблем та отриманих уроків.

Зворотній зв'язок: учасники Хакатону SELFIE наприкінці заходу надали деякі відгуки онлайн.

Відгуки учасників Хакатону SELFIE

- «Цікавий формат для пошуку ефективних рішень. Ми хочемо ще :)».
- «Корисний захід для вирішення проблем шкільної цифровізації».
- «Дуже цікава робота у групах з планування впровадження цифрових технологій та вирішення проблем».
- «Дякую!!! Дізнався багато нової та корисної інформації для нашої школи».
- «Дуже цікавий обмін досвідом. Чітка стратегія подальших дій».
- «Дякую! Дуже цікава, корисна, плідна та своєчасна подія».
- «Змістовна форма співпраці! Бажаємо всім натхнення!»
- «Я дізнався для себе багато нового та корисного. Дякую.»
- «Дякую, що надали голос учням».

Деякі коментарі щодо того, що можна покращити в майбутньому **Що треба зробити:**

Деякі учасники шукали готові рішення та інструкції та не були готові до спільної роботи в командах (особливо деякі керівники шкіл).

Покращити комунікацію на шкільному рівні, щоб очікування були правильними.

Один учасник запропонував, щоб інструкції та додаткову інформацію надсилали заздалегідь для створення можливості краще підготуватися до заходу.

Надайте більше інформації про формат Хакатону заздалегідь, щоб не було хибних очікувань.

Наш модератор був дуже балакучим, тому ми не встигли підвести підсумки нашої роботи у групі.

Надати інструкції модераторам груп про те, що можна робити і чого не робити.

Обмежити кількість команд до 10 і кількість членів команд до 10.

Деякі шкільні координатори не проявляли особливої ініціативи при наданні допомоги при командному спілкуванні віч-на-віч у своїх школах (індивідуальний фактор).

Надати більше інформації шкільним координаторам про інтерактивну роботу у групах, про мотивацію та натхнення членів команди, заздалегідь обговорюйте, як залучити учнів під час роботи разом із керівниками шкіл та учителями.

Багато керівників шкіл просили надати експертні знання та допомогу у розробці цифрової стратегії.

Надати рекомендації щодо цифрової стратегії / розробки стратегічного плану / або шаблону плану дій.

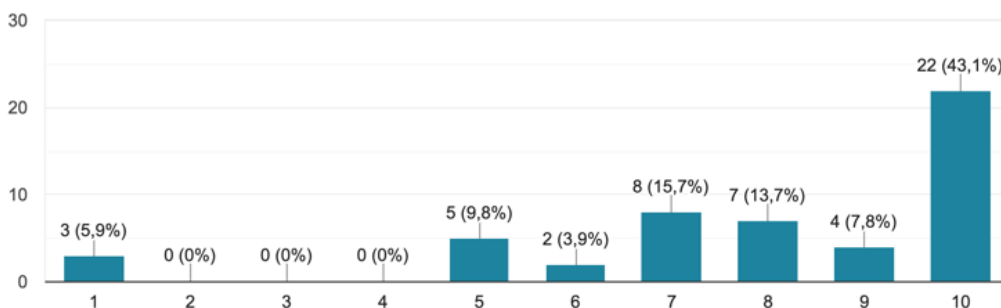
Деякі шкільні команди не знали про результати та подробиці шкільного звіту SELFIE до Хакатону і не могли бачити загальної картини напрямків цифровізації шкіл та конкретних недоліків у цифровізації шкіл.

Рекомендувати спільне обговорення шкільного звіту SELFIE заздалегідь з тією самою командою, яку запросили взяти участь у Хакатоні SELFIE. Ті команди, які зробили це заздалегідь, були більш продуктивними та активними.

Згідно з наданими відгуками, для 6% учасників захід не виправдав їх очікувань; 13,7% відповідей були нейтральними, тоді як загальна оцінка задоволеності Хакатоном становила 80,3%, що є хорошим результатом для події, що була проведена вперше в історії реалізації SELFIE з 2018 року.

Наскільки корисною була для вас участь у Хакатоні SELFIE?

51 відповідь

[Заходи з розповсюдження](#) включали:

- Заходи після проведення Хакатону та фокус-групи зі координаторами проєкту у закладах освіти..
- Розробка Стратегічного плану цифровізації закладу освіти на основі аналогічного підходу, як пріоритетної сфери, під час Хакатону.
- Створення шаблону/прикладу цифрового стратегічного плану закладу освіти, створений для всіх напрямків цифровізації за розділами опитування SELFIE.

[Висновки:](#)

- Хакатон – ефективний формат для спільного вирішення проблем цифровізації закладів освіти та для прийняття рішень на всіх рівнях, включаючи шкільний.
- Обмін найкращими рішеннями під час роботи над однією проблемою між різними командами різних закладів освіти виявився ефективним і був високо оцінений учасниками.
- Варто продовжувати працювати разом з іншими закладами освіти за аналогією з проведеним Хакатоном створивши онлайн мережі закладів-учасників SELFIE.

5.4 Висновки з майстер-класів та хакатону

Висновки майстер-класів

Майстер-класи виявились набагато ефективнішими у порівнянні з інструкціями щодо читання та аналізу звітів SELFIE, оскільки вони зробили процес більш інтерактивним, захоплюючим, корисним та продуктивним.

Аналізуючи звіти SELFIE під час майстер-класів, керівники закладів освіти навчилися дивитися глибше, мислити стратегічно, працювати спільно, шукати причини та приймати рішення на основі доказів, а не припущень.

Аналіз інтерактивних звітів SELFIE був запланований також як майстер-клас із критичного мислення, аналізу даних, спільних міркувань, пошуку доказів, роботи в команді, активного слухання, вирішення проблем, розвитку мета компетентностей, що потрібні всім керівникам, які приймають рішення.

Що можна покращити:

- Надати більше часу для інтерактивної роботи в команді та зворотного зв'язку.
- Запросити більше учасників, представників самоврядування закладів освіти, щоб вони могли спільно виконувати практичну роботу по стратегічному плануванню та надавати зворотний зв'язок учителям та представника адміністрації, висловлювати думку учнівської спільноти.
- Додаткова інформація/навчання щодо вивчення причин, прийняття рішень, роботи в команді тощо можуть бути інтегровані у майстер-клас. У майбутньому може бути створено серію майстер-класів для керівників закладів освіти, орієнтованих на мета компетентності, які стосуються загальних якостей концептуального, міжособистісного та особистісного/професійного характеру.

На системному рівні таку форму роботи як майстер-класи можна використовувати і для професійного розвитку керівників закладів освіти у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Висновки Хакатону

Формат Хакатону виявився дуже ефективним для спільного вирішення проблем/викликів цифровізації закладів освіти, обміну найкращими практиками та рішеннями, натхненням для переходу від аналізу звітів до реального планування дій і подальшого впровадження.

Без дій, вжитих після SELFIE та реального процесу планування, ідеальний та високо ефективний інструмент може стати недієвим.

Таким чином, це було правильним рішенням – спочатку організувати майстер-класи, які допомогли адміністраторам закладів освіти та координаторам SELFIE максимально проаналізувати та використати звіти SELFIE, а потім провести Хакатон, який допоміг зробити правильний крок від аналізу звітів до планування дій щодо цифровізації закладу. Сподіваємося, заклади освіти не зупиняться на цьому, а зроблять наступний крок до втілення власних стратегічних планів дій покращення стану та процесів цифровізації закладів освіти.

Щоб надихнути освітні заклади на реалізацію планів дій та реальні зміни у цифровій трансформації, можна також розповсюджувати історії успіху, організовувати марафони для закладів освіти з найкращими результатами SELFIE та вебінари-виставки, які в майбутньому будуть використовуватися на системному рівні в шкільній мережі SELFIE, що уможливить сталий розвиток проекту SELFIE.

Деякі приклади рішень (за різними напрямками цифровізації), запропоновані закладами освіти під час Хакатону:

A: Лідерство	Створити шаблон стратегії цифровізації закладу освіти або стратегічного плану дій Запровадити проведення хакатонів у закладах освіти для вирішення проблем та прийняття рішень.
B: Співпраця та спілкування	Створити мережу SELFIE у закладах освіти в Україні, запровадити вирішення проблем на рівні освітнього закладу, які працюють над тими ж пріоритетами у цифровізації.
C: Інфраструктура та обладнання	Розглянути можливість реалізації підходів BYOD (принеси свій власний пристрій), підхід COW (комп'ютери на колесах), 1:1 eLearning тощо. Соціальні ініціативи для малозабезпечених сімей та сімей, що опинились у складних обставинах, щоб мати ПК, який можна надавати учням багатодітних сімей (з більш ніж трьома дітьми шкільного віку) під час пандемії тощо.
D: Безперервний професійний розвиток	Розробити типову навчальну програму для професійного розвитку вчителів на основі рамки DigCompEdu Framework для ОІППО. Створити своєрідний репозиторій всіх онлайн та офлайн-тренінгів з цифрових компетентностей, доступних для вчителів в Україні.
E: Педагогіка: Засоби підтримки та ресурси	Створити YouTube канал / відео майстер-класи щодо найкращих методів створення ресурсів цифрового навчання Digital Edu. Створити репозиторій найкращих цифрових освітніх ресурсів.
F: Педагогіка: Реалізація в класі	Більш інтенсивно використовувати Гейміфікацію
G: Практики оцінювання	Створити ініціативну групу з цифрового оцінювання, яка буде досліджувати інструменти цифрового оцінювання. Цифрові щоденники, самоаналіз учнів / само- та взаємо оцінювання учнів: - Що нового я дізнався (нова навичка, новий інструмент, нові знання тощо)? - Чи можу я використовувати це для себе чи ні? Якщо ні, то чому ні? - Як це допомогло мені у житті чи навчанні? - Як я можу використати це в майбутньому? - З ким я цим можу поділитися цим знанням? - Як це можна інтегрувати в інші знання?

	<p>- Як це стосується більшої картини реального світу?</p> <p>- Що я ще дізнався про цей чи подібні навички/інструменти/знання?</p>
Н: Цифрова компетентність учнів	<p>Мотивувати учнів за допомогою системи бейджів</p> <p>Визнавати та враховувати нові цифрові навички учнів, набуті поза закладом освіти, стимулювати їх особистісний розвиток</p> <p>Використовуйте PBL/IBL (проблемне навчання/дослідницьке навчання, метод проєктів) для розвитку цифрових компетентностей</p> <p>Залучати ІТ-спеціалістів до викладання тощо</p>

Що робить стратегічний план цифровізації закладів освіти ефективним.

Деякі критерії ефективності плану цифровізації закладу освіти	Неефективно	Помірно ефективно	Ефективно Взірець для наслідування
Хто розробляв план цифровізації ?	Керівництво закладу освіти	Керівництво закладу разом із кількома активними вчителями	План спільно розроблено керівництвом закладу, вчителями, учнями та батьками
Відповідальні особи	Не визначено	Керівник закладу освіти несе відповідальність за все	Особи з найкращим досвідом або потенційні лідери призначаються для виконання дії чи завдань
Терміни/строки	Не визначено	Не вказано конкретних термінів(строків), Наприклад, "Протягом навчального року"	Вказані конкретні дати або терміни
Вимірюваність показників	Показники досягнутих цілей не визначено	Сфери визначені, а вимірювані показники не встановлені належним чином: - покращити/ удосконалити; - підвищити використання цифрових технологій.	Вказано конкретні показники, наприклад, "Покращити співвідношення учнів-ПК з 12:1 до 8:1 до кінця навчального року (8 учнів на 1 комп'ютер) "
Реалістичність	Зробити усі заклади освіти цифровізованими	Покращити цифрову інфраструктуру у всіх навчальних кабінетах	Придбати STEAM лабораторію, обладнати учительську кімнату 5-ма комп'ютерами, підключеними до мережі Інтернет зі швидкістю 100 Mb/c, 1-м принтером та 1-м сканером
Узгодження зі стратегією закладу освіти	Немає зв'язку зі стратегією закладу освіти	Недостатній/слабкий зв'язок зі стратегією освітнього закладу	Повністю узгоджено зі стратегією закладу освіти
Здатність до мотивації	Нудний	Нейтральний	Надихаючий, кожен хоче реалізувати його
Залучення інших зацікавлених сторін	Залучені лише керівники закладу освіти	Залучені лише керівники та персонал закладу освіти	Залучені зовнішні експерти, батьки, учні, власники закладу освіти

			, партнери закладу тощо
Досяжність	Не може бути досягнутий з будь-якої причини (немає часу на досягнення, не виділяється бюджет, немає людей, які це можуть зробити, низька мотивація, відсутність досвіду тощо).	Є бюджети, але мотивація низька Є бажання, але немає бюджету Деякі завдання є реалістичними, а інші - ні.	Можна досягти з багатьох причин (часу вистачає на досягнення, виділяються бюджети, є досвід та мотивація для його виконання тощо)
Внесення позитивних змін у закладі освіти	за результатом реалізації плану не відбудеться ніяких позитивних змін	Незначні і або певні позитивні зміни	Суттєві позитивні зміни для освітньої спільноти закладу або позитивний вплив на досягнення учнів
Складність виконання	Ніяких проблем взагалі	Дуже легко досягти	Важко досягти, але можливо
Публічність плану цифровізації	Написаний, але прихований / зберігається в документації керівників закладів освіти	Педколектив обізнаний про існування такого плану та за потреби має доступ до даного плану цифровізації	План поширено онлайн та переглядається щоквартально, будь-хто може мати доступ до плану в будь-який час і в будь-якому місці

Заходи, проведені під час пілотування проєкту SELFIE, а саме майстер-класи та хакатон, продемонстрували можливість спільного аналізу та вирішення проблем (із залученням керівників закладу, вчителів та учнів), а також сприяли появі ідеї створення мережі закладів освіти, що використовують SELFIE, що пожвавить процес обміну думками та кращими практиками, співпраці між закладами освіти, проведення спільних досліджень або спільного пілотування нових цифрових інструментів для цифрової трансформації. Все це безумовно позитивно впливає та активізує процеси цифровізації у закладах освіти.

6. НАСТУПНІ КРОКИ НА СИСТЕМНОМУ РІВНІ: КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ

6.1 МЕТОДОЛОГІЯ

Мета та завдання пілотування SELFIE у закладах освіти України полягали у одержанні відповідей, кількісних та якісних, на питання:

- чи застосовний SELFIE до українських програм цифровізації, чи співпадають критерії і показники цифровізації закладів освіти в Україні з міжнародними практиками;
- які цифрові інструменти та/або технології найбільше використовуються у закладах освіти для викладання та навчання;
- які заходи є найбільш ефективними для розвитку цифрової компетентності під час підвищення кваліфікації вчителів у регіонах, де проводилося пілотування проєкту;

- чи наявні розбіжності в оцінюванні певних процесів цифровізації, за різними критеріями та/або показниками, у відповідях різних груп користувачів, які брали участь в опитуванні SELFIE;
- чи можлива адаптація інструменту SELFIE, щоб збільшити його ефективність для закладів освіти України.

Одержані кількісні та якісні результати були проаналізовані, зокрема, щоб виявити ставлення керівників, вчителів та учнів закладів освіти до інструменту SELFIE та розуміння ними можливостей використання звітів SELFIE для подальшого вдосконалення процесів цифровізації закладу освіти.

6.2 КІЛЬКІСНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Інформація про методологію кількісного та якісного аналізу пілотування проекту.

УЧАСНИКИ ПІЛОТНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ SELFIE В УКРАЇНІ

SILFIE	Учасники	Керівники	Вчителі	Учні	Заклади освіти	Кількість вправ
ЗЗСО	12 714	368	1899	10 447	63	91
%	100%	2,9%	14,9%	82,2%		
ЗП(ПТ)О	8 078	176	1079	6 823	31	31
%	100%	2,1%	13,4%	84,5%		
РАЗОМ	20 845	546	2 996	17 303	96	123
%	100%	2,6%	14,4%	83%		

Ключові висновки відповідно до знеособлених узагальнених даних звіту SELFIE для України, надано JRC:

Загальна кількість учасників SELFIE в Україні склала 20 845 осіб із 96 закладів освіти у 10 регіонах.

Загалом, за типом користувачів, в Україні у пілотуванні інструменту SELFIE взяли участь 546 керівників закладів освіти (2,6%), 2 996 вчителів (14,4%) та 17 303 учні (83%).

Розподіл учнів, які брали участь у пілотуванні інструменту, був таким: 58% - учні загальної середньої базової освіти (5-9 класи), 38,8% - учні ПТО, 5,7% - учні початкових класів і лише 4,5% - учні старших класів.

Остання група учнів була малочисельною через те, що пілотування відбувалося наприкінці навчального року, що співпало із підготовкою випускників шкіл до ЗНО, що має вирішальне значення для подальшої освіти учнів.

Якби пілотування було запроваджено на початку навчального року, або в інші строки, залучення учнів старших класів, ймовірно, було б більшим.

SELFIE в Україні	
Всього учнів	
Рівень освіти	Розподіл %
Загальна початкова	5.7%
Загальна середня базова	58%
Загальна середня профільна	4.5%
ПТО	38.8%

Критерії обрання закладів освіти для пілотування, як і загальна кількість закладів та учасників свідчать про валідність пілотування інструменту SELFIE в Україні. Слід зазначити, що усі заклади провели опитування SELFIE вчасно та одержали звіти SELFIE, що засвідчує ефективну координацію пілотування проєкту на всіх рівнях (національному, регіональному та шкільному).

Основні показники за вісьмома ключовими напрямками SELFIE засвідчують, що в Україні кращі результати одержані за напрямом підвищення кваліфікації вчителів щодо впровадження цифрових технологій (83%), а також у напрямку підтримки цифрових освітніх ресурсів (70%). Такий результат досягнуто, зокрема, завдяки увазі до питань підвищення кваліфікації з питань дистанційного та змішаного навчання під час пандемії COVID-19, а також завдяки системі підвищення кваліфікації вчителів, яка ефективно працює в Україні.

Гірші показники (ті, які потребують вдосконалення) продемонстровано у питаннях, щодо методик впровадження цифрових технологій у класі (53%), розвитку цифрової інфраструктури (53,3%) та впровадження практик оцінювання результатів навчання за допомогою цифрових технологій (55,1%). Варто зазначити, що за напрямками, які у звіті SELFIE демонструють кращі результати, також є проблеми, які потребують вирішення у майбутньому. Так, у напрямку підвищення кваліфікації вчителів рівень задоволення індивідуальних потреб вчителів через призму оцінювання DigCompEdu був порівняно нижчим. У сфері педагогіки: засоби підтримки та ресурсів (70%) більше уваги потрібно приділити створенню освітніх ресурсів, а не використанню/адаптації тих, які вже існують.

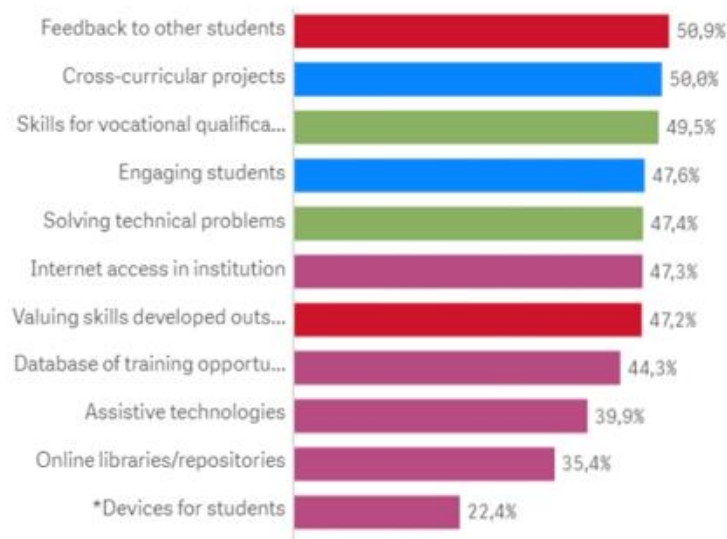
8.078

Selected: 20-21, S3 // Ukraine // // // ISCED 3 - US - VET //

У результаті проведених після пілотування інструменту SELFIE інтерв'ю учасників та аналізу фокус-груп, виявлено ймовірні причини невисоких результатів за окремими напрямками SELFIE у закладах освіти України, зокрема :

- Низькі оцінки впровадження цифрових технологій у класі (53%)
 - Розвиток цифрової компетентності педагогів під час підвищення кваліфікації не корелюється з рамкою DigCompEdu, яка розроблена та затверджена в Україні, через те, що вона досі не впроваджена на системному рівні в українській системі освіти, вона більше зосереджена на інструментах та ресурсах, а не на інтерактивних та продуктивних методах навчання.
 - Причину труднощів з дистанційним викладанням у вчителів під час пандемії COVID-19 вбачають, переважно у системі управління навчанням, труднощах у залученні учнів, відсутності цифрових інструментів та інфраструктурних проблемах, а не на методах викладання та навчання. Ми вважаємо, що це буде наступним кроком у найближчі роки.
 - Вчителі намагаються використовувати традиційні методи навчання в класах під час уроків онлайн, і є неефективним, тому ця сфера має порівняно нижчі оцінки.
- Низькі і оцінки розвитку цифрової інфраструктури (53.3%)
 - Не існує системного стратегічного планування дій щодо цифровізації закладів освіти.
 - Немає або недостатньо позитивних практик щодо успішних моделей цифровізації та їх популяризації (наприклад, 1: 1 eLearning, підхід BYOD тощо).
 - Відсутність бюджетів, або використання бюджетів на традиційне вирішення проблем, а саме на вдосконалення/оновлення комп'ютерних класів, а не на їх використання на основі цілісного підходу у всіх 8 сферах цифровізації.

- Низькі оцінки практики оцінювання результатів навчання за допомогою цифрових технологій
 - Відсутня або незначна увага на рівні країни до оцінювання з використанням цифрових технологій . Єдиний проєкт, нещодавно розпочатий CDTO у цій сфері, пов'язаний із впровадженням електронних журналів та електронних щоденників учнів, що є чудовим початком.
 - В Україні відсутнє або слабе зосередження на цифровому оцінюванні компетентностей, взаємо оцінюванні само оцінюванні , оцінці індивідуальних траєкторій навчання учнів, створенні портфоліо учнів тощо .

Деякі інші важливі питання, які отримали оцінку нижче 50% і потребують більшої уваги і на системному рівні і на рівні закладу освіти „а саме :

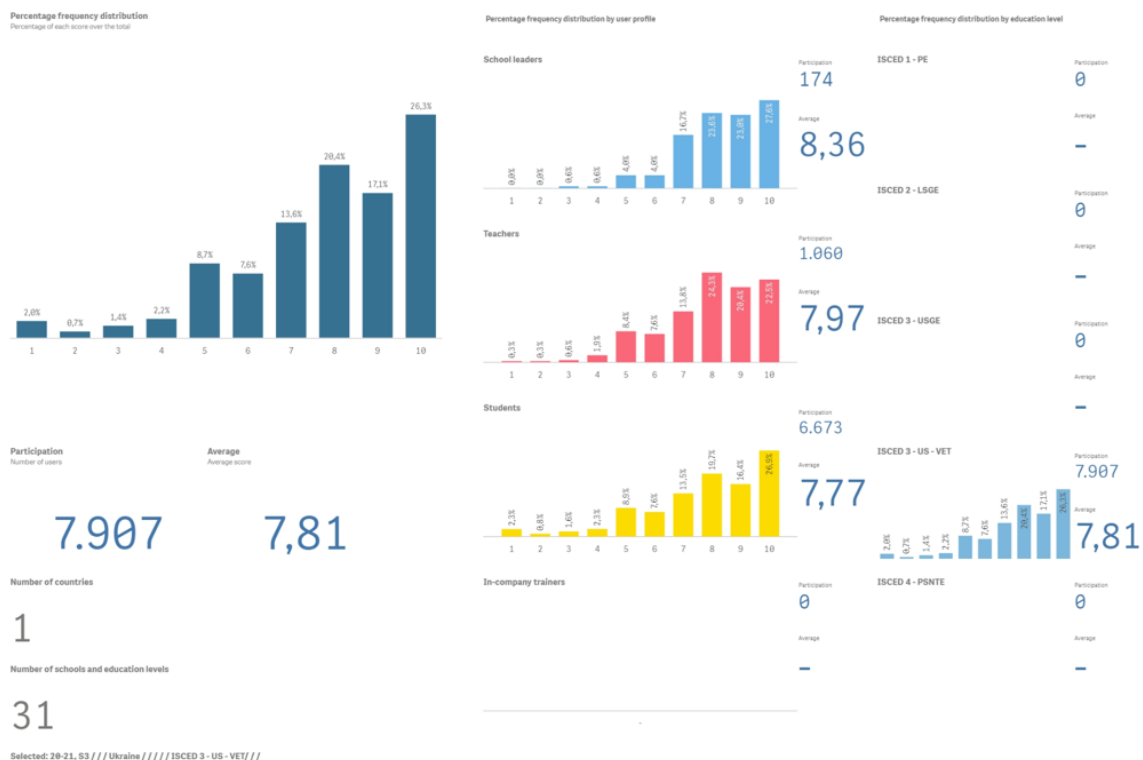
- пристрої для учнів (особливо з малозабезпечених та багатодітних сімей);
- доступ до Інтернету у закладах освіти ;
- онлайн-бібліотеки та сховища;
- допоміжні технології;
- належна оцінка цифрових навичок учнів, набутих поза школою;
- навички для професійної кваліфікації;
- залучення учнів та надання зворотного зв'язку учням їхніми однолітками (взаємо оцінювання).
- міжпредметні освітні проєкти тощо.

6.3 ЯКІСНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно з узагальненим звітом SELFIE, середній рівень задоволеності інструментом SELFIE становить 8 з 10. Задоволеність керівників закладів освіти найвища - майже 9 (8,65), тоді як задоволення вчителів - 8,13, а учнів - ще нижче (7,84). Аналіз одержаних результатів показує, що декілька нижчий рівень задоволеності інструментом саме серед учнів початкової та середньої освіти, а також учнів ЗП(ПТ)О має, переважно, дві причини, а саме:

- деякі труднощі у сприйнятті тверджень та запитань SELFIE для учнів початкових класів (потребували пояснень вчителя) та
- низька мотивація учнів ЗП(П)О під час опитування (як з'ясувалося, учням було надано недостатньо інформації щодо інструменту SELFIE, мети його запровадження та очікуваних результатів саме для учнів).

Аналіз, що був проведений після пілотування проєкту на основі опитувань, фокус-груп, анкет та інтерв'ю, також підтверджує це .

Для ретельного якісного аналізу було організовано наступне:

- **Фокус-групи:** були проведені три онлайн фокус-групи для якісної оцінки пілотування проєкту:
 1. Перша фокус-група була проведена з львівськими регіональними модераторами, щодо особливостей реєстрації шкіл та постановка завдань анкет.
 2. Друга фокус-група проведена з координаторами шкіл SELFIE у Запорізькій області, основними питаннями для якої були вправи SELFIE та локалізація анкет, мотивація учасників та організаційні проблеми, кращі методи, ключові висновки та отримані висновки, рекомендації щодо того, що можна покращити тощо.
 3. Третя фокус-група була проведена з керівниками закладів ПТО, координаторами SELFIE, щоб визначити їхнє ставлення до пілотного проєкту, ключові пріоритети та наступні кроки в межах стратегічного планування.
- **Інтерв'ю:** проведено чисельні напівструктуровані індивідуальні телефонні інтерв'ю, а також бесіди онлайн з ключовими стейкхолдерами (регіональними координаторами, експертами

з навчальних методичних центрів, представниками ОІППО, МОН та МЦТ) для збору думок та ідей на всіх рівнях.

- **Кейс-стаді:** для кейс-стаді було обрано типову середню загальноосвітню школу. Ключовою метою було проаналізувати процес пілотування SELFIE в одній школі, його плюси і мінуси, ноу-хау, проблеми та шляхи вирішення цих проблем. Раціональним вибором для аналізу ефективності пілотування став звичайний заклад загальної середньої освіти з 200+ учнями з промислового району обласного центру. Така наповнюваність закладів загальної середньої освіти є найбільш поширеною для країни. Коефіцієнт учасників опитування в даному закладі був понад 50%, що достатньо для аналізу внутрішніх процесів під час використання та інтеграції SELFIE на рівні закладу освіти.
- **Спостереження:** через пандемію COVID-19 усі опитування SELFIE проводились учасниками пілотування віддалено, що вплинуло та унеможливило проведення особистих спостережень, як було заплановано раніше. Натомість Інститутом освітньої аналітики (ІОА) МОН України у тісній співпраці з національним експертом SELFIE та національним координатором було розроблено анкету для ключових цільових груп (учнів, вчителів та керівників шкіл), результати якої надали багато аналітичної інформації.
- **Пост-пілотні онлайн дослідження проводились із** різними групами користувачів SELFIE для визначення складності, корисності інструменту, оцінки їх задоволеності від його використання та планів на майбутнє щодо використання SELFIE. Це було зроблено анонімно і стало корисним джерелом для аналізу думок керівників закладів освіти, вчителів та учнів.

Кількісний аналіз на рівні закладів освіти:

1. Чи був SELFIE корисним інструментом для оцінки цифрового потенціалу закладу освіти?

У перший рік апробації SELFIE у пілотних закладах освіти було важливо дізнатися про ставлення респондентів щодо об'єктивності опитування за допомогою даного інструменту. В анкетуванні ІОА брали участь 957 респондентів, з них лише 36 осіб мали певні побоювання щодо об'єктивності опитувальника (3,7%). Серед керівників закладів освіти переважна більшість (74%) вважали, що результати об'єктивні. Однак у деяких з них були певні сумніви, а саме: у 2,6% керівників закладів ПТО та 1,1% керівників загальних шкіл, від загальної кількості учасників, яким було задане це питання. Конкретну причину сумнівів виявити було складно, адже сумніви могли стосуватися не самого інструменту та опитувальників SELFIE, а об'єктивність відповідей кінцевих користувачів та їхнього сприйняття і задоволення процесами цифровізації у закладі освіти в цілому.

Проте, загальний відсоток тих, хто вірить у об'єктивність SELFIE, становить 96,3%, що є дуже високим показником. Після опитування SELFIE, майже всі керівники шкіл стверджували, що результати опитування - об'єктивні. Звіти SELFIE, у переважній більшості, підтвердили сподівання керівників, їхнє відчуття та здогадки, проте, після аналізу результатів SELFIE, їхні висновки вже ґрунтувалися не на припущеннях, а на фактах і структурованих, систематизованих даних щодо аналізу думок учасників освітнього процесу.

Кількість керівників закладів освіти, які високо оцінили інструмент та планують регулярно використовувати SELFIE, становить 90%, і майже така ж кількість координаторів SELFIE у закладах освіти (89%). При цьому кількість вчителів, які б і надалі хотіли використовувати інструмент, становить 75%, а серед учнів таких трохи менше – 63%. Це означає, що керівництво закладів освіти було краще поінформоване про інструмент і бачить необхідність регулярного його використання для стратегічного планування розвитку закладу освіти. Менша кількість вчителів та учнів, які вважають за необхідне повторювати це опитування, свідчить про те, що ця категорія респондентів потребує більшої уваги на початку впровадження інструменту, до проведення опитування SELFIE їх необхідно детальніше інформувати про інструмент, мету та очікувані результати його впровадження, а також про результати опитування і заплановані заходи за його результатами. Якщо вчителі не будуть проінформовані про результати опитування, вони можуть не вбачати потреби у повторному використанні інструменту на регулярній основі в майбутньому.

Щоб краще мотивувати учнів брати участь в опитуванні SELFIE, було б доцільно поінформувати їх про те, які дії були вжиті за результатами отриманого звіту SELFIE та яким чином це вплине на умови, процес і результати їхнього навчання.

Розпочинаючи запровадження SELFIE у закладі освіти, варто приділяти більше уваги інформуванню вчителів та учнів, роботи з ними на етапі залучення. Вони мають бути активною частиною процесу прийняття рішень та бути достатньо поінформованими про результати, а також залучені до стратегічного планування дії закладу освіти щодо покращення стану цифровізації закладу після SELFIE.

2. Якими були основні труднощі/перешкоди/обмеження у використанні SELFIE для керівників?

Понад 96% керівників закладів освіти не мали жодних труднощів чи обмежень під час координації пілотування інструменту SELFIE на рівні закладу. Лише троє з 83 керівників закладів освіти (3,6%), що взяли участь в анкетуванні після пілотування проекту, відповіли, що були певні труднощі під час пілотування SELFIE. Подальший аналіз відповідей виявив, що труднощі були пов'язані не з самим інструментом SELFIE, а з браком часу у респондентів. Більшість керівників, які повідомили про труднощі, були із закладів ПТО. Необхідно враховувати, що пілотування SELFIE відбувалося в останній місяць навчального року, коли керівники освітніх установ мають надмірне навантаження через завершення навчального року.

Деякі керівники закладів освіти запропонували створити покрокові відео-інструкції про процес реєстрації SELFIE, а також створити відео посібник з аналізу шкільних звітів SELFIE.

3. Якими були основні труднощі/перешкоди/обмеження у використанні SELFIE для вчителів?

У деяких закладах освіти вчителям не було надано достатньо інформації про інструмент SELFIE. Хоча координатори закладів освіти були достатньо проінформовані, у окремих випадках ця детальна інформація не була належним чином поширена серед усіх груп респондентів, включаючи вчителів.

4. Якими були основні труднощі/перешкоди/обмеження у використанні SELFIE для учнів?

Певні труднощі в учнів були пов'язані з підключенням до Інтернету (низька швидкість, відсутність технічної підтримки, відсутність комп'ютера вдома тощо), а також недостатнім забезпеченням ПК у сім'ї, коли учні виконували вправи SELFIE з дому. Аналіз відповідей учнів показує, що більшість з них користувалися мобільними телефонами, а не комп'ютерами.

Деякі учні початкових класів потребували додаткового пояснення окремих тверджень та запитань, щоб переконатися, що вони правильно розуміють їх зміст.

Ще одною перешкодою стала недостатня мотивація учнів брати участь у проєкті. Деякі шкільні координатори SELFIE, намагаючись не впливати на думку учнів, не розповіли учням а ні про інструмент, ні про мету SELFIE, і просто надавали посилання на опитування. Таким чином, учні не бачили особливих причин для участі в ньому.

Як рекомендація – перед початком опитування SELFIE у закладі освіти має бути проведена інформаційна кампанія, з метою надання усім групам респондентів, включаючи учнів, вичерпну інформацію про мету, правила перебігу та очікувані результати проведення опитування.

Позитивний приклад такого інформування учнів з кейс-стаді: класний керівник, який був учителем англійської мови, перед анкетуванням SELFIE в початковій школі попросив учнів подивитися відео про SELFIE, доступне на веб-сайті ЄФО англійською мовою, відповів на запитання учнів, обговорив з ними, для чого існує інструмент тощо. Лише після цього вчитель попросив дітей дати відповіді на запитання SELFIE. Варто використовувати такі, або навіть більш творчі способи залучення учнів. Це, безумовно, підвищить їхню мотивацію та надасть краще розуміння, щодо мети проведення а SELFIE.

1. Які важливі висновки були зроблені за результатами звіту SELFIE?

Ключові висновки стосувалися лідерства та стратегічного планування. Насправді, дуже мало закладів освіти до пілотування проєкту SELFIE мали плани дій з цифрової трансформації, і лише деякі мали певні пункти у планах розвитку закладу освіти, і всі вони були недостатньо добре структуровані, виходячи з припущень керівників закладів освіти, без будь-яких доказів, як дані звіту SELFIE.

Інший важливий висновок був пов'язаний з цілісним та системним підходом до процесів цифровізації закладів освіти, новими ідеями та пріоритетними напрямками, особливо щодо практики викладання та навчання, цифрового оцінювання та розвитку цифрових навичок учнів.

У сфері ПТО, окрім стратегічного планування, ключові висновки стосувалися WBL, залучення компаній/підприємств/установ, де відбувається практика або навчання учнів на робочому місці, до процесів цифровізації, цифрового оцінювання та інших сфер, пов'язаних з WBL. Заклади ПТО мають намір інтегрувати WBL уже у 2021 - 2022 навчальному році, і оновлена країномовна версія SELFIE також міститиме запитання стосовно WBL.

Важливим висновком для всіх закладів освіти, незалежно від системи освіти, яку вони представляють, та рівня закладу освіти, було усвідомлення необхідності спільного прийняття рішень, залучення до цього процесу вчителів і, особливо, учнів, врахування їхньої думки, спільний аналіз звіту SELFIE, спільне вирішення стратегічних проблем та планування.

Аналіз даних звітів SELFIE є викликом, але й спонукає народжувати нові ідеї, шукати нові формати та підходи до більш ефективного впровадження цифрових технологій в освітньому процесі.

2. Чи обговорювали ви результати звіту SELFIE у закладі освіти, чи планували ви щось стосовно покращення стану цифровізації після отримання результатів опитування?

Більшість керівників закладів освіти та координаторів SELFIE (86% та 95% відповідно), зазначили, що результати шкільних звітів SELFIE обговорювалися за їхньої безпосередньої участі. 60% вчителів та 41% учнів стверджують, що брали участь в обговоренні результатів звіту. Водночас майже кожен п'ятий вчитель і кожен третій учень не знали, чи така дискусія відбулася у закладі. Це означає, що далеко не всі вчителі та не всі учні були проінформовані про результати SELFIE. Більшість пілотних закладів освіти створили ініціативні групи SELFIE для обговорення результатів та подальших кроків, це досвід, який бажано використовувати у закладах освіти у майбутньому.

3. Як можна покращити SELFIE?

Анкети для батьків: частина вчителів та керівників закладів освіти рекомендують залучати до опитування батьків як одну з цільових аудиторій і учасників освітнього процесу, та/або додавати запитання/твердження до опитувальника SELFIE для батьків, оскільки під час пандемії COVID-19 більшість учнів працюють вдома, а батьки зі свого боку теж мають можливість спостерігати за ефективністю дистанційного навчання з середини процесу, бачать реальні виклики і можуть стати додатковим джерелом для всебічного самоаналізу. Частина родин має проблеми, пов'язаними з відсутністю (достатньою кількістю) домашніх комп'ютерів, особливо в сім'ях з кількома дітьми шкільного віку та/або в малозабезпечених сім'ях.

Анкети для учнів початкових класів: деякі вчителі початкових класів повідомили про певні складності у розумінні тверджень опитувальника SELFIE учнями початкової школи. Учні хотіли бути впевненими, що вони правильно розуміють питання, тому зверталися до вчителів за роз'ясненнями. Отже, слід переглянути формулювання питань та тверджень для учнів початкових класів.

Регіональні узагальнені дані: під час пілотування проєкту SELFIE, регіональні органи освіти активно сприяли організації та проведенню опитування SELFIE надавали всебічну підтримку, але після завершення пілотування проєкту вони не одержали жодних якісно-кількісних даних та(або) звітів, що стосуються їх регіонів, що ускладнює подальші процеси аналізу реального стану та розроблення гнучкої та ефективною регіональної політики, щодо розвитку цифровізації у закладах освіти. Тому пропозиція регіональних органів влади полягає у покращенні функціональних можливостей SELFIE, щоб регіональні органи могли отримувати узагальнені регіональні звіти SELFIE. Наразі розпочато діалог із розробниками інструменту щодо створення такої можливості та методології відбору закладів освіти для отримання валідних результатів опитування, яке за будь-яких умов має відбуватись лише на добровільній основі.

4. Чи будете ви використовувати цей інструмент у майбутньому? Якщо так, то яким чином?

96% керівників закладів освіти задоволені результатами SELFIE і планують використовувати його в майбутньому. 65% з них мають високу мотивацію та зацікавленість інструментом, інші 31% стверджують, що швидше за все вони будуть використовувати SELFIE в майбутньому (розглядаються як позитивні відповіді), і лише 3% стверджують, що у них немає планів щодо використання SELFIE у найближчі кілька років.

5. Як SELFIE може допомогти закладам освіти реагувати на нові цифрові сценарії, яких вимагає криза після COVID-19?

Багато керівників закладів освіти вважають SELFIE надзвичайно корисним, тому що це не тільки інструмент, що дозволяє їм визначити реальну картину цифрової трансформації, але й надає звіт SELFIE з великою кількістю інформації для вдумливого аналізу, що стає джерелом нових ідей для інновацій під час пост-пандемічної кризи COVID-19. Серед них BYOD (Bring your own device - Принеси свій власний пристрій), використання комп'ютерів, що належать закладу освіти, і можуть бути надані учням із малозабезпечених або багатодітних сімей тощо.

Модель дистанційного або змішаного навчання – тренд, який навіть після періоду пандемії багато освітніх закладів будуть використовувати як одну з форм навчання. Це підтверджує, що результати SELFIE, а особливо додаткові питання щодо дистанційного навчання, можуть бути дуже корисними для визначення подальших потреб закладів освіти.

6. Чи включити би ви опитування SELFIE до Плану розвитку закладу освіти ?

Переважна більшість керівників закладів освіти хочуть включити опитування SELFIE у Плану розвитку закладу освіти як корисний та ефективний інструмент для одержання об'єктивних даних щодо цифрових трансформації у освітньому закладі для більш глибокого аналізу.

150 відповідей, які стосувались майбутнього використання SELFIE розподілились наступним чином: більшість планують використовувати інструмент для складання планів розвитку закладів освіти (86,7%), 1% – для шкільного аудиту, 11,6% – для планування процесів цифровізації. Власне, до появи SELFIE більшість українських закладів освіти не створювали планів цифровізації. Це абсолютно нова ідея, що викликана потребою часу, тому більшість відповідей стосуються планування процесів цифровізації закладу освіти. Загалом, 98,3% респондентів зазначили, що дійсно планують використовувати результати SELFIE для майбутнього планування або шляхом його інтеграції у комплексний план, або для створення окремого плану цифрового розвитку закладу освіти.

На національному рівні

Дотримуючись методології впровадження та інтеграції SELFIE у систему освіти я, наводимо деякі орієнтовні питання для обговорення щодо навчальних ініціатив, мереж та механізмів, які можна використати для поширення SELFIE у освітніх закладах та його інтеграції у систему освіти:

1. Чи вважаєте ви SELFIE корисним інструментом для оцінки цифрових компетентностей у системі освіти?
2. МОН вважає інструмент SELFIE надзвичайно корисним для оцінки цифрової готовності закладів освіти. Корисно також перевірити та порівняти дані про стан матеріального забезпечення закладів освіти, які збираються Інститутом освітньої аналітики.
3. У період після кризи, що була спричинена COVID-19, як SELFIE може допомогти закладам освіти реагувати на новий попит на цифрові компетентності?
4. За словами керівників закладів освіти, SELFIE допомагає та підтримує розвиток цифровізації закладу, тому його корисно використовувати у період після кризи, що була спричинена COVID-19.

5. Які основні перешкоди та можливості використання SELFIE?

Явних перешкод у використанні SELFIE немає, хоча деякі представники органів влади вважають, що зовнішніх стимулів недостатньо і, зважаючи на необов'язковість його використання, лише невелика кількість закладів братимуть участь в опитуванні SELFIE у майбутньому. Використання SELFIE на добровільних засадах є обов'язковим за умов розробників інструменту і відповідає філософії впровадження SELFIE, тому під час другого року очікується, що лише 10-15% від загальної кількості ЗЗСО та ЗПТО розпочнуть використовувати інструмент SELFIE для аналізу та підвищення ефективності використання цифрових технологій в освітньому процесі. Це ті школи-новатори, які хотіли б найкращим та найпродуктивнішим чином інтегрувати цифрові технології в освітній процес.

Пізніше буде залучено більшу кількість закладів освіти. Потрібно зробити SELFIE новим трендом (new-common) для всіх закладів середньої загальної освіти, професійно-технічної освіти та фахової передвищої освіти.

На рівні закладу учні мають отримувати зворотній зв'язок про результати опитування і про те, що було реалізовано, виходячи з їхніх пропозицій. Це має відбуватися і на національному рівні, наприклад, коли на основі висновків SELFIE МОН та/або регіональні органи влади сприятимуть впровадженню посади фахівців з технічного супроводу дистанційної освіти, або впровадженню інноваційних підходів 1:1 eLearning, BYOD, підключенню закладів до ШСД тощо. З формальної точки зору, коли звітність про цифрову трансформацію стане обов'язковою частиною розвитку закладу освіти, яку слід проводити на регулярній основі та спираючись на факти, тоді SELFIE стане інструментом, який буде затребуваним і необхідним для всіх закладів середньої, професійно-технічної освіти та фахової передвищої освіти.

Заклади освіти, які застосовують інструмент SELFIE, та на основі аналізу його результатів покращують стан цифровізації і підвищують рівень досягнень учнів та покращують ефективність навчання, мають бути компенсовані та/або публічно визнані. Для шкіл, які взяли участь у пілотуванні SELFIE та які працюють над впровадженням своїх планів дій, було б добре, якби вони мали змогу знову використати його для моніторингу своїх заходів щодо реалізації плану розвитку на наступні роки.

6. Як SELFIE може підтримати впровадження реформи ПТО та реформи загальної середньої освіти?

Цифровізація є частиною національних реформ у загальній і професійно-технічній освіті. Інструмент SELFIE надає керівникам закладів освіти, які приймають рішення на регіональному рівні, та керівникам шкіл ефективний інструмент для сприяння ефективності процесів цифровізації, що підтримується належним процесом планування дій на основі аналізу звітів SELFIE, засобів, заснованих на фактичних даних.

Сфера «Лідерство інструменту SELFIE» буде дуже корисною у цьому випадку.

7. Чи бачите ви потребу адаптувати SELFIE до національного контексту?

В Україні відбуваються стратегічні процеси децентралізації, тому більшість трансформаційних заходів відбувається на регіональному рівні. Для регіональних органів управління освітою та процесу прийняття рішень ними надзвичайно важливо отримати відповідні регіональні звіти SELFIE для належного керування усім процесом. Це національний контекст, який слід враховувати.

Іншою пропозицією було б розглядати фахову передвищу освіту, як можливу цільову аудиторію в Україні. Щоб цього досягти, Директорат фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих МОН України має здійснити пілотне впровадження SELFIE та вирішити, чи буде потрібна додаткова адаптація/ локалізація опитувальників, чи можуть коледжі використовувати існуючу версію SELFIE українською мовою. Студенти коледжу: як і учні ПТНЗ або середньої профільної освіти, є однієї вікової категорії, тому цю систему також можна розглядати для участі у програмі SELFIE.

Беручи до уваги, що кількість закладів загальної середньої освіти в Україні доволі велика (понад 14 000), слід використовувати інший підхід для масштабування проєкту, відмінний від підходу під час пілотування,:

- Використання додаткових відео ресурсів, наприклад, покрокових відео інструкцій, відео посібника координатора SELFIE, більше рекламних відео для всіх груп користувачів та зацікавлених сторін.
- Створення або залучення неурядової організації може розглядатися, як гарне рішення для забезпечення ефективності та сталого розвитку проєкту SELFIE та поступового збільшення його масштабів у найближчі роки. Завдання для громадської організації або іншої структури - просування SELFIE в Україні та створення умов для належної комунікації між закладами освіти, для підтримки нових ЗЗСО, ЗПТО, які приєднуються до проєкту на початковому етапі, для підтримки мережі закладів освіти, що використовують SELFIE, організації партнерства між закладами, обміну найкращими практиками, особливо тих, що демонструють позитивні зміни та реальні результати після впровадження Плану цифровізації закладу освіти, проведення тематичних досліджень, використання найкращих методів, поширення історій успіху тощо.

6.4 ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Загальні висновки пілотування проєкту SELFIE (зібрані як з кількісного, так і з якісного аналізу результатів) та аналізу пропозицій учасників пілотного впровадження в Україні в 2021 році.

Теми	Пропозиції та основні висновки
Реєстрація, введення даних закладу освіти та компанії, налаштування опитувань та створення посилань	<p>Жоден з 90 закладів освіти, що брали участь у пілотуванні -не повідомила про будь-які суттєві проблеми з процесом реєстрації.</p> <p>Було викликом одночасно і за короткий термін підготувати онлайн 90 координаторів пілотування у закладах освіти н на практичному занятті під час зустрічі з нагоди початку проєкту. Для подолання цього виклику було вирішено навчити групу модераторів .Дев'ять модераторів, які пройшли попередню підготовку, забезпечили безперебійний процес реєстрації закладів освіти онлайн, надаючи підтримку 90 освітнім закладам (один модератор на 10 установ). Щоб модерувати перший в Україні процес реєстрації, модератори створили профілі SELFIE для демо-шкіл, і ці профілі використовувалися для навчання всіх координаторів закладів освіти, які брали участь у пілотуванні проєкту. Детальна презентація інструменту SELFIE від JRC була дуже корисною та надала координаторам усіх рівнів необхідну інформацію про специфіку інструменту та його особливості безпосередньо від його авторів, що зробило процес реєстрації швидким та ефективним.</p> <p>Структуровані покрокові інструкції SELFIE та посібник SELFIE для шкільних координаторів, перекладені українською мовою, були дуже корисними: https://ec.europa.eu/education/node/765_en</p>

Відповідно до відгуків та пропозицій шкільних та регіональних координаторів, для подальшого розширення проєкту рекомендується використовувати покрокові відео інструкції, а не текстові.

Окремі незначні проблеми під час реєстрації виникали з офіційними електронними адресами закладів освіти, але вони були швидко вирішені.

30% пілотних закладів освіти скористалися можливістю додати свої власні питання до опитувальників. 27 шкіл з 90 використали більше одного опитування SELFIE за одну сесію (для різних вікових груп учнів).

Більшість учасників були добре проінструктовані та не потребували додаткової мотивації. Усі вони вчасно взяли участь в опитуванні SELFIE – всього 20 845 учасників за 10 днів, 83% з яких були учнями, 14,4% – вчителями та 2,6% – адміністраторами шкіл.

УЧАСНИКИ ПІЛОТНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ SELFIE В УКРАЇНІ

SELFIE	Учасники	Керівники	Вчителі	Учні	Заклади освіти	Кількість вправ
ЗЗСО	12 714	368	1899	10 447	63	91
%	100%	2,9%	14,9%	82,2%		
ЗП(ПТ)О	8 078	176	1079	6 823	31	31
%	100%	2,1%	13,4%	84,5%		
РАЗОМ	20 845	546	2 996	17 303	96	123
%	100%	2,6%	14,4%	83%		

Координатори закладів освіти супроводжували процес та, за необхідності, надсилали нагадування потенційним учасникам.

Єдиною проблемою була дещо низька мотивація окремих студентів ПТО. Більш детальний аналіз засвідчив, що студенти ПТО не були достатньо добре поінформовані про цілі та очікувані результати проєкту SELFIE, тому їх мотивація та рівень задоволеності були нижчими, ніж у інших груп користувачів.

Кінець навчального року був не найкращим часом для пілотування проєкту, оскільки студенти ПТО та учнів ЗЗСО були зосереджені на випускних іспитах та незалежному оцінюванні, яке має вирішальне значення для їх подальшої освіти, керівники шкіл та вчителі також були зосереджені на завершенні навчального року.

Заходи, проведені після пілотування SELFIE, зокрема Хакатон, дійсно посилили мотивацію та залучення учасників.

Встановлення контакту та мотивація учасників і моніторинг участі

Звіт SELFIE

Усі 90 пілотні заклади освіти (100%) отримали фінальні звіти SELFIE. Загалом було сформовано 123 звіти.

Загальний рівень задоволеності склав понад 80%.

Більшість керівників закладів освіти та координатори SELFIE (86% та 95% відповідно) обговорювали результати фінальних звітів SELFIE з учасниками пілотування проєкту. 60% вчителів та 41% учнів/студентів також взяли участь в такому обговоренні результатів. Більшість закладів освіти створювали ініціативні групи для обговорення результатів та подальших кроків і не залучали всіх учасників опитування.

Керівники та координатори закладів освіти взяли участь у трьох майстер-класах, присвячених аналізу даних звітів SELFIE, та в онлайн Хакатоні з метою перетворення звітів та результатів SELFIE у реальні стратегічні плани дій цифровізації закладу.

<p>Визнання за участь</p>	<p>Усі учасники SELFIE змогли завантажити сертифікати, а заклади освіти – одержати відкриті цифрові відзнаки.</p> <p>Крім відкритих відзнак, заклади освіти, що пілотували проєкт, також хотіли бути визнаними з боку МОН.</p> <p>Особливе визнання мають отримати регіональні координатори та модератори SELFIE, які брали участь у заходах, що були надзвичайно корисними та завжди готовими надати підтримку, а також керівники та координатори на рівні закладів освіти.</p>
<p>Корисність інструменту SELFIE</p>	<p>Щодо планів ЗЗСО та ЗП(ПТ)О на наступний навчальний рік – 92% координаторів, 90% керівників закладів освіти, 70% вчителів та 57% учнів вважають SELFIE дуже корисним і готові брати участь в опитуванні SELFIE наступного року.</p> <p>Найвище визнання інструменту у керівників закладів освіти, які визнають корисність інструменту для вдосконалення та стратегічного планування розвитку закладу.</p> <p>% позитивних відгуків від учнів та студентів щодо корисності SELFIE засвідчує, що учасники або не розуміють цілей і завдань SELFIE, або не вірять, що опитування SELFIE може спричинити реальні позитивні зміни. Однак, за умови розроблення у закладі освіти стратегічного плану дій та відбудеться його реалізація, а саме буде вжито реальні заходи для покращення цифровізації закладу, враховано думки та потреби вчителів та учнів, коли відбудуться реальні позитивні зміни, це стане найкращим аргументом для доведення ефективності інструменту SELFIE. Без будь-яких реальних кроків та дій, зроблених після SELFIE, його корисність може бути дійсно не дуже високою.</p>
<p>Поточна екосистема SELFIE (= система підтримки, що існує навколо SELFIE, створена ОДЦ та ЄФО і, можливо, по країнах. Іншими словами, чи SELFIE вже надає все, що потрібно користувачам, або потрібно більше?)</p>	<p>JRC, ЄФО, МОН, Мінцифри та організатори проєкту зробили все можливе, щоб надати інформацію, поділитися своїм досвідом з метою забезпечення успішності пілотування проєкту в Україні.</p> <p>На національному та регіональному рівнях процесу була надана вся можлива підтримка, що було своєчасним і корисним. Для подальшого вдосконалення та розширення проєкту слід приділити більше уваги саме впровадженню на рівні закладів освіти.</p> <p>Важливо також здійснювати координацію проєкту на регіональному рівні через систему ОІППО, НМЦ ПТО тощо.</p> <p>Для подальшого збільшення масштабу проєкту було б корисно перекласти українською мовою відео про SELFIE: https://www.youtube.com/watch?v=q9qm5F0hSXA.</p> <p>Та, можливо, створити відео-інструкції щодо локалізації опитувальників SELFIE під потреби закладів освіти та додавання запитання.</p> <p>Покрокові відео інструкції та відео посібник також були б дуже корисними для координаторів SELFIE.</p> <p>Для кращої мотивації необхідна подальша підтримка проєкту як на системному національному рівні, так і на регіональному рівні від регіональних управлінь освіти щодо інформування, координації та сприяння створенню та аналізу стратегічних планів цифрової трансформації закладів освіти та аналізу стану цифровізації на регіональному рівні на основі звітів SELFIE за 8 напрямками DigCompOrg Framework (Digitally Competent Educational Organizations Framework). https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/framework</p> <p>Рекомендується створити мережу освітніх закладів SELFIE в Україні для обміну найкращими практиками, а також для співпраці між закладами та можливої підтримки/заохочення нових закладів приєднатися до проєкту.</p>
<p>Заходи після завершення пілотування SELFIE:</p>	<p>Ключовою перевагою організації таких заходів, як Хакатон SELFIE для закладів освіти та міністерства, було надання рекомендацій щодо наступних кроків, як перейти від аналізу звітів SELFIE до синтезу та подальшого перетворення</p>

A) Майстер-класи
B) Хакатон

отриманих даних у дію, у реалізацію стратегічних планів дій. Проходячи етапи спільного вирішення проблем, заклади збагатилися новим форматом вирішення проблем та прийняття рішень, новими знаннями, зміцнили команду шкільного управління, обмінялися найкращими рішеннями, а найважливіше розробили стратегічні плани цифровізації закладу освіти.

Формат Хакатону можна ефективно використовувати на всіх рівнях: шкільному, регіональному та національному. Щоб зробити його регулярним, буде корисно розробити посібник із Хакатону SELFIE, особливо якщо захід проводиться онлайн.

Для підтримки шкіл у розробці та впровадженні їхніх планів дій у сфері цифрових технологій було створено шаблон плану цифровізації, своєрідний приклад, рекомендований до використання та адаптації залежно від потреб та пріоритетів кожного закладу освіти.

Використання SELFIE, процес планування дій з цифровізації на основі звітів SELFIE може бути інтегровано у підвищення кваліфікації та професійний розвиток керівників закладів освіти, вчителів, а також у процеси розвитку школи.

7. ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ ПРОЄКТУ В УКРАЇНІ

Теми	Думки та основні висновки
Процес	<p>На національному рівні група організаторів ініціативи добре попрацювала над підготовкою та управлінням проектом в країні. Спільний план дій SELFIE допоміг всім організаторам проекту залишатися «на одній хвилі», своєчасно отримувати інформацію про події в рамках проекту, терміни виконання та відповідальних осіб, а також забезпечив належне інформування всіх інших зацікавлених сторін проекту.</p> <p>Комунікаційний план забезпечив зацікавлені сторони детальною інформацією про інструмент SELFIE, про проект, його цілі, діяльність, терміни, очікувані результати тощо з відповідними меседжами до кожної цільової аудиторії.</p> <p>На регіональному рівні проектом керували регіональні управління освіти та регіональні координатори, які добре обізнані у сфері цифровізації освіти. Координатори SELFIE були призначені на всіх рівнях (регіональному, міському, шкільному), було створено канали комунікації для ефективної комунікації, для швидкого обмірковування, уточнення запитань, додаткової інформації та для своєчасного та ефективного управління проектами в середині пілоту.</p> <p>На рівні закладу освіти існує потреба краще інформувати всіх вчителів та учнів про специфіку проекту SELFIE (сам інструмент, цілі проекту та очікувані результати) до та після вправи SELFIE, щоб усі групи користувачів, які брали участь, були проінформовані про результати, інакше наступного разу їх мотивація знизиться.</p> <p>Координаторам закладів освіти необхідно повідомити про посібник шкільного координатора, що доступний українською мовою, а також покрокові інструкції, які допоможуть їм правильно зареєструвати заклад на платформі SELFIE, створити обліковий запис закладу освіти та налаштувати опитувальники SELFIE для певного шкільного рівня.</p> <p>Щоб краще використати опцію налаштування опитувальників SELFIE з додатковими питаннями, варто виокремити окремий крок у алгоритмі дій, інакше</p>

	<p>лише 30% шкіл будуть користуватися цією опцією. Керівники закладів освіти та координатори SELFIE потребують цієї інформації заздалегідь, значно раніше ніж безпосередньо перед початком процесу реєстрації закладу освіти на платформі SELFIE.</p> <p>Майстер-класи та Хакатон були корисними, тому їх варто використовувати для забезпечення ефективності та стійкості процесу впровадження проєкту SELFIE.</p>
<p>Інструмент SELFIE</p>	<p>Координатори закладів освіти повинні бути добре поінформовані та проінструктовані про інструмент SELFIE, оскільки вони несуть відповідальність за реєстрацію свого закладу освіти на платформі SELFIE. Також вони повинні знати, як увійти, як налаштувати SELFIE, адаптувати SELFIE до потреб закладу (як додати додаткові запитання або створити власні твердження/запитання), як вибрати дати для вправи SELFIE, як створити та розповсюдити посилання для керівників, учителів та учнів закладу, як відстежувати процес в інструменті та відстежувати рівень участі, як переглядати результати та отримувати сертифікати для учасників, а також відкриті цифрові відзнаки Єврокомісії за участь у проєкті для свого закладу освіти.</p> <p>Зазначена інформація доступна у посібнику шкільного координатора. Однак, бажано організувати практичне навчання для регіональних координаторів, використовуючи підхід «train-the-trainer», щоб вони могли проводити подібне практичне навчання для координаторів закладів освіти у регіонах задовго до запуску проєкту.</p> <p>Посібник та покрокові інструкції доступні українською мовою на платформі SELFIE.</p> <p>В процесі опитування SELFIE учасники майже не стикалися із проблемами і це було нескладно для них. Більшість учасників стверджують, що користуватися SELFIE було надзвичайно просто (92% керівників закладів освіти, 98% шкільних координаторів, 80% вчителів та 78% учнів не відчували жодних проблем під час використання інструменту SELFIE).</p> <p>Пропозиції щодо покращення функціоналу інструменту SELFIE: Додати функцію для поділу національних даних за регіонами (Обласні управління освіти, які надавали суттєву підтримку проєктам на регіональному рівні, були розчаровані відсутністю звітів SELFIE для окремих областей України, оскільки дані не були зведені на регіональній основі. Вони вважають, що якщо б такі дані були, це могло б допомогти їм у розробці цифрової політики та процесі прийняття рішень на регіональному рівні). Питання вирішується. У підсумковому звіті SELFIE додати функцію для порівняння між різними рівнями освіти у закладі освіти (скажімо, початкова та базова, або базова та профільна) Додати опитувальник для батьків.</p> <p>Допоміжні матеріали для впровадження проєкту Було сформульовано кілька пропозицій щодо подальшого можливого вдосконалення впровадження інструменту SELFIE: Перекласти відео SELFIE або забезпечити функцію включення субтитрів на веб-сайті SELFIE. Координатори шкіл запропонували записати та надати доступ до покрокових відео-інструкцій замість текстових інструкцій, що існують зараз, особливо для тих, хто (з якихось причин) не зміг відвідати практичний семінар або потребував більше деталей/ більше часу, щоб дізнатися про інструмент. Це буде особливо важливо під час збільшення масштабів проєкту, та залучення великої кількості закладів освіти.</p>
<p>Зміст [пропозиції щодо внесення змін до анкети]</p>	<p>Деякі пропозиції щодо покращення опитувальників SELFIE</p> <p>Вчителі та керівники закладів освіти запропонували додати анкету для батьків, оскільки батьки також вважаються зацікавленими учасниками освітнього процесу і</p>

	<p>можуть надавати відповідні відгуки щодо цифровізації та проблем, з якими стикаються учні, особливо під час навчання вдома під час пандемії або в процесі дистанційного/змішаного навчання.</p> <p>Учні запропонували зменшити кількість питань в анкетах для учнів.</p> <p>Вчителі початкових класів запропонували переглянути та адаптувати анкету учнів початкових класів, щоб переконатися, що вони правильно розуміють твердження.</p> <p>Деякі пропозиції щодо змісту з боку національного експерта:</p> <ul style="list-style-type: none"> у сфері «Інфраструктура та обладнання» – додати запитання щодо процесів автоматизації шкіл, потоку електронних документів тощо; у сфері «С: БПР» – додати інформацію щодо рамки DigCompEdu, щоб надати рекомендації викладачам щодо цілісного підходу до розвитку цифрових компетентностей.
<p>Звіт SELFIE</p>	<p>Усі пілотні заклади освіти отримали свої фінальні звіти SELFIE у двох форматах (текстовий pdf-формат та інтерактивний онлайн-формат).</p> <p>Результати були доступні лише для координаторів і керівництва кожного закладу, але з них була можливість поділитися результатами з засновниками закладів, батьками, партнерами чи іншими зацікавленими сторонами. 27 закладів освіти, які провели опитування SELFIE для більше ніж одного рівня освіти, отримали два-три звіти (наприклад, для початкового та для базового рівнів тощо).</p> <p>Хоча інформація про те, як використати звіт, була доступна онлайн та в посібниках для координаторів SELFIE, керівникам закладів знадобилась експертна допомога стосовно аналізу даних звітів, тому було проведено три майстер-класи для керівників та координаторів пілотних закладів, на яких розглядалось як інтерпретувати та користуватись звітами SELFIE з метою їх більш глибокого аналізу, пошуку причинно-наслідкових зв'язків, пошуку кореляції та взаємозв'язків між різними показниками, виявлення пріоритетних напрямків і прийняття рішень щодо подальшого вдосконалення стану цифровізації, а також планування наступних кроків на основі результатів SELFIE. Кожен координатор закладу мав доступ до звіту SELFIE, і саме керівництво закладу вирішувало, як в найкращий спосіб скористатися результатами опитування SELFIE.</p> <p>МОН та дослідники отримали агреговані та знеособлені дані по Україні на національному і системному рівнях. Інформація за регіонами поки не відображається, тому регіональні відділи освіти не в змозі побачити результати окремих шкіл чи учасників, але можуть агрегувати стратегічні плани цифровізації закладів освіти за результатами SELFIE і проаналізувати їх потреби і пріоритети. Стратегічне планування цифровізації закладів і регіонів на основі звітів SELFIE це перспективним як для як для систематизації і пришвидшення процесу цифровізації освіти, так і для подальшої реалізації проекту SELFIE в Україні.</p>
<p>Цифрові відзнаки SELFIE (значок та сертифікат, можливі пропозиції щодо інших варіантів визнання)</p>	<p>Кожен учасник опитування отримав подяку за участь (сертифікат участі) в опитуванні, а заклад освіти (на запит) отримав відкриту цифрову відзнаку. На момент підготовки даного звіту, 45 закладів з 90 (50%) запросили і отримали свої відкриті цифрові відзнаки від Єврокомісії.</p> <p>За результатами анкетування IOA МОН України, на початку пілоту мотивація отримати відзнаки SELFIE була невисокою, лише невеликий відсоток закладів освіти виявили бажання отримати її, швидше за все, тому, що вони не знали про її специфіку та цінність. Система значків та цифрових відзнак ще не є такою популярною в Україні, проте ми вважаємо, що в майбутньому мотивація отримати відкриті відзнаки від Єврокомісії за участь закладу в проекті SELFIE зростатиме. Слід зазначити, що для пілотних закладів було також важливо отримати визнання від Міністерства освіти, тому було прийнято рішення передати сертифікати участі та подяки МОН (які будуть надіслані за результатами пілотного проекту).</p>
<p>Дані</p>	<p>Очевидно, що дані звітів SELFIE ідеально відповідають потребам закладів освіти для їх подальшого розвитку, але вони також можуть бути використані і на національному та регіональному рівнях;</p> <p>На регіональному рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> для вирішення проблем цифрової трансформації та стратегічного планування на основі аналізу даних SELFIE; деякі рішення можуть бути прийняті на основі стратегічних планів цифровізації закладів, які у подальшому будуть реалізовуватись на основі аналізу звітів SELFIE;

	заклади також можуть бути поінформовані про пріоритети регіональної політики цифровізації .
<p>Майбутня екосистема SELFIE та можливості інтеграції SELFIE у політику у сфері зайнятості та професійної підготовки (також можна розглянути звіт про методологію)</p>	<p>Проект SELFIE вже започаткував ланцюжок позитивних змін у системі освіти: призначаються заступники керівників шкіл, які відповідають за цифрову трансформацію.</p> <p>створюються стратегічні плани цифровізації закладів освіти на основі звітів SELFIE, побудовані за структурою європейської рамки цифрової готовності закладів освіти (DigCompOrg Framework13 - Digitally Competent Educational Organizations). Шаблон плану цифровізації розроблений експертами разом із учасниками пілотного проекту, було представлено на хакатоні SELFIE.</p> <p>активно співпрацюють керівники, вчителі та учні пілотних закладів під час аналізу результатів, разом визначаючи пріоритетні напрямки цифровізації та створюючи стратегічні плани дій.</p> <p>утворилась спільнота координаторів SELFIE</p> <p>розпочався обмін ідеями та досвідом між областями та закладами освіти з питань цифрової трансформації</p> <p>ОДА, ОІППО та НМЦ ПТО більш структуровано зосереджується на цифровізації закладів, особливо якщо у них є можливість зібрати дані SELFIE на регіональній основі.</p>

8. НАСЛІДКИ COVID-19

У відповідь на виклики COVID-19 в Україні, Міністерство освіти і науки спільно з Міністерством цифрової трансформації започаткувало декілька ініціатив:

- Міністерством освіти і науки розроблені організаційно-методичні рекомендації щодо навчання за допомогою дистанційних технологій в позашкільній освіті (лист МОН від 19.05.2020 №6/643-2020), в яких описані загальні принципи організації дистанційного навчання в закладах позашкільної освіти, розміщено довідкову інформацію про інструменти та платформи, на яких можна навчатись дистанційно.
- Підготовлено методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в новому навчальному році, значна частина яких присвячена саме дистанційному навчанню в позашкільній освіті (лист від 17.08.2021 №1/9-414).
- Запроваджено Всеукраїнську школу онлайн (ВШО)
- Розроблено Рекомендації щодо безпеки дітей у цифровому просторі
- Підготовлено лист МОН щодо організації дистанційного навчання
- Зібрано посилання на дистанційні та онлайн-сервіси в освіті
- Електронна бібліотека України з електронними версіями підручників для всіх класів загальної та професійно-технічної освіти, словниками, методичними рекомендаціями тощо.

За пропозицією Міністерства освіти і науки в Державному бюджеті на 2021 рік передбачені видатки за новою субвенцією місцевих бюджетів на заходи щодо боротьби з наслідками COVID-19 у навчальному процесі загальноосвітніх шкіл шляхом придбання ноутбуків для 60 000 українських викладачів.

Виклики з пілотуванням проєкту SELFIE через COVID-19

Єдиним фактором та викликом пандемії, що впливав на пілотування проєкту, було те, що майже всі заходи в рамках SELFIE проводилися онлайн, а саме - навчання координаторів, опитування SELFIE, майстер-класи, хакатон, уся комунікація тощо.

Водночас, через пандемію роль, корисність та актуальність SELFIE різко зростає з точки зору прискорення цифрової трансформації та підвищення ефективності цифрових технологій в освіті.

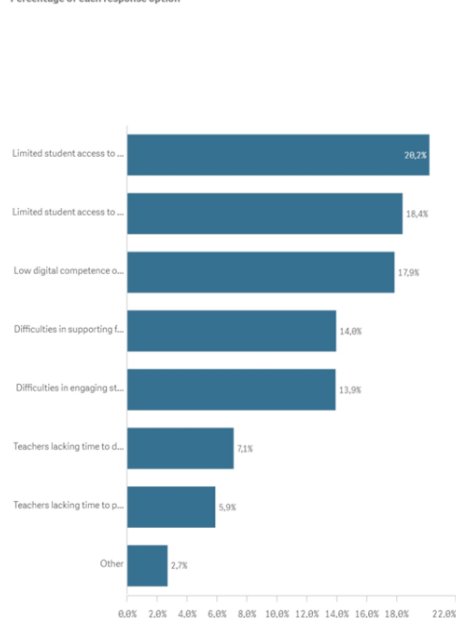
Згідно з узагальненими даними у звіті SELFIE по Україні, ключовими факторами, які негативно вплинули на дистанційне навчання під час кризи COVID-19, були:

- обмежений доступ учнів до комп'ютерів (20,2%);
- обмежений доступ учнів до Інтернету (18,4%);
- низька цифрова компетентність сімей (17,9%);
- труднощі у забезпеченні цифровими освітніми ресурсами (14%);
- труднощі із залученням учнів до дистанційного навчання (13,95);
- вчителям не вистачає часу на розробку цифрових освітніх ресурсів (7,1%);
- викладачам не вистачає часу на надання учням зворотного зв'язку (5,9%).

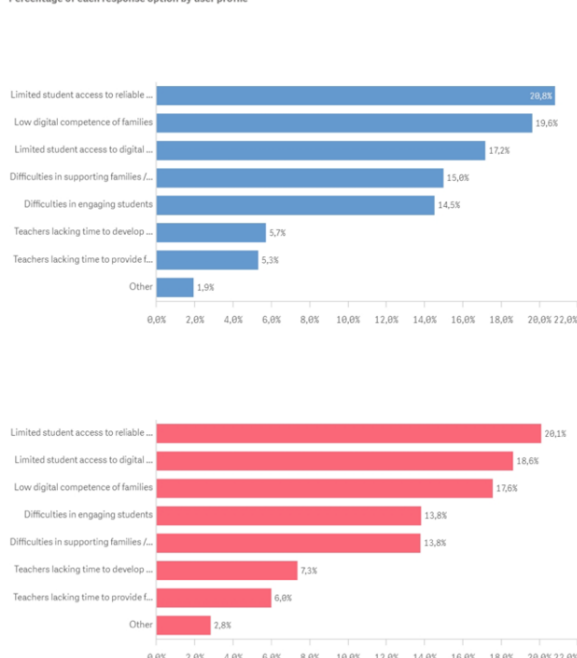
Основними факторами, які можуть позитивно вплинути на дистанційне навчання, є:

Is remote teaching and learning with digital technologies, negatively affected by the following factors?

Percentage of each response option

Percentage of each response option by user profile

School leaders

546

Teachers

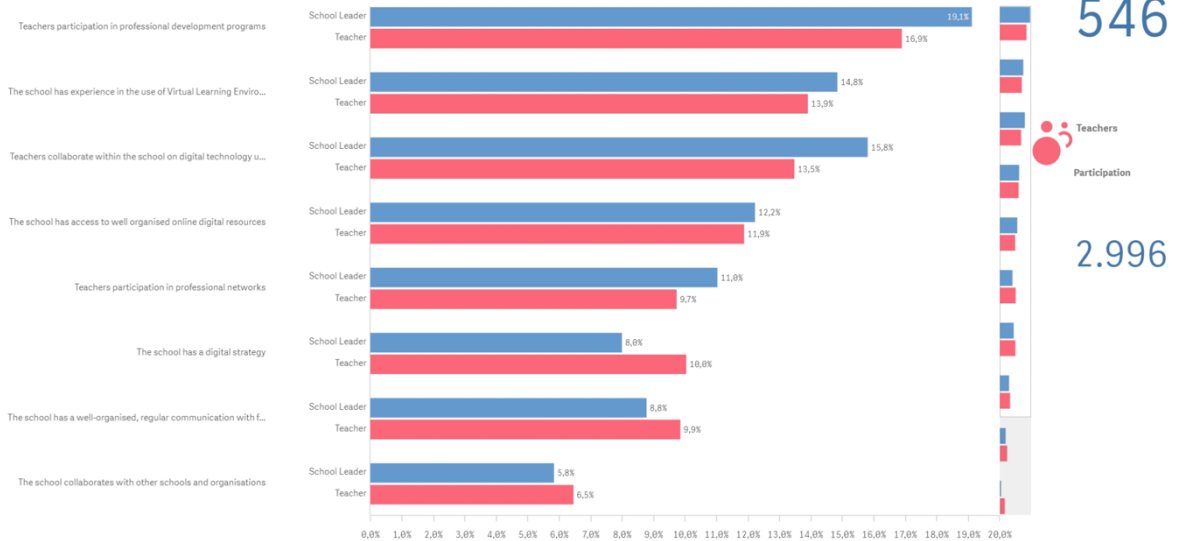
2.996

- участь вчителів у програмах підвищення кваліфікації (16-19%);
- попередній досвід шкіл у використанні віртуальних середовищ навчання (14-15%);
- співпраця вчителів у межах школи щодо створення, редагування та обміну цифровими освітніми ресурсами (13-15%);
- доступ закладів освіти до добре організованих цифрових освітніх ресурсів зібраних у репозиторіях (13-16%);
- участь вчителів у професійних онлайн мережах (10-11%);
- стратегія цифрового розвитку школи або стратегічний план дій школи (8-10%);
- співпраця школи з іншими школами та обмін цифровими ресурсами (5-6%).

Які фактори позитивно впливають на дистанційне навчання під час кризи COVID-19?

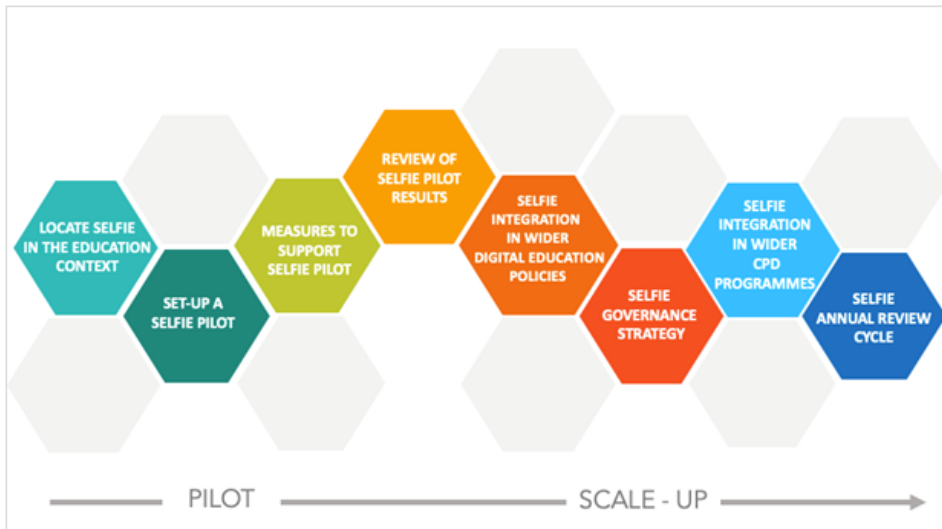
Is remote teaching and learning with digital technologies, positively affected by the following factors?
Percentage of each response option by user profile

School leaders
Participation

9. ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Відповідно до методології поширення та інтеграції інструменту SELFIE з метою збільшення цифрового потенціалу закладів освіти, цей розділ узагальнює ключові елементи з точки зору викликів та сприяючих факторів і надає набір рекомендацій для зацікавлених сторін в країні щодо більш широкого впровадження SELFIE у загально-середній та професійно-технічній освіті¹.

¹ <https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/scaling-and-integrating-selfie-tool-schools-digital>

Рис. 2. Алгоритм системного впровадження інструменту SELFIE.

Послідовність дій щодо запровадження інструменту SELFIE на системному рівні.

1. Включити SELFIE в контекст цифрової трансформації освіти.
2. Організувати пілотування SELFIE на рівні країни, та на рівні кожної області.
3. Запровадити заходи для підтримки пілотування SELFIE (здійснювати планування проєкту та його координацію, проводити навчання керівників та координаторів закладів освіти, надавати покрокові інструкції та посібник SELFIE, здійснювати супровід реєстрації закладів освіти на платформі SELFIE, проводити майстер-класи, хакатони, надавати адміністративну та інформаційну підтримку проєкту тощо).
4. Здійснити аналіз результатів пілотування SELFIE (як на рівні закладів освіти, так і на регіональному і національному рівнях) .
5. Інтегрувати SELFIE в процеси цифровізації закладів освіти, зробити його важливим інструментом для аналізу стану цифровізації та стратегічного планування цифрової трансформації як на локальному так і на державному рівні.
6. Розробити стратегію керування проєктом SELFIE (через систему ОІППО, НМЦ ПТО, інші установи чи організації)
7. Інтегрувати SELFIE у більш широкі програми безперервного професійного розвитку керівників та вчителів ЗСО, П(ПТ)О, фахової передвищої освіти)
8. Задати циклічність, здійснювати щорічний аналіз реалізації проєкту SELFIE, а також аналізу стану цифровізації освіти на всіх рівнях відповідно до звітів SELFIE.

Як було заявлено у документі ЄФО [«Розширення та інтеграція інструменту SELFIE для розвитку цифрового потенціалу навчальних закладів у системі загальної середньої і професійно-технічної освіти»](#): «Системи освіти потребують відповідних інструментів для підтримки процесів планування та розвитку їх цифрового потенціалу із залученням зацікавлених сторін на всіх рівнях. SELFIE – є таким інструментом. Він має забезпечити підтримку закладів освіти у розробці практики колективного аналізу ефективності використання цифрових технологій в освітньому процесі, а також подальшого використання цього аналізу для прийняття обґрунтованих рішень стосовно своєї цифрової стратегії та практик ефективного впровадження цифрових технологій. Крім того, SELFIE може мати загальносистемний вимір і допомагати політикам вживати заходи для розвитку цифрового потенціалу системи освіти в цілому»⁹.

SELFIE може ефективно підтримувати досягнення вищезгаданих цілей, визначених у Концепції цифрової трансформації освіти і науки в Україні.

На рівні закладів освіти

На рівні закладів освіти SELFIE покликаний надавати інформацію про негайні потреби та досягнення у використанні цифрових технологій шляхом участі в опитуванні учасників освітнього процесу, заснованого на само оцінюванні та аналізі, в основу якого покладено Рамку цифрової готовності закладів освіти ([DigCompOrg Framework](#) - Digitally Competent Educational Organizations). SELFIE можна легко інтегрувати по всій країні у стратегічне планування

цифровізації закладів освіти на регулярній основі, щорічно відстежуючи прогрес цифрової трансформації.

Наполегливо рекомендується розробляти стратегічний план дій цифровізації закладів освіти, щоб отримати максимальний результат від звіту SELFIE та перетворити його результати на дії і реальні позитивні зміни.

Використовуйте SELFIE принаймні раз на рік, щоб відстежувати динаміку позитивних змін та загальний прогрес процесу цифровізації за всіма напрямками.

Використовуйте результати SELFIE для таких цілей:

- самооцінка стану цифрової готовності закладу освіти;
- розвиток внутрішньої системи якості освіти;
- розробка стратегії цифрової трансформації закладу на основі фактичних даних;
- щорічне планування шляхів цифрової трансформації та розвитку закладу освіти;
- розвиток корпоративної культури закладу освіти спільного вирішення проблем із залученням вчителів та учнів тощо.

На рівні ОІППО для ЗЗСО та НМЦ ПТО SELFIE можна використовувати для:

- визначення змісту методичного забезпечення безперервного професійного розвитку вчителів;
- розробки рекомендацій, моделей, форм і методів освітньої діяльності в умовах цифровізації;
- визначення можливих напрямків наукових досліджень та подальшого розвитку;
- інтеграції SELFIE в систему підвищення кваліфікації та планування розвитку закладів освіти;
- безперервного професійного розвитку, який має охоплювати питання використання SELFIE для здійснення самооцінки ЗП(ПТ)О, використання аналізу даних опитування SELFIE для визначення пріоритетів та стратегічного планування подальших дій.

На регіональному рівні SELFIE можна використовувати для:

- визначення та вдосконалення регіональної стратегії цифровізації освіти за напрямками основних 8-ми сфер SELFIE і відповідно, рамки цифрової готовності закладів освіти ([DigCompOrg Framework](#)¹³);
- забезпечення моніторингу регіональних тенденцій, стану цифрової готовності закладів освіти та надання якісної підтримки, у разі потреби;
- підтримка реалізації державної політики у сфері освіти (розвиток STEM-освіти, реформування ЗСО «Нова українська школа (НУШ), розвиток безпечного освітнього середовища тощо);
- у поєднанні з іншими інструментами та підходами SELFIE може сприяти ефективному вимірюванню рентабельності інвестицій у цифровізацію освіти.

Інтеграція SELFIE в освітню політику цифровізації на системному рівні

На системному рівні SELFIE може надати керівникам сфери освіти сучасну та надійну форму інформаційної політики на основі цілісного системного структурованого підходу до процесів

цифрової трансформації в освіті. Це може бути корисним і для моніторингу ефективності політики цифровізації з точки зору інвестицій у розвиток інфраструктури і обладнання, створення цифрових освітніх ресурсів, організацію безперервного професійного розвитку, співпраці та створення професійних мереж, педагогічних практик та/або практик цифрового оцінювання, формування цифрових компетентностей учнів тощо.

Бажано інтегрувати SELFIE у систему безперервного професійного розвитку (БПР), у стратегічне планування дій у сфері цифровізації, використовуючи системний та цілісний підхід до цифровізації закладів за напрямками всіх сфер SELFIE, що прекрасно корелюється із рамкою DigCompOrg Framework 13.

Нижче наведено деякі рекомендації Інституту освітньої аналітики (IOA) МОН України, який проводив опитування щодо ефективності пілотування проекту SELFIE:

1. Розробити інформаційно-комунікаційну стратегію для впровадження інструменту SELFIE в системі освіти, що включає навчальні семінари в режимі онлайн/офлайн, консультації щодо особливостей організації та використання цього інструменту у навчальних закладах, а також заходи щодо популяризації SELFIE.
2. Розробити систему мотиваційних факторів для залучення навчальних закладів до цього інноваційного проекту з цифровізації.

Деякі інші рекомендації за результатами аналізу національних звітів SELFIE в Україні з точки зору розробки політики цифровізації:

- В Україні рекомендується зосередитися на наступних сферах цифровізації, як на національному і регіональному рівнях, так і на рівні закладів освіти, а саме:
- забезпечити доступ до комп'ютерної техніки учнів з багатодітних та/або соціально незахищених сімей. Дослідити стан, Започаткувати соціальні ініціативи, надавати комп'ютери в оренду та/або у тимчасове користування, надавати можливість навчатися дистанційно з приміщення закладу, коли інші навчаються вдома тощо). Якщо і надалі не вирішувати це питання, в системі освіти буде продовжувати зростати розрив у рівному доступі до дистанційного та/або змішаного навчання для даної категорії дітей. Звіт SELFIE свідчить про тенденцію появи проблеми з даного питання;
- забезпечити підключення до мережі Інтернет не лише у комп'ютерних класах закладів освіти, а й в інших приміщеннях, а саме в предметних аудиторіях, вчительських кімнатах, шкільних бібліотеках тощо;
- створити структуровані захищені онлайн-бібліотеки та/або репозиторії цифрових освітніх ресурсів для забезпечення підтримки дистанційного та змішаного навчання, з вільним доступом для вчителів і учнів, а також батьків (за потреби);
- вирішити питання впровадження допоміжних цифрових технологій для інклюзивного навчання (спеціальні застосунки для дітей з особливими потребами);
- вдосконалити оцінювання рівня сформованості цифрових компетентностей учнів, в тому числі і тих що набуто поза закладом;
- приділяти більше уваги розвитку професійних цифрових компетентностей учнів ЗП(ПТ)О;
- вдосконалити процеси оцінювання знань та компетентностей здобувачів освіти з використанням цифрових технологій, залучати учнів до само- і взаємо оцінювання, активніше впроваджувати форми цифрового оцінювання, а також елементи штучного інтелекту (порівняно з традиційним оцінюванням вчителем) відповідно до індивідуальних стилів навчання та індивідуальних освітніх траєкторій учнів;

- необхідно більше уваги приділяти інтеграції цифрових технологій в інтерактивні методи навчання, такі як проблемне навчання (PBL), пошукове-дослідницьке навчання (IBL), а також під час організації міжпредметних навчальних проєктів тощо;
- формувати та розвивати цифрові компетентності педагогічних працівників відповідно до індивідуальних професійних потреб та рівнів володіння, на основі результатів оцінювання/само оцінювання рівня цифрової компетентності з використанням: [SELFIE для вчителів](#)¹⁷, [The Digital Competence Wheel](#)¹⁸, [Цифрограм для вчителів](#)¹⁹ та інших ресурсів для оцінювання цифрової компетентності педагогічних працівників, які створено на основі Рамки цифрової компетентності, або її адаптованої версії в Україні;
- запровадити в системі управління стратегічні плани цифровізації закладів освіти за напрямками DigCompOrg Edu та відповідно за сферами SELFIE з метою більш системного, структурованого, цілісного та ефективного підходу до цифрових трансформацій в освіті.

SELFIE надає багато інформації для формування політики, тому рекомендується використовувати звіт SELFIE щодо загальної середньої освіти і професійно-технічної освіти для більш глибокого аналізу представниками МОН та МЦТ, а також обласними управліннями освіти ОДА, іншими органами влади та керівниками у сфері освіти.

9.1 Рамковий аналіз для розширення та інтеграції інструменту SELFIE у системі освіти та навчання

На основі кількісного та якісного аналізу результатів пілотування проєкту, беручи до уваги поточні національні реформи, для кожного кроку методології наведена нижче таблиця підсумовує ключові елементи та запропоновані дії для реалізації проєкту на регіональному та місцевому рівнях:

КРОКИ	Основні висновки та рекомендації
КРОК 1: Запровадити SELFIE на національному та не регіональному рівнях	<p>Рекомендується інтегрувати Інструмент SELFIE на регулярній та добровільній основі в систему загальної середньої та професійно-технічної освіти починаючи з 2021-2022 навчального року.</p> <p>Пропонується впроваджувати SELFIE на національному, регіональному та місцевому рівнях, зокрема використовувати результати опитування SELFIE для розвитку та стратегічного планування цифровізації закладів освіти, а також для зовнішнього аудиту ЗО, для прийняття рішень засновниками закладів, а також для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях освіти.</p>
КРОК 2: Організувати пілотування SELFIE	<p>Якщо SELFIE запускається у регіоні чи місті вперше, рекомендується розпочати роботу з меншою кількістю закладів, щоб отримати певний досвід та впевненість, перш ніж розширювати проєкт на всі заклади освіти області. Рекомендується використовувати той самий підхід до планування пілотного впровадження та організації заходів підтримки, «підготувати координаторів та модераторів», як описано вище тощо.</p> <p>Використовувати відповідний підхід до критеріїв вибірки закладів для пілоту, описаний у даному фінальному звіті у Розділі 3. Організація пілотного проєкту.</p>
КРОК 3: Визначити заходи підтримки впровадження SELFIE	<p>Див. також висновки і рекомендації даного фінального звіту.</p> <p>Створити команду координаторів пілотування.</p> <p>Розробити комунікаційний план для підтримки належної комунікації з усіма групами користувачів SELFIE, батьками (особливо для учнів початкових класів), зацікавленими сторонами, партнерами та компаніями.</p>

	Використовувати посібник для координаторів та покрокові інструкції процесу реєстрації закладів освіти на платформі SELFIE. Рекомендовано також створити відео посібник та відео-інструкції для аналізу шкільних звітів SELFIE.
КРОК 4: Провести аналіз результатів пілотування SELFIE	Проаналізувати даний фінальний звіт пілотного впровадження SELFIE, а також три звіти SELFIE (загальнонаціональний, узагальнений для ЗЗСО та ЗП(ПТ)О), надані JRC та які доступні на запит у національного експерта SELFIE та/або національного координатора.
STEP 5: Розробити план інтеграції SELFIE у національну, регіональну та місцеву політику цифровізації закладів освіти	Обрати/призначити орган/відділ, відповідальний за впровадження проекту на обласному/ місцевому рівні з урахуванням критеріїв/принципів кроку 1. Створити команди координаторів SELFIE на всіх рівнях – національному, регіональному та місцевому. Розробити детальний план впровадження, включаючи етап підготовки проекту, етап реалізації та етап після реалізації SELFIE. Призначити відповідальних осіб, встановити строки та терміни впровадження проекту протягом навчального року. Див. Додаток 4. Стратегічне планування дій.
STEP 6: Розробити стратегію управління проектом SELFIE	На національному стратегічному рівні проект має реалізовуватись під загальним керівництвом МОН; На операційному регіональному рівні бажано призначити установу (ОІППО, НМЦ ПТО, або іншу освітню установу) для координації проекту та забезпечення його ефективної реалізації в області/ місті.
STEP 7: Інтеграція SELFIE у програму безперервного професійного розвитку та підготовку майбутніх учителів.	Інтегрувати SELFIE у програму безперервного професійного розвитку вчителів та керівників закладів освіти. Інтегрувати SELFIE у систему підготовки майбутніх учителів та підвищення кваліфікації працюючих педагогічних працівників ЗЗСО, П(ПТ)О та ФВО.
STEP 8: Забезпечити щорічний цикл аналізу ефективності проекту SELFIE	Визначити терміни проведення опитування SELFIE в закладах освіти, визначити ролі та процеси на системному, регіональному та шкільному рівнях, врахувати часові рамки реалізації проекту протягом навчального року. Використовувати майстер-класи для аналізу звітів опитування SELFIE та хакатони для стратегічного планування цифровізації закладів освіти. Щорічно, за замовчуванням, проводити аналіз національних (регіональних) звітів SELFIE. Створити веб-сайт з метою підтримки шкільних координаторів та інших задіяних осіб тощо. Забезпечити щорічний аналіз проекту SELFIE для уможливлення сталого розвитку проекту та підвищення його ефективності. Динаміка позитивних змін у сфері цифровізації спонукатиме заклади регулярно виконувати вправи SELFIE, а історії успіху надихнуть інші заклади, які доєднуватимуться до проекту.

9.2 Основні висновки та рекомендації

Основні висновки та рекомендації щодо подальшого впровадження SELFIE в Україні

Основні висновки	Виклики Відсутність даних для аналізу та системного планування цифрової трансформації закладів освіти за напрямками DigCompOrg на всіх рівнях: національному, регіональному та закладу освіти (за винятком одного	Фактори, що сприятимуть усуненню зазначених викликів SELFIE та подібні інструменти можуть надати дані для аналізу та покращення процесів створення політики цифровізації та розробки стратегічних планів дій з цифрової трансформації закладів освіти, як
-------------------------	--	--

	<p>параметру щодо цифрової інфраструктури ЗЗСО за формою ЗНЗ-1)</p> <p>Відсутність актуальної, достовірної інформації про рівень цифрових компетентностей учнів та вчителів для прийняття рішень щодо напрямів підвищення кваліфікації та моніторингу ефективності політики цифровізації.</p> <p>Розвиток цифрової інфраструктури закладів освіти досі залишається на низькому рівні.</p> <p>Недостатньо уваги приділяється цифровому оцінюванню в системі освіти (особливо оцінюванню компетентностей здобувачів освіти). Недостатньо цифрових інструментів для само оцінювання та взаємо оцінювання досягнень учнів як в системі ЗСО, так і в системі ПТО.</p> <p>Виклики щодо поширення проекту: відсутня організаційна структура для подальшої координації SELFIE в Україні. в областях, які ще не пілотували SELFIE, відсутня мережа координаторів та модераторів проекту. Відсутнє єдиного вікно отримання інформації про SELFIE, немає веб-сайту, або онлайн-сторінки чи групи у Фейсбукці.</p> <p>В Україні на запроваджено систему бейджів та цифрових відзнак для вчителів чи закладів освіти для визнання набутих навички чи досягнень в сфері цифровізації, які пропонує інструмент SELFIE</p>	<p>частини розвитку освіти на шкільному, місцевому, регіональному та національному рівнях.</p> <p>Запровадити національні/регіональні проекти ініціативи з метою аналізу рівня цифрової компетентності учнів та вчителів.</p> <p>Прийняти Рамку цифрової компетентності педагогічних працівників, рекомендувати її для розробки типових програм підвищення кваліфікації вчителів та підготовки майбутніх учителів.</p> <p>Запровадити пілотування проекту SELFIE в системі фахової передвищої освіти.</p> <p>Розробити покрокові відео інструкції для координаторів SELFIE на рівні закладів освіти для уможливлення плавного та ефективного масштабування проекту, а також відео інформацію для різних груп користувачів.</p> <p>Розробити план поширення проекту SELFIE на національному та регіональному рівнях, розширити організаційну структуру та мережу координаторів SELFIE починаючи з жовтня 2021-2022 н. р. для забезпечення ефективного впровадження проекту SELFIE в Україні.</p> <p>Передбачається що мінімум 10-15% закладів освіти від загальної кількості розпочнуть використовувати інструмент SELFIE в перший рік після пілоту і 25-30% будуть додаватись – кожного наступного року.</p> <p>Створити групу у Facebook, сайт чи сторінку з усіма ресурсами підтримки SELFIE.</p> <p>Сприяти розвитку системи заохочень з використанням цифрових відзнак та бейджів на визнання набуття навичок та досягнень у сфері цифровізації освіти та ін.</p>
--	--	---

Рекомендації

На регіональному рівні

Найкращі практики вказують на те, що SELFIE потребує певної інформаційної та адміністративної підтримки з боку обласних управлінь освіти ОДА, залучення обласних НМЦ ПТО та ОІППО, або інших установ/організацій, які займаються підвищенням кваліфікації педагогічних працівників для стратегічного планування та координації SELFIE на регіональному рівні. інформаційної та адміністративної підтримки (інформаційні листи для керівників шкіл тощо).

навчання координаторів (надання покрокових інструкцій, посібника SELFIE для шкільних координаторів, навчання аналізу звітів SELFIE та стратегічному плануванню процесів цифровізації закладів освіти).

інформуванню про можливість використання інструменту серед закладів освіти, проведення промо-кампанії, поширення кращих практик та історій успіху серед керівників, учителів та учнів.
Для забезпечення ефективної організаційної структури проекту на регіональному рівні рекомендується офіційно призначити та попередньо навчити регіональних координаторів SELFIE:
у загальній освіті – представників обласних інститутів підвищення педагогічної освіти (ОІППО) або центрів професійної підготовки вчителів;
в системі ПТО – бажано залучити представників обласних навчально-методичних центрів ПТО.
Про початок кожної сесії SELFIE має бути сповіщено на платформі SELFIE та на веб сайтах ОДА протягом навчального року.

На рівні закладів освіти (ЗЗСО та ЗП(ПТ)О)
Рекомендується щорічно проводити опитування SELFIE для отримання достовірної інформації від учасників освітнього процесу (керівників, учителів та учнів) про стан цифровізації та ефективність впровадження цифрових технологій для покращення процесів прийняття рішень, стратегічного планування та моніторингу ефективності цифровізації закладу.
Має бути призначений та попередньо проінструктований координатор SELFIE та/або особа відповідальна за цифровізацію на рівні закладу освіти
Відео інструкції SELFIE мають бути надані всім групам користувачів:
покрокові відео інструкції для шкільних координаторів;
відео посібник про аналіз даних звітів SELFIE та стратегічне планування цифрових трансформацій для керівників ЗО;
анімаційні відео про SELFIE для учнів початкових класів;
відеоролики, де учні пояснюють учням (peer-to-peer) тощо.
Роль координаторів SELFIE у закладі освіти:
координація проекту на рівні закладу;
реєстрація закладу на платформі SELFIE;
надання інформації про інструмент SELFIE всім групам користувачів перед початком опитування SELFIE;
разом із керівниками закладів освіти та особами відповідальними за цифровізацію шкіл, здійснення адаптації та налаштування опитувальників SELFIE під потреби закладу;
моніторинг ходу опитування SELFIE різними користувачами;
отримання згенерованих звітів SELFIE;
організація спільного обговорення з метою аналізу звітів SELFIE та стратегічного планування цифровізації закладу освіти
запит на отримання відкритої цифрової відзнаки закладу освіти за участь в опитуванні SELFIE
запровадження циклічності проведення опитування SELFIE з метою порівняльного аналізу та відстеження позитивних змін цифровізації закладу освіти.

На системному національному рівні
Рекомендується інтегрувати SELFIE в систему підвищення кваліфікації вчителів та керівників закладів освіти, а також використовувати аналіз результатів опитування SELFIE для планування розвитку закладів освіти.
Для покращення якості запитань/тверджень, сформульованих та доданих закладами самостійно, в майбутньому може бути корисним організувати додаткове навчання та/або створити додаткові інструкції для координаторів закладів освіти з даного аспекту.
Відстеження та оприлюднення динаміки позитивних змін у закладах освіти, які використали результати опитування SELFIE, розробили та втілили стратегічні плани дій і таким чином покращили стан цифровізації, може бути додатковою мотивацією для нових учасників опитування SELFIE від закладів, які будуть лише приєднуватися до проекту.
Для навчання інтерпретації та аналізу даних, а також залучення зацікавлених сторін до розробки рішень на основі результатів звітів SELFIE.
Для інтеграції SELFIE у національну політику цифрової трансформації системи освіти.

Для розширення можливостей застосування SELFIE та розповсюдження серед інших ЗЗСО та ЗПТО України, починаючи з жовтня 2021 р.
Для створення мережі шкіл SELFIE для подальшого обміну ідеями та кращими практиками.
Для розгляду можливості пілотування SELFIE в системі фахової передвищої освіти у тісній співпраці з НМЦ фахової передвищої освіти та МОН.

Хакатон SELFIE

Формат Хакатону SELFIE сприяє залученню представників всіх категорій учасників освітнього процесу до спільному аналізу стану цифровізації, колаборативному вирішенню проблем та визначенню пріоритетних напрямків, обміну думками та досвідом, а також мотивує учасників проекту продовжувати щорічно проводити опитування SELFIE, виявляти проблеми та відслідковувати динаміку позитивних змін.

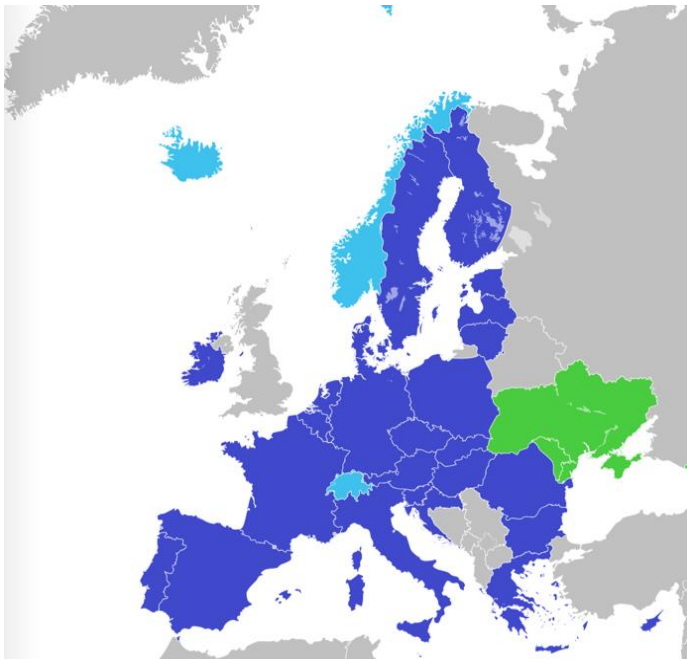
Успішний Хакатону має підтримуватись реальними рішеннями, які втілюються в життя та уможливають цифрові перетворення у закладах освіти.

Оприлюднення історій успіху та кейс-стаді сприятимуть розповсюдженню успішних практик застосування інструменту SELFIE в Україні.

Можна також започаткувати національний, або регіональні проекти визнання кращого досвіду цифровізації закладів освіти з використанням інструменту SELFIE.

ДОДАТКИ

Додаток 1 – Коротко про систему освіти в Україні.

Згідно Конституції України, кожен громадянин має доступ до безкоштовної освіти. Повна загальна середня освіта є обов'язковою в державних закладах освіти, які складають переважну більшість в Україні. Безкоштовна вища освіта в державних та комунальних навчальних закладах надається на конкурсній основі.

Існує також невелика кількість акредитованих приватних навчальних закладів середньої та вищої освіти. Загальна кількість професійно-технічних навчальних закладів складає понад 600, загальна кількість державних загальноосвітніх шкіл в Україні становить 14 175, за винятком шкіл-інтернатів, спеціалізованих та приватних шкіл.

Додаток 2. Резюме пілотного впровадження SELFIE в Україні

<p>Команда SELFIE</p>	<p>МОН, Мінцифри, ОДА Ініціативна група при Міністерстві освіти і науки України включала в себе: національного координатора SELFIE національного експерта SELFIE представника команди Заступника міністра з питань цифрової трансформації освіти (CDTO) представника директорату профтехосвіти представника Мінцифри PR-менеджерів від команд CDTO, ПТО та Мінцифри зовнішню групу експертів та ключових зацікавлених сторін регіональних та шкільних координаторів SELFIE.</p>
<p>Строки проведення пілотування проєкту</p>	<p>Березень – червень 2021 р.</p>
<p>Учасники пілотування SELFIE</p>	<p>30 закладів П(ПТ)О із 600 існуючих в Україні. 60 загальноосвітніх шкіл із 14 175. 10 областей з 25 в Україні були задіяні у пілотуванні проєкту. Загальна кількість респондентів – 20 450. Усі заклади учасники пілотного впровадження отримали звіти SELFIE. Рівень відповідей у більшості шкіл перевищив 100%, найвищі показники були у ЗЗСО Запорізької області – до 130% відсотків. (Більше учнів, ніж було заплановано, виконали вправу SELFIE. У сфері ПТО показники відповідей були дещо нижчими через меншу мотивацію учнів). Загальний рівень задоволеності становив 80,6% (і був вищий серед керівників закладів освіти (86%) та дещо нижчий серед учнів, особливо учнів початкової школи(73%).</p>
<p>Ключові елементи (виклики/сприяючі фактори)</p>	<p>Безперервний професійний розвиток отримав найвищу оцінку згідно з фінальним агрегованим деперсоналізованим національним звітом SELFIE. Розвиток цифрової інфраструктури, цифрове оцінювання та використання цифрових технологій в освітньому процесі отримали найнижчі оцінки. Основні виклики для учасників пілотування сформульовано таким чином: Для керівників шкіл – відсутність часу для виконання вправи SELFIE наприкінці навчального року; Для вчителів закладів освіти – низька мотивація учнів, особливо початкової школи та ПТО; Для учнів – власна мотивація, доступ до ПК та підключення до Інтернету вдома.</p>
<p>Рекомендації</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Для розширення застосування інструменту SELFIE по всій країні потрібні: адміністративна підтримка на регіональному рівні, створення веб сайту /веб-сторінки, створення мережі закладів освіти SELFIE для взаємного розвитку, обміну досвідом і найкращими практиками, спільного дослідження найкращих рішень для подолання викликів, співпраці над подібними пріоритетами цифровізації закладів освіти. • Для ефективного поширення SELFIE рекомендується мати фінальні регіональні звіти SELFIE на додаток до національних звітів SELFIE.

Додаток 3 – Перелік інструментів, подібних до SELFIE та інших інструментів, що використовуються в системі загальної середньої освіти та професійно-технічної освіти.

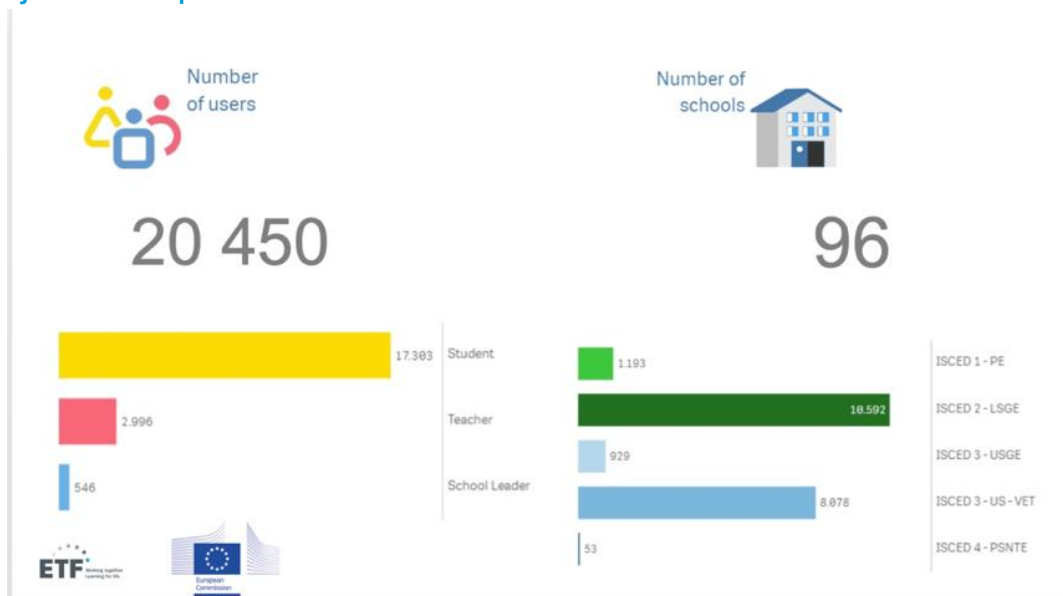
До проєкту SELFIE, в системі освіти України, на жаль, не використовувалися онлайн інструменти для самооцінки стану цифровізації закладів освіти, подібні до SELFIE, орієнтовані на Рамку DigCompOrg¹³. Водночас, треба зазначити що Інститут освітньої аналітики МОН

Україні щороку збирає статистичні дані про стан цифровізації в загальноосвітніх закладах на регулярній основі. Статистика зосереджена переважно на шкільній цифровій інфраструктурі (доступність комп'ютерів, підключення до Інтернету тощо). Статистичні дані та Інформація щодо безперервного професійного розвитку, оцінювання рівня цифрових компетентностей вчителів та учнів, ефективності впровадження цифрових технологій в процесі викладання та оцінювання результатів навчання, цифрового оцінювання учнів, на жаль, збирається несистемно, недостатньо або не збирається взагалі.

Інститут освітньої аналітики (IOA) та Міністерство цифрової трансформації час від часу проводять разом із партнерами опитування та анкетування для аналізу ситуації; проте в Україні немає інших інструментів, окрім SELFIE, для системної доступної легкої у використанні самооцінки стану цифрової готовності закладів освіти.

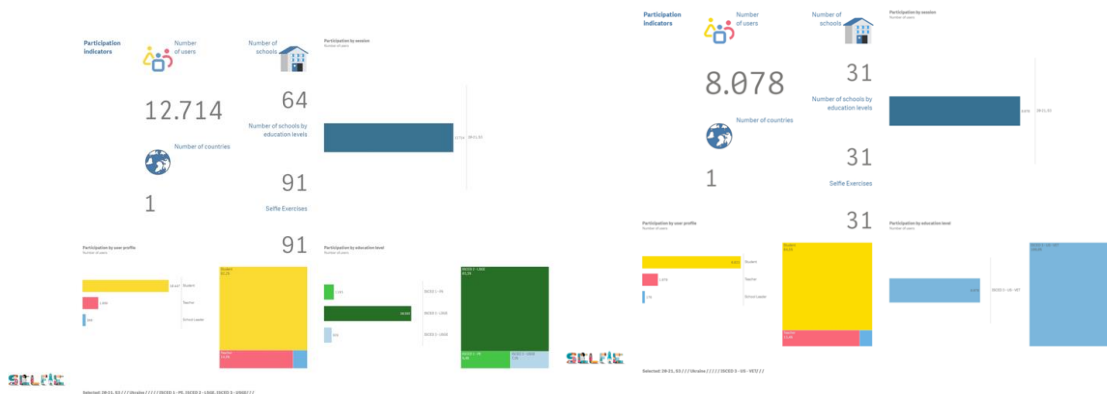
Додаток 4 – Огляд ключових кількісних показників за результатами пілотного впровадження інструменту SELFIE в Україні

Загальна кількість закладів освіти та користувачів, що брали участь у пілотуванні проєкту SELFIE в Україні.

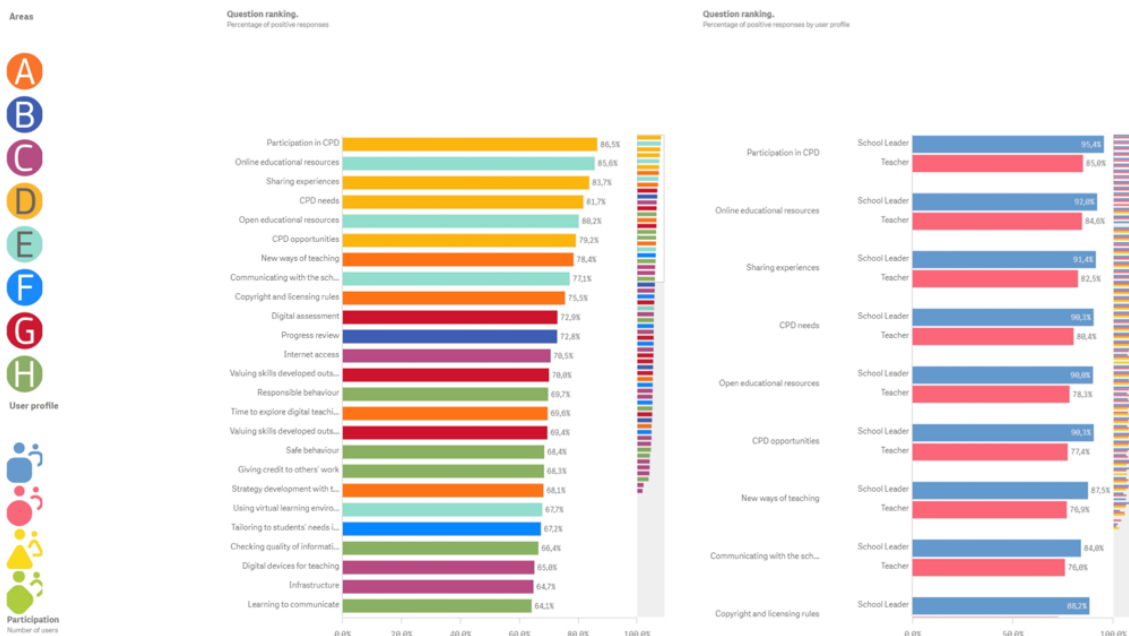

Загальна кількість ЗЗСО та користувачів, що брали участь у пілотуванні інструменту SELFIE в Україні.

Загальна кількість ЗП(ПТ)О та користувачів, що брали участь у пілотуванні інструменту SELFIE в Україні.

Рейтинг найвищих і найнижчих сфер цифровізації закладів освіти за результатами пілотного впровадження проєкту SELFIE в Україні

Areas

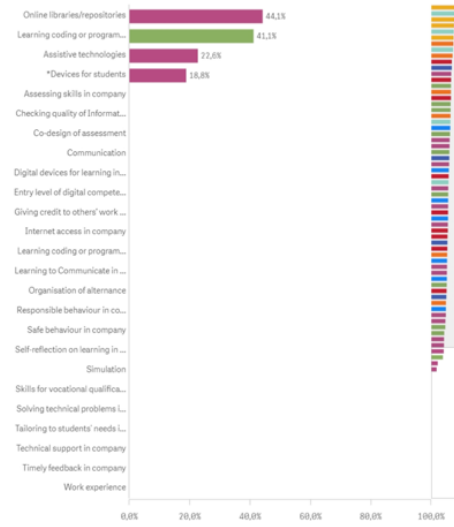

User profile

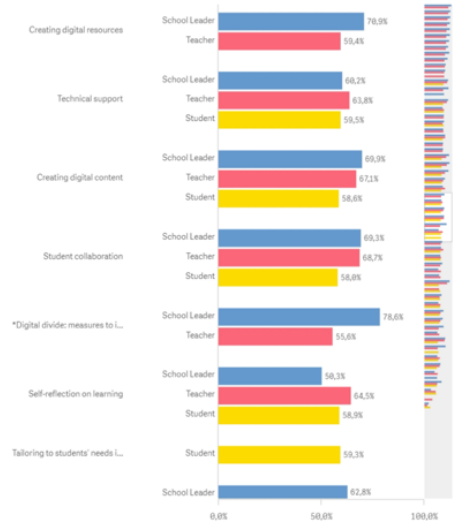

Participation
Number of users

Question ranking.
Percentage of positive responses

Question ranking.
Percentage of positive responses by user profile

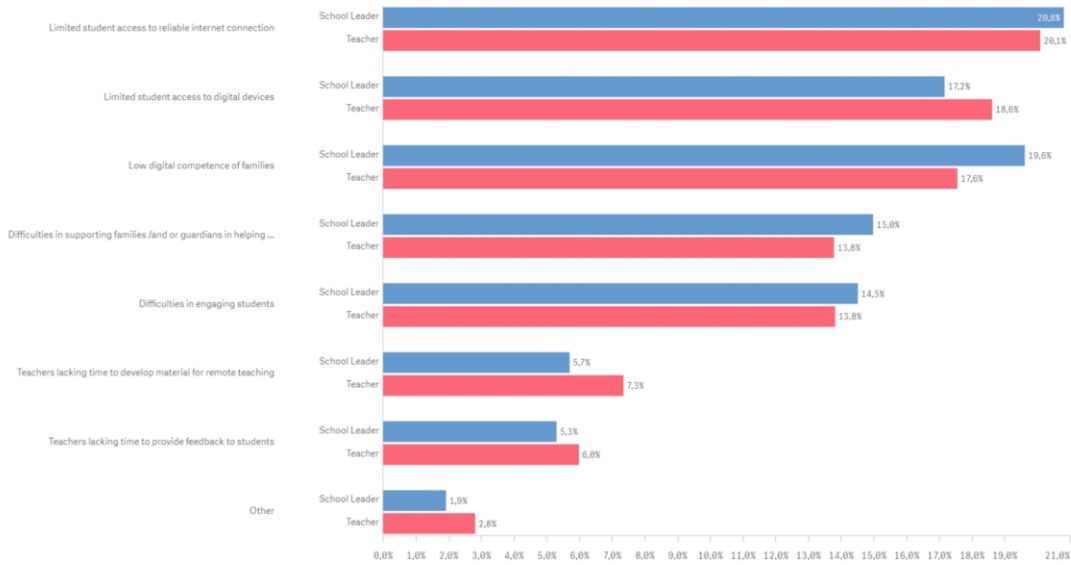
8.078

Selected: 20-21, S3 /// Ukraine /// ISCED 3 - US - VET ///

Рейтинг ключових факторів, які позитивно впливають на викладання та навчання з використанням цифрових технологій

Is remote teaching and learning with digital technologies, negatively affected by the following factors?
Percentage of each response option by user profile

School leaders
Participation

546

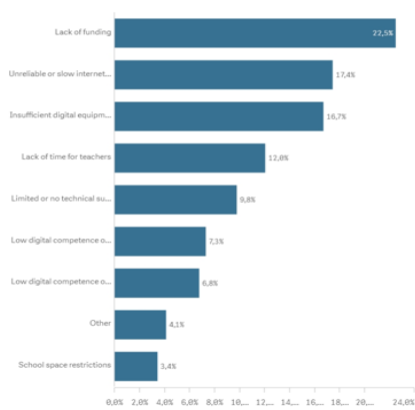
Teachers
Participation

2.996

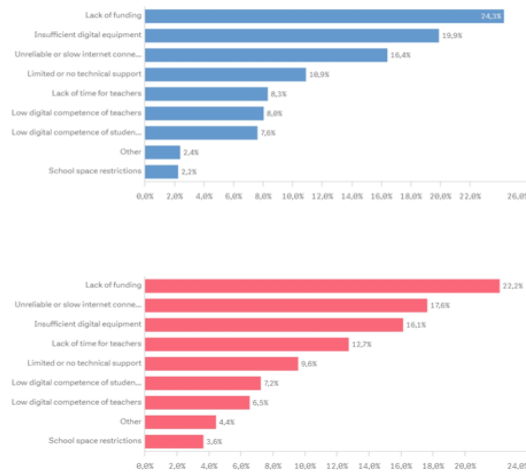
Рейтинг ключових факторів, які негативно впливають на викладання і навчання з використанням цифрових технологій

Is teaching and learning with digital technologies in your school negatively affected by the following factors?

Percentage of each response option

Percentage of each response option by user profile

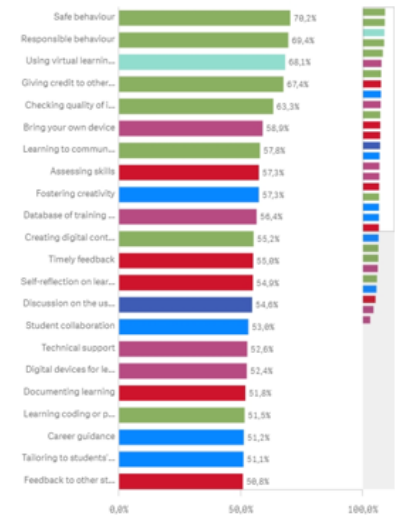
School leaders
Participation

546

Teachers
Participation

2.996

Рейтинг сфер цифровізації за різними групами користувачів

Додаток 5 – Стратегічне планування дій

Кроки щодо створення Стратегічного плану дій з цифровізації шкіл на основі аналізу шкільних звітів SELFIE

Для створення плану цифровізації закладу освіти бажано створити ініціативну групу цифровізації (Digital Leadership Team) із залученням не лише керівника закладу, який відповідає за цифрову трансформацію, а й викладачів, які найбільш активно використовують цифрові технології в освіті, а також учнів, представників учнівського самоврядування та найбільш просунутих у цифрових технологіях. Можна долучити зовнішніх експертів, або засновників закладу.

Крок 1: Виберіть один із пріоритетних напрямків цифровізації закладу.

Проаналізуйте результати опитування SELFIE, дані отримані у звіті. Використовуйте рекомендації Посібника для координаторів SELFIE, як читати звіти. (Посібник доступен на платформі SELFIE для координаторів закладу.)

Вирішіть, на якій з 8-ми сфер запропонованих в інструменті SELFIE, зосередитися для початку процесу планування цифровізації закладу освіти. Що для вашого закладу найважливіше, що може призвести до кардинальних позитивних змін.

Наприклад, сфера, яка отримала найнижчі оцінки в звіті SELFIE. Проаналізуйте причини, які найбільш вірогідно спричинили таку ситуацію. Спільно визначте пріоритетну сферу, використовуйте мозковий штурм, командну роботу або формат Хакатону, залучайте вчителів, учнів, батьків, інших зацікавлених сторін.

Крок 2: Для пріоритетної сфери надайте пропозиції щодо її вдосконалення

На чому потрібно зосередитися, що саме потрібно вдосконалити за цим напрямком цифровізації?
Розбийте ключову визначену вами сферу на менші підсфери та окремі проблеми / виклики і проаналізуйте причини виникнення кожного з них.

Крок 3: Проаналізуйте твердження/відповіді, надані кожною групою опитуваних по даній сфері.

Наприклад, твердження «В2 Цифрові пристрої для викладання». Проаналізуйте відповіді керівників закладу, вчителів та учнів. Що спільного у відповідях? Чим вони відрізняються? Які ідеї запропоновано?

Крок 4: Визначте цілі, чого ви хочете досягти за цим напрямком цифровізації закладу

Застосовуйте SMART-підхід. Визначені цілі та завдання мають бути конкретними, вимірюваними, досяжними, актуальними та визначеними у часі. (SMART: Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time Based)

Цілі:

До кінця цього навчального року вчителі закладу матимуть доступ до 5 комп'ютерів підключених до швидкісного інтернету (не менше 100 МБс) в учительській кімнаті, або всі вчителі матимуть власні мобільні пристрої для організації дистанційного навчання.

До кінця першого півріччя цього навчального року, в закладі освіти буде створено запас учнівських ноутбуків (ск. ?) для надання учням з багатодітних/ малозабезпечених сімей під час карантину і організації дистанційного навчання. Буде розроблено умови надання комп'ютерної техніки та інші правила.

Цілей може бути декілька.

Крок 5: Визначте відповідальну особу для кожної цілі

Наприклад, призначити особу/заступника директора закладу, яка буде відповідати за виконання даного завдання, або призначте ініціативну / робочу групу, засновників тощо.

Наприклад, можна залучити зовнішніх зацікавлених сторін, ділових партнерів, батьків, студентів, які могли б додати цінність для досягнення даної цілі.

Крок 6: Розгляньте можливі перешкоди,

Візьміть до уваги можливі перешкоди, які можуть стати на заваді при реалізації вашого плану дій, та продумайте способи їх подолання.

Крок 7: Визначте строки

Дотримуйтесь досяжних строків, намагайтесь регулярно переглядати і оновлювати інформацію про стан реалізації проекту/конкретного заходу (формуюче оцінювання стану виконання стратегічного плану дій і проекту цифровізації в цілому)

Крок 8: Визначте комунікаційні канали та комунікаційну стратегію

Створіть інформаційну панель проекту (dashboard), видиму для всіх учасників ініціативної групи і закладу освіти.

Відповідно сплануйте комунікацію з іншими стейкхолдерами, які будуть залучені до процесів цифровізації закладу освіти (керівники місцевих/обласних управлінь освіти, партнери, ІТ компанії, бізнес-партнери, донори, спонсори, засновники, батьківський комітет тощо) .

Крок 9: Визначте вимірювання

Як ви дізнаєтесь, що досягли своїх цілей та завдань? **Показник:** 75% вчителів використовують планшети для викладання та навчання принаймні тричі на тиждень щонайменше протягом години.

Всі 100% учнів закладу мають доступ до комп'ютерної техніки під час дистанційного навчання.

Може бути декілька показників до кожної цілі.

Задайте циклічність процесу щорічного проведення опитування SELFIE, проведення порівняльного аналізу щорічних змін, перегляду даного плану дій, моніторингу його виконання та стратегічного планування цифровізації закладу.

Додаток 6 – Корисні посилання

1. SELFIE EU – https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital_en
2. Європейський фонд освіти (ЄФО) – <https://www.etf.europa.eu/en>
3. Об'єднаний дослідницький центр Єврокомісії (ОДЦ) – <https://ec.europa.eu/jrc/en>
4. «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (№ 67-р від 17.01.2018), джерело: Верховна рада України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>;
5. «Деякі питання цифрового розвитку» (№ 56 від 30.01.2019) - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text>
6. «Концепція розвитку цифрових компетентностей» (№ 167-р від 03.03.2021р.) - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
7. Цифровізація освіти, досвід регіонів, актуальність для позашкільця – онлайн-сесія щодо основних результатів дистанційного навчання, джерело: <https://mon.gov.ua/ua/news/cifrovizaciya-osviti-dosvid-regioniv-aktualnist-dlya-pozashkillya-vidbulas-onlajn-sesiya-shodo-distancijnogo-navchannya>
8. «Концепція цифрової трансформації в освіті» (на стадії розробки)
9. ОДЦ та ЄФО, Бокконі С. та Лайтфут М. з Бролліто А., Джіаннуцу Н., Гіппе Р. та Кампіліс П., «Розширення та інтеграція інструменту SELFIE для розвитку цифрового потенціалу навчальних закладів в системі загальної-середньої і професійно-технічної освіти», Європейський фонд освіти, Турін, 2021 р. <https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/scaling-and-integrating-selfie-tool-schools-digital>
10. «Нова українська школа» (НУШ); джерело: <https://mon.gov.ua/eng/tag/nova-ukrainska-shkola>
11. DigComp 2.1 Рамка цифрових компетентностей громадян ЄС - <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281>
12. DigCompEdu – Рамка цифрової компетентності вчителів ЄС - <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>
13. DigCompOrg Framework (Digitally Competent Educational Organizations) - <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/framework>
14. Відкритий простір ЄФО - <https://openspace.etf.europa.eu/>
15. Відкритий простір ЄФО: Блог про Хакатон SELFIE в Україні <https://openspace.etf.europa.eu/blog-posts/selfie-hackathon-ukraine-could-selfie-and-hackathon-match>

16. Digital Skills and Online Learning in Ukraine. Factsheet (Dec. 2019)
<https://www.etf.europa.eu/en/document-attachments/digital-skills-and-online-learning-ukraine-factsheet-dec-2019>
17. SELFIE for Teachers - [SELFIE for Teachers | Home](#)
18. The Digital Competence Wheel - <https://digital-competence.eu/>
19. Цифрограм для вчителя - <https://osvita.diia.gov.ua/digigram>
20. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника (адаптована українська версія DigCompEdu) - <https://cutt.ly/HE3B3QI>

Інформація про пілот SELFIE в Україні

На сайті КМУ

<https://www.kmu.gov.ua/news/upershe-v-ukrayini-60-shkil-ta-30-zakladiv-profosviti-projdu-ocinku-vprovadzheniya-cifrovih-tehnologij-za-dopomogoyu-selfie-pilot-trivatime-u-kvitni-travni>
<https://www.kmu.gov.ua/events/20-kvitnya-mon-mincifri-ta-yefo-prezentuyut-onlajn-instrument-selfie>

На сайті Міністерства освіти і науки України

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-ta-mincifra-pracyuyut-nad-transformacijeyu-sistemi-it-osviti-v-ukrayini>
<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-ta-mincifri-rozpochinayut-robotu-nad-reformuvannyam-it-osviti>
<https://mon.gov.ua/ua/events/20-kvitnya-mon-mincifri-ta-yefo-prezentuyut-onlajn-instrument-selfie>
<https://mon.gov.ua/ua/news/upershe-v-ukrayini-60-shkil-ta-30-zakladiv-profosviti-projdu-ocinku-vprovadzheniya-cifrovih-tehnologij-za-dopomogoyu-selfie-pilot-trivatime-u-kvitni-travni>
https://www.facebook.com/watch/live/?v=252857659856388&ref=watch_permalink
https://www.facebook.com/watch/live/?v=304170581377532&ref=watch_permalink

На сайті Міністерства цифрової трансформації

<https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-mon-rozpochinayut-masshtabuvannya-onlajn-instrumenta-selfie-na-vsyu-sistemu-zagalnoi-serednoi-ta-profesijnoi-osviti>
<https://thedigital.gov.ua/news/pilotne-vprovadzheniya-selfie-zaversheno-uchast-vzjali-96-zakladiv-osviti-20-000-uchasnikiv>

На веб сайтах ОДА

Управління освіти Львівської обласної адміністрації

<https://loda.gov.ua/news?id=58548>
<https://lpnu.ua/news/startuie-proiekt-selfie-koordinatsiiu-iakogo-na-lvivshchyni-zdiisniue-tsentri-innovatsiinykh>
https://galinfo.com.ua/news/loda_rozpovily_pro_promizhni_rezultaty_proiektu_selfie_367388.html

Управління освіти Запорізької обласної адміністрації

<https://cutt.ly/sQXYSmG>

На веб сайтах закладів-учасників пілотного проєкту SELFIE в Україні

<http://hbk13.org.ua/board.php?id=495>
<https://zptkl.zp.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82-selfie/>
<http://znavkvesvit.zp.ua/2021/04/21/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82-selfie/>
<https://wp.nmc-pto.rv.ua/2021/04/20/try-suchasni-zaklady-profesijnoi-osvity-rivnenshhyny-berut-uchast-u-pilotuvanni-proyektu-selfie/>
<https://www.osvita-cherkasy.gov.ua/usi-novini/novyny/pilotne-vprovadzheniya-proiektu-selfie-u-zakladakh-profesijnoi-profesijno-tehnicnoi-osvity-cherkashchyny>
<https://cherkasymethod.wixsite.com/ck-pto>
<http://lyslicey.ck.ua/>

<http://irkliievpal.org/index.php/novyny>
<http://upal.com.ua/novyny/>
<https://www.facebook.com/cherkasymethod.prof/>
<https://t.me/proftehcherkasyregion>

На інших освітніх сайтах

<https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/roz-yasnennya-mon-schodo-onlayn-instrumentu-selfie>
<http://barna-consult.com/yak-shkolam-perevirty-sebe-na-efektyvnist-didzhytalizatsiyi/>
<https://vseosvita.ua/news/v-ukraini-zavershyly-pilotne-vprovadzhennia-proiektu-selfie-spriamovanoho-na-tsyfrovizatsiiu-zakladiv-osvity-41988.html>

Додаток 7 – Список скорочень

Скорочення	Значення
CDTO	Chief Digital Transformation Officer
БПР	Безперервний професійний розвиток
Рамка DigCompOrg	Рамка цифрової готовності освітніх закладів (Рамка ЄС, що складається з 7 ключових сфер, 15 під-сфер та 74 показників)
Рамка DigCompEdu	Рамка цифрової компетентності педагогічних працівників
ЄФО	Європейський фонд освіти
ОДЦ	Об'єднаний дослідницький центр Єврокомісії
Мінцифри	Міністерство цифрової трансформації України
МОН	Міністерство освіти і науки України
НУШ	Нова українська школа (реформа)
ОІППО	Обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ОДА	Обласна державна адміністрація
ІТ	Інформаційні технології
PBL	Проблемне навчання та/або Проєктне навчання (Метод проєктів)
ІВЛ	Пошуково-дослідницьке навчання
НМЦ ПТО	Навчально-методичний центр ПТО
ПТО	Професійно-технічна освіта

Додаток 8 – Словник термінів

Цифрова освіта – це термін, який позначає дві різні, але взаємодоповнюючі сфери освітньої політики – одна включає заходи, спрямовані на розвиток цифрових компетентностей педагогічних працівників та учнів, а інша включає педагогічне застосування цифрових технологій для покращення якості викладання та навчання.

Digital education is a term that refers to two different but complementary areas of educational policy — one includes measures aimed at developing digital competencies of teachers (employees in education) and students, while the other includes the pedagogical application of digital technologies to improve the quality of teaching and learning.

Дистанційна освіта – це особливий формальний освітній процес, організований за допомогою різних засобів (заочне навчання, радіо, телебачення, Інтернет), під час якого викладач та учень не знаходяться в єдиному фізичному приміщенні.

Distance education is a special formal educational process organized through different media (correspondence school, radio, television, Internet) during which the teacher and the student do not share the same physical space.

Онлайн-навчання – це форма освіти, яка реалізується виключно за допомогою цифрових технологій та Інтернету. Це найефективніший та найсучасніший вид дистанційної освіти. Вчитель створює стимулююче середовище для навчання, керує та спрямовує роботу учнів, навчання здійснюється за допомогою різних видів діяльності, учень бере на себе більшу відповідальність за своє навчання, забезпечується високий ступінь гнучкості та індивідуальності у навчанні.

Online teaching is a type of education that is exclusively implemented through digital technologies and the Internet. It is the most efficient and the most modern type of distance education. The teacher creates a stimulating environment for learning, leads and directs the work of students, learning is performed through various activities, the student takes greater responsibility for his learning, a high degree of flexibility and individualization in learning is enabled.

Змішане навчання – це гнучкий підхід до організації освітнього процесу, який передбачає поєднання роботи в класі та онлайн-навчання. Під час змішаного навчання вчителі та учні не зобов'язані перебувати в прямому контакті протягом усього часу навчальної роботи, але співвідношення очного та онлайн-навчання планується з урахуванням конкретного контексту (наприклад, тип предмета, потреби, вікові особливості учнів тощо).

Blended teaching is a flexible approach to the implementation of teaching that involves a combination of schoolwork and online teaching. During blended teaching, teachers and students are not obliged to be in direct contact during the entire duration of educational work, but the ratio of face-to-face and online teaching is planned concerning the given context (e.g., the type of the subject, needs, and age characteristics of students, etc.).

Система управління навчанням (Learning Management System - LMS) – це спеціалізоване програмне забезпечення, що використовується для планування та впровадження активного процесу навчання в онлайн-середовищі, в якому забезпечується взаємодія всіх суб'єктів в процесі навчання та оцінювання навчальних досягнень учнів. Процес планування викладання у системі управління навчанням включає, серед іншого, створення цифрового навчального контенту, додавання освітніх ресурсів, розробку навчальних заходів (завдань, майстер-класів, форумів), які забезпечують зворотній зв'язок.

Learning management system is specialized software used for planning and implementation of an active teaching process in an online environment, in which the interaction of all actors is provided, as well as the conditions for assessing student achievement. The teaching planning process within the learning management system includes, among other things, creating digital teaching content, adding educational resources, designing learning activities (tasks, workshops, forums) that provide feedback, encourage peer learning, and provide a transparent formative and summative assessment of students' achievements.

Цифровий пристрій – це загальний термін для комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона.

Digital device is a common term for a computer, laptop, tablet, or smartphone.

Асинхронна навчальна діяльність – це навчальна діяльність, обговорення та завдання, які залучають учнів до навчання у власному темпі, у свій час. Асинхронне навчання дозволяє учням отримувати доступ до матеріалів, задавати питання та відпрацьовувати свої навички у будь-який зручний для них час.

Asynchronous learning activities are educational activities, discussions, and assignments that engage students in learning at their own pace, on their own time. Asynchronous learning allows students to access materials, ask questions, and practice their skills at any time that works for them.

Синхронна навчальна діяльність – це навчальна діяльність, яка відбувається в режимі реального часу, коли група учнів одночасно займається навчанням. Синхронне навчання вимагає одночасного відвідування запланованих занять, практикумів, семінарів або лекцій.

Synchronous learning activities are educational activities that take place in real-time, where a group of students is engaged in learning simultaneously. Synchronous learning requires simultaneous attendance at scheduled meetings or lectures.

Цифрова компетентність – це сукупність знань, умінь, ставлень та цінностей, які дають можливість самостійного та безпечного використання цифрових технологій у різних контекстах (для дозвілля, спілкування, навчання, активної участі у суспільному житті тощо). Цифрові компетентності є складними, вони додаються до набору існуючих компетентностей (лінгвістичних, математичних) та описуються у спеціальних документах, призначених для різних цільових груп, наприклад, цифрова компетентність учнів, цифрова компетентність вчителів, цифрова компетентність громадян тощо.

Digital competence is a set of knowledge, skills, attitudes, and values that enable independent and safe use of digital technology in different contexts (entertainment, communication, learning, active participation in society, etc.). Digital competencies are complex, they are upgraded to a set of existing competencies (linguistic, mathematical) and are described in special documents intended for different target groups, e.g., digital competence of students, digital competence of teachers, digital competence of citizens.

Формувальне оцінювання – це ряд офіційних та неофіційних процедур оцінювання, які проводяться вчителями під час навчального процесу. Зазвичай воно використовується для розуміння потреб учнів у навчанні та моніторингу навчального прогресу, а також, де це необхідно, для коригування освітнього процесу. Зазвичай воно включає якісний зворотний зв'язок і протиставляється підсумковому оцінюванню, яке використовується для відстеження освітніх результатів.

Formative assessment is a range of formal and informal assessment procedures conducted by teachers during the learning process. Usually, it is used to understand student learning needs and monitor academic progress, and where necessary, adjust teaching. It typically involves qualitative feedback and is commonly contrasted with summative assessment, which seeks to monitor educational outcomes.

Інструменти самооцінювання – це інструменти, які допомагають професіоналам оцінювати ефективність їхньої діяльності та допомагають їм визначити, що необхідно вдосконалити.

Self-assessment tools are instruments that assist professionals in evaluating the effectiveness of their performance and help them determine what improvements are required.

Джерело: Підхід школи до онлайн та змішаного викладання та навчання. Рекомендації для членів Ініціативи реформи освіти Південно-Східної Європи (ERI SEE). Ініціатива реформи освіти Південно-Східної Європи, Секретаріат ERI SEE.
Джерело: [ERI SEE Publications - ERI SEE Secretariat](#)

© Joint Research Centre та European Training Foundation, 2021
Об'єднаний дослідницький центр та Європейський фонд освіти, 2021 рік
Відтворення дозволено за умови посилання на джерело: JRC and ETF, Nanaieva, T., with Brolopito A. and Giannoutsou N. (2021), SELFIE Pilot Ukraine Country Report, European Training Foundation